

Samuli Juurakko

Poliittisten nuorisojärjestöjen näkemyksiä suomalaisesta maataloudesta

Opinnäytetyö
Kevät 2019
SeAMK Ruoka
Agrologi (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: SeAMK Ruoka

Tutkinto-ohjelma: Agrologi (AMK)

Suuntautumisvaihtoehto: Maatalousyrityksen liiketoiminta

Tekijä: Samuli Juurakko

Työn nimi: Poliittisten nuorisojärjestöjen näkemyksiä suomalaisesta maataloudesta

Ohjaaja: Jyrki Rajakorpi

Vuosi: 2019

Sivumäärä: 100

Liitteiden lukumäärä: 1

Maatalouden toimintaympäristö on muuttunut voimakkaasti viime vuosina. Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan uudistusten myötä maatalouden markkinaohjautuvuus on kasvanut. Teknologian kehittymisen myötä maatalouden tuottavuus on parantunut ja samalla maatalousyrittäminen on pääomavaltaistunut. Maataloudessa tehtävät kiinteät investoinnit ovat usein hintavia ja niille löytyy vain vähän vaihtoehtoisia käyttötarkoituksia. Kansainvälisen kaupan vapautumisen ja markkinaohjautuvuuden kasvun myötä maatalousyritykset ovat joutuneet parantamaan kilpailukykyään. Suomessa viljelyolosuhteet ovat muihin EU:n jäsenmaihin verrattuna epäedulliset, mikä on kilpailuhaitta Suomen maataloudelle. Vaikka markkinaohjautuvuus on kasvanut, vaikuttaa politiikka edelleen voimakkaasti maatalouden harjoittamisen toimintaedellytyksiin.

Viime vuosikymmenten ajan noin neljännes suurimpien eduskuntapuolueiden kansanedustajista on hakeutunut eduskuntaan poliittisten nuorisojärjestöjen kautta. Monet kansanedustajat rekrytoivat puolueidensa nuorisojärjestöistä itselleen avustajia. Tässä opinnäytetyössä selvitettiin poliittisten nuorisojärjestöjen näkemyksiä suomalaista maataloutta kohtaan. Aineisto kerättiin haastattelemalla poliittisten nuorisojärjestöjen edustajia. Haastatteluihin osallistuivat demari-, kokoomus-, keskusta-, RKP- ja vasemmistonuoret sekä perussuomalaiset nuoret. Vihreät nuoret kieltäytyivät haastattelusta ja kristillisdemokraattinuoret eivät vastanneet haastattelupyyntöön. Haastattelumateriaalin lisäksi työssä tutkittiin poliittisten nuorisojärjestöjen virallisia julkaisuja ja kannanottoja.

Lähes kaikkien poliittisten nuorisojärjestöjen edustajat pitivät tärkeänä, että maataloudessa kiinnitetään tulevaisuudessa yhä enemmän huomiota ilmastonmuutoksen torjuntaan, kotieläinten hyvinvointiin sekä ympäristön ja vesistöjen tilan parantamiseen. Maatalousyritysten taloudellinen riippuvuus julkisesta tukijärjestelmästä huolestutti monia haastateltavia. He olivat lähes yhtä mieltä siitä, että politiikkamuutokset on tehtävä ensisijaisesti koko EU:ta koskien. Tällöin kaikki jäsenmaat ovat keskenään tasavertaisessa asemassa.

Avainsanat: maatalouspolitiikka, maatalousyritykset, toimintaympäristö, rakennemuutos, kotieläintalous

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Food and Agriculture

Degree programme: Agriculture and Rural Enterprises

Specialisation: Agribusiness

Author: Samuli Juurakko

Title of thesis: Political Youth Organizations' Visions on Finnish Agriculture

Supervisor: Jyrki Rajakorpi

Year: 2019

Number of pages: 100

Number of appendices: 1

The operational environment of agriculture has been changing rapidly over the past few years. Market equilibrium has been increased in agriculture by the reforms of Common Agricultural Policy. Technological advances have increased productivity of farms. At the same time farms are using more capital in their operations than ever before. The fixit investments of agriculture are frequently expensive and they only have little alternative uses. By the rise of international trade and increased market equilibrium farmers are forced to readjust their operation to improve their competitiveness. In Finland the circumstances are less ideal for farming in comparison with other countries in the European Union, which is affecting negatively to the competitiveness of Finnish agriculture. Even though the market equilibrium has increased the policy is still affecting strongly to the circumstances of agriculture.

Through the past few decades three quarters of congressmen have started their political career by joining the youth of the political parties. Many congressmen have recruited assistants from the political youth organizations. The goal of this thesis was to figure out what the youth organizations think about Finnish agriculture. The material was collected by interviewing some members from each organization. Eight youth organizations were invited to join the research but only six of them wanted to take part in the interviews. In addition to the material collected from the interviews some research was done by analyzing the opinions found in the material published by the youth organizations.

Almost all interviewees thought that in the future farms should focus even more on preventing the climate change, improving the conditions of animal husbandry and taking care of nature and waters. Some interviewees were worried about the farms that are quite dependent on public subsidies. According to the interviewees it is important to adjust the acts throughout the entire EU so that all the member countries would be equal.

Keywords: agricultural policy, farm businesses, operational environment, structural change

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo.....	6
1 JOHDANTO.....	7
1.1 Tausta	7
1.2 Tavoitteet	8
1.3 Viitekehys.....	9
2 MAATALOUDEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ	11
2.1 Maatalouspolitiikka	11
2.1.1 Maatalouspolitiikan historia.....	14
2.1.2 Maatalouden tukeminen.....	16
2.2 Markkinat	21
2.2.1 Maataloustuotemarkkinat.....	21
2.2.2 Panosmarkkinat	24
2.2.3 Suomalaisen maatalouden kilpailukyky ja kannattavuus.....	26
3 MAATALOUDEN ULKOISVAIKUTUKSET SEKÄ TOIMINTATAVAT MAATALOUSYRITYKSISSÄ	30
3.1 Maatalouden ympäristökysymykset.....	30
3.2 Kotieläinten hyvinvointi.....	33
4 TUTKIMUSMENETELMÄ JA AINEISTO	36
5 POLIITTISTEN NUORISOJÄRJESTÖJEN VIRALLISET JULKAISUT JA KANNANOTOT	38
5.1 Kokoomusnuoret	38
5.2 Keskustanuoret.....	39
5.3 Vihreät nuoret	41
5.4 Demarinuoret.....	42
5.5 Vasemmistonuoret.....	42
5.6 Perussuomalaiset nuoret.....	43

5.7 RKP-nuoret	44
5.8 Kristillisdemokraattinuoret	44
6 TEEMAHAASTATTELUIDEN TULOKSET	45
6.1 Näkemyksiä maatalouspolitiikasta	45
6.1.1 Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet.....	45
6.1.2 Tukipolitiikka.....	48
6.1.3 Maatalouden rakennemuutos	55
6.2 Näkemyksiä markkinoista.....	58
6.2.1 Kansainvälisten markkinoiden kehitys ja tulevaisuuden riskit	58
6.2.2 Suomalaisen maatalouden vahvuudet ja heikkoudet	62
6.3 Näkemyksiä maatalouden ulkoisvaikutuksista	66
6.4 Näkemyksiä maatalousyritysten toimintatavoista	73
6.4.1 Suomalainen kotieläintalous	73
6.4.2 Luonnonmukainen tuotanto	76
6.5 Maatalouden toimintaympäristö tulevaisuudessa.....	79
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	82
8 POHDINTA.....	87
LÄHTEET	89
LIITTEET	100

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvaotsikkoluettelon hakusanoja ei löytynyt.

Kuvio 1. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys.....	10
Kuvio 2. Maatalouden rakennemuutoksen kehitys Suomessa.	11
Kuvio 3. Maidon keskimääräisen tuottajahinnan kehitys Suomessa.	22
Kuvio 4. Lihan keskimääräisten tuottajahintojen kehitys Suomessa.	23
Kuvio 5. Viljojen keskimääräisten tuottajahintojen kehitys Suomessa.....	23
Kuvio 6. Pellon mediaanihinnan kehitys eräissä maakunnissa.....	26
Kuvio 7. Eri tuotantosuuntien keskimääräinen kannattavuuskerroin.	28
Kuva 1. Maatalouden tukialueet Suomessa.	17

1 JOHDANTO

1.1 Tausta

Maatalouden toimintaympäristö on muuttunut voimakkaasti viime vuosina. Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan uudistusten ja kansainvälisen kaupan vapautumisen myötä maatalouden markkinaohjautuvuus on kasvanut. (Arovuori 25.10.2017.) Suomessa maatalousyritysten lukumäärä on vähentynyt ja keskimääräinen yksikkökoko kasvanut (Väre 2018, 59).

Monet maatalousyrittäjät ovat pyrkineet parantamaan yritystoiminnan kannattavuutta uuden teknologian avulla (Laitila ym. 2014, 183). Teknologian kehittymisen myötä maatalousyritysten tuottavuus on parantunut (Penson ym. 2015, 45). Investointien ja tuottavuuden parantumisen myötä pääoma on korvannut työtä maatalousyrityksissä. (Rajakorpi, Laitila & Viljanmaa 2014, 9; Penson ym. 2015, 133.)

Investointien myötä vieraan pääoman määrä on kasvanut maatalousyrityksissä (Suomen virallinen tilasto 21.3.2017). Maatalouden kiinteille ja pitkäaikaisille investoinneille, kuten tuotantorakennuksille ja kalustolle, on usein vain vähän vaihtoehtoisia käyttötarkoituksia. Näin ollen toimintaympäristön muutoksiin reagointi voi olla vaikeaa. (Penson ym. 2015, 225.) Pitkän aikavälin kannattava yritystoiminta edellyttää maatalousyrittäjältä strategista suunnittelua sekä toimintaympäristön muutosten huolellista ennakointia ja skenaariotarkastelua (Ryhänen & Sipiläinen 2017a, 52).

Maatalouden julkinen tukeminen, ilmastonmuutos, ympäristön ja vesistöjen kunto, julkisen rahoituksen niukkuus ja kotieläinten hyvinvointi ovat herättäneet voimakasta keskustelua Suomessa (Euroopan komissio 2015, 24; Eläinten hyvinvointikeskus 2016, 41; Valtiovarainministeriö 2017, 13–15; Ympäristöministeriö 18.3.2019). Vuonna 2018 Suomen maataloudelle maksettiin tukea yhteensä noin 1,74 miljardia euroa. Samana vuonna yli kolmannes EU:n kokonaisbudjetista kohdennettiin yhteisen maatalouspolitiikan eri toimenpiteisiin

(Karhula & Niemi 2018, 46–49). Kilpailu julkisesta rahasta on koventunut jatkuvasti sekä Suomessa että EU:ssa (Arovuori 25.10.2017).

Maataloussektori aiheuttaa runsaasti kasvihuonepäästöjä. Samalla se joutuu sopeutumaan ilmastonmuutoksen seurauksiin. (Koikkalainen & Miettinen 2018, 74.) Suomalaiset kuluttajat vaativat yhä enemmän parannuksia kotieläinten hyvinvointiin ja olosuhteisiin (Euroopan komissio 2015, 13). Vesistöjen ravinnekuormituksen ja erityisesti Itämeren rehevöitymisen on arveltu olevan enimmäkseen maataloussektorin aiheuttamaa (Varsinais-Suomen ELY-keskus 4.9.2013). Poliitiikka on integroitunut maatalouteen voimakkaasti ja sillä on keskeinen vaikutus maatalousyritysten toiminnan luonteeseen (Arovuori 2015, 8; Ryhänen & Sipiläinen 2017a, 10).

1.2 Tavoitteet

Maatalousyrityksen strategisen johtamisen lähtökohtana on toimintaympäristön hahmottaminen ja sen muospaineiden ennakointi (Ryhänen & Sipiläinen 2017a, 26). Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää poliittisten nuorisjärjestöjen näkemyksiä suomalaisesta maataloudesta. Tuloksia voidaan hyödyntää maatalouden toimintaympäristön muospaineiden ennakoinnissa. Työssä haetaan vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Millaisia näkemyksiä poliittisilla nuorisjärjestöillä on Euroopan unionin yhteisestä sekä Suomen kansallisesta maatalouspolitiikasta?
- Millaisia näkemyksiä poliittisilla nuorisjärjestöillä on kansainvälisistä markkinoista?
- Millaisia näkemyksiä poliittisilla nuorisjärjestöillä on suomalaisen maatalouden ulkoisvaikutuksista sekä maatalousyritysten toimintatavoista?
- Millaisia toimenpiteitä poliittiset nuorisjärjestöt haluavat kohdentaa maatalouteen tulevaisuudessa?

Opinnäytetyön tuloksissa analysoidaan teemahaastatteluaineistoa, joka on kerätty haastattelemalla poliittisten nuorisojärjestöjen edustajia. Haastattelupyyntö lähetettiin kahdeksan suurimman eduskuntapuolueen nuorisojärjestöille, joista kuusi suostui haastatteluun. Teemahaastatteluiden tuloksia täydennetään analysoimalla poliittisten nuorisojärjestöjen virallisia julkaisuja ja kannanottoja.

1.3 Viitekehys

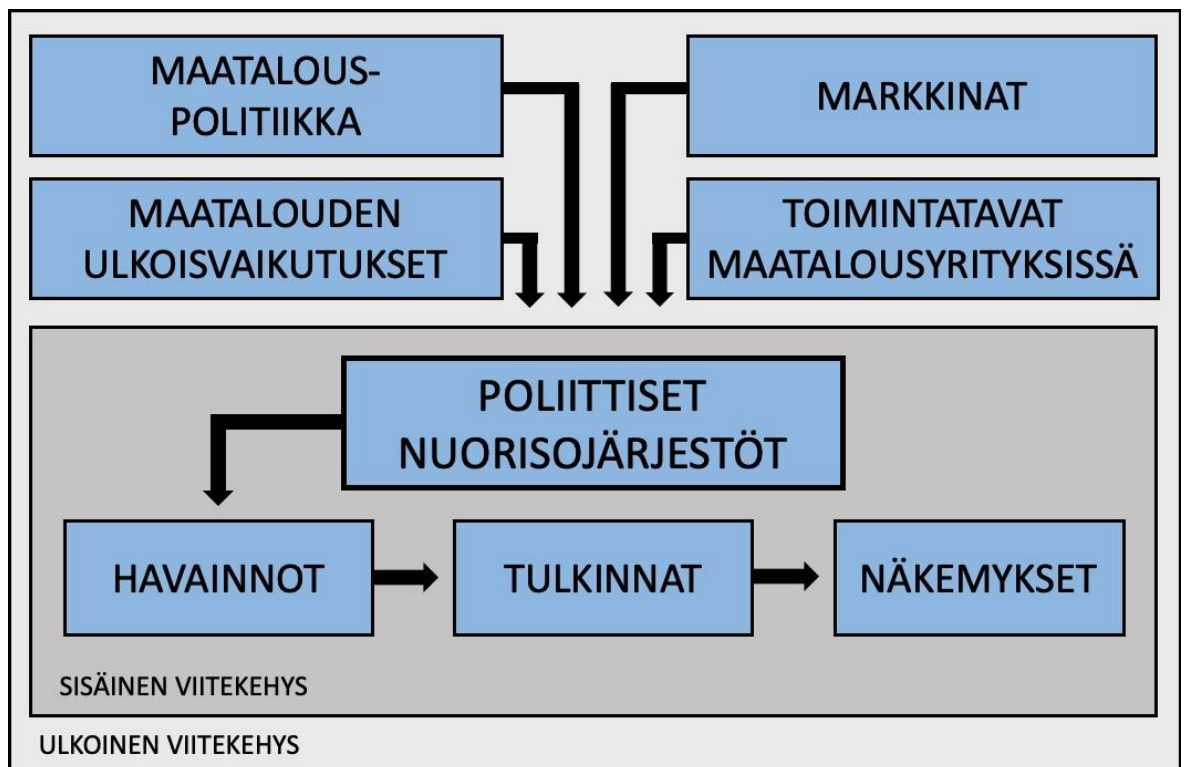
Luonnonolot, lähiyhteisö sekä institutionaaliset ja yleistaloudelliset tekijät muodostavat maatalouden toimintaympäristön, joka asettaa reunaehdot yritystoiminnan harjoittamiselle (Ryhänen & Sipiläinen 2017a, 10). Suurin osa maatalousyrityksistä toimii markkinoilla, joilla yksittäisen toiminnanharjoittajan mahdollisuus vaikuttaa lopputuotteiden ja tuotantopanosten hintoihin on heikko. (Penson ym. 2015, 224–225.) Maatalousyrittäjät voivat kuitenkin reagoida toimintaympäristön muutoksiin ja markkinoiden hintavaihteluihin (Ryhänen & Sipiläinen 2017a, 13).

Suomen kansallinen maatalouspolitiikka on osa Euroopan unionin yhteistä maatalouspolitiikkaa. Vaikka maatalouspolitiikan uudistusten myötä markkinaohjautuvuus on kasvanut, ohjaa politiikka maatalousyrittäjien toimintaa edelleen voimakkaasti. (Ryhänen & Sipiläinen 2017a, 10–11.) Poliitiikan seurauksena maatalousyrittäjät käyttävät toiminnassaan enemmän resursseja verrattuna tilanteeseen, jossa toimittaisiin täysin taloustieteen lähtökohdista (Arovuori 2015, 8). Maataloussektorin tehtäviin kuuluu ruuantuotannon lisäksi myös muita yhteiskunnallisesti tärkeitä toimia, joilla ei ole lainkaan markkinoita. (Arovuori 25.10.2015; Koikkalainen & Miettinen 2018, 73.)

Koska politiikka on integroitunut maataloussektoriin tiiviisti, on sillä olennainen vaikutus maatalouden harjoittamisen edellytyksiin (Ryhänen & Sipiläinen 2017a, 10). Suomessa eduskunta päättää valtion talousarvioista sekä tärkeimmistä kansainvälisistä kauppasopimuksista. Lisäksi se säätää lakeja ja vaikuttaa Euroopan unionin politiikkaan. (Eduskunta, [viitattu 20.3.2019].)

Keskimäärin neljäsosa suurimpien eduskuntapuolueiden kansanedustajista on viimeisten 45 vuoden aikana on hakeutunut eduskuntaan puolueidensa nuorisjärjestöjen kautta. Nuorten, eli alle 35-vuotiaiden eduskuntavaaliehdokkaiden määrä on kasvanut tasaisesti tämän tarkastelujakson aikana. (Perälä 2018, 216–217.) Poliittiset nuorisjärjestöt ovat eduskuntapuolueille eräänlainen tuki ja rekrytointikanava. Monet kansanedustajat valitsevat itselleen poliittisia avustajia oman puolueensa nuorisjärjestöstä. (Junkkari 13.1.2019; Perälä 2018, 216–217.)

Kuviossa 1 on esitetty opinnäytetyön teoreettinen viitekehys. Viitekehyksessä oletetaan, että poliittiset nuorisjärjestöt tekevät havaintoja ja tulkintoja maatalouspolitiikasta, markkinoista sekä maatalouden ulkoisvaikutuksista ja maatalousyriyten toimintatavoista. Tulkintojen perusteella nuorisjärjestöt muodostavat omia näkemyksiään maataloussektorista. Taustalla vallitsee oletus, että osa poliittisten nuorisjärjestöjen aktiivisista jäsenistä hakeutuu ajan myötä eduskuntaan, jossa heillä on mahdollisuus vaikuttaa myös maataloussektorin asioihin.

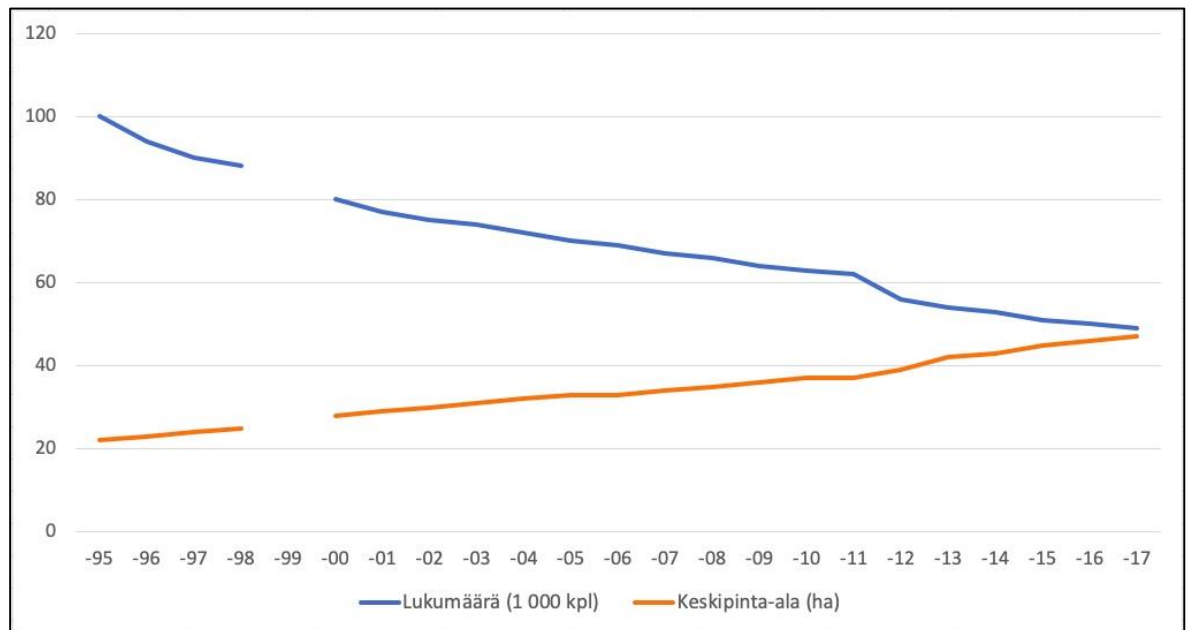

Kuvio 1. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys.

2 MAATALOUDEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1 Maatalouspolitiikka

Maatalouden rakennemuutoksen seurauksena maatalousyritysten lukumäärä on laskenut ja samalla jäljelle jäävien keskimääräinen yksikkökoko on kasvanut (Väre 2018, 59). Vuonna 2017 Suomessa oli noin 49 000 maatalousyritystä, joiden taloudellinen tulos oli vähintään 2 000 euroa. Määrä on puolittunut Suomen liittyttyä Euroopan unioniin. Vuonna 2017 maatalousyritysten keskipinta-ala oli 47 hehtaaria, mikä on yli kaksi kertaa suurempi kuin vuonna 1995. (Tilastokeskus 2018, 93.) Maatalousyritysten keskikoko on pienin Itä-Suomessa ja suurin Etelä- ja Pohjois-Suomessa (Väre 2018, 59). Kuviossa 2 on esitetty maatalousyritysten lukumäärän ja niiden käytössä olevan keskimääräisen peltopinta-alan kehitys vuosina 1995–2017. Tiedot on kerätty Tilastokeskuksen (2018, 93) julkaisemasta taulukosta.

Kuvio 2. Maatalouden rakennemuutoksen kehitys Suomessa.

Suomen maataloustuotanto on perustunut suurelta osin perheviljelmiin, eikä tilanne ole rakennekehityksen myötä suuresti muuttunut. Noin 87 prosenttia maatalousyrityksistä oli yksityishenkilöiden omistuksessa vuonna 2017. Vain noin kaksi prosenttia oli osuuskuntien, osakeyhtiöiden, avoimien yhtiöiden ja

kommandiittiyhtiöiden omistuksessa. Loput 11 prosenttia olivat enimmäkseen perikuntien sekä perheyhtiöiden ja -yhtymien omistuksessa. (Väre 2018, 60.) Perheviljelmät ovat yleisiä kaikissa Euroopan unionin jäsenmaissa (Eurostat 13.2.2019). Tilastokeskuksen (9.7.2008) mukaan perheviljelmällä tarkoitetaan luonnollisten henkilöiden omistamia maatalousyrittäjiä, jotka ovat tarkastelun kohteena henkilöverotusta koskevassa osassa. Vuonna 2017 tukea hakeneiden maatalousyrittäjien keski-ikä oli 53 vuotta (Väre 2018, 60). Luku on muihin EU-maihin verrattuna matala (Eurostat 13.2.2019).

Suomen liittyttyä Euroopan unioniin maan kansallinen maatalouspolitiikka on perustunut EU:n yhteisen maatalouspolitiikan, eli CAP:n eri tukimuotoihin (Karhula & Niemi 2018, 46). Rooman sopimukseen kirjattuja CAP:n alkuperäisiä tavoitteita olivat maatalouden tuottavuuden parantaminen, maatalouden harjoittajien kohtuullisen elintason turvaaminen, markkinoiden tasapainottaminen, elintarvikkeiden riittävyys sekä kohtuullisten kuluttajahintojen varmistaminen (European Economic Community 1957, 16).

CAP:n tavoitteet ovat vuosikymmenten saatossa laajentuneet huomattavasti alkuperäisistä. Nykyään CAP:n rahoitusta kohdennetaan ruuantuotannon ohella muun muassa maisemanhoitoon, luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen, haja-asutusalueiden elinvoimaisuuden säilyttämiseen sekä ruokaturvallisuuden ja kotieläinten hyvinvoinnin edistämiseen. (Burrell & Oskam 2000, 12.)

Huan-Niemen ja Niemen (2018, 97) mukaan nykyisen maatalouspolitiikan tärkein tavoite on ollut elinkelpoisen ruuantuotannon ylläpitäminen ja maatalousyrittäjän kohtuullisen tulotason säilyttäminen. Tämän vuoksi maatalouteen kohdennettavat tuet ovat keskeisessä roolissa maatalouden kilpailukyvyn turvaamisessa eri alueiden ja tuotantosuuntien välillä. Niemen mukaan ympäristöasiat ovat nousseet aiempaa suurempaan rooliin maatalouspolitiikassa, mutta silti niiden painoarvo on kokonaisuuden kannalta suhteellisen vähäinen.

Vuonna 2018 CAP:n osuus EU:n kokonaisbudjetista oli noin 37 prosenttia. CAP:n rahoitus on jaettu kahteen pilariin. Noin 75 prosenttia unionin maatalouspolitiikan rahoituksesta maksetaan ensimmäisen pilarin kautta. Ensimmäisen pilarin tuet ovat pääasiassa tuotannosta irrotettuja suorja tukia sekä markkinatukia. Neljännes

rahoituksesta kohdentuu toiseen pilariin eli erilaisiin maaseudun kehittämistoimenpiteisiin. (Karhula & Niemi 2018, 46–47.)

EU:n rahoittamia tukia täydennetään kansallisista varoista maksettavilla tuilla (Karhula & Niemi 2018, 46). Vuonna 2018 Suomen maataloussektorille kohdennettiin tukea yhteensä noin 1,74 miljardia euroa, josta kansallinen osuus kattoi yli puolet (Karhula & Niemi 2018, 49–50). EU:ssa tukien osuus maatalousyritysten tuottamasta nettoarvonlisäyksestä vaihtelee jäsenmaittain. Suomessa tukien osuus maatalousyritysten nettoarvonlisäyksestä on EU:n korkein. (Liesivaara & Niemi 2015, 51–52.) Nettoarvonlisäys kuvaa saatua korvausta vieraalle ja yrittäjäperheen omalle työlle sekä vieraalle ja omalle pääomalle (Remes ym. 2003, 3).

Suomen pohjoinen sijainti asettaa reunaehdot maatalouden harjoittamiselle, sillä tehoisa lämpösumma jää Suomessa muita EU-maita alhaisemmaksi. EU:n näkökulmasta Suomen pohjoiset olosuhteet ovat maatalouden kannalta haastavat. (Kettunen 1996, 8; Sailas ym. 2006, 15.) Lehtosen (25.10.2017) mukaan pohjoisissa oloissa maatalouden tukeminen on välttämätöntä, jotta tuotanto pysyy mielekkäänä. Hänen mukaansa alentuneet reaali hinnat uhkaavat tuotannon mielekkyyttä Suomessa helpommin kuin monessa muussa maassa. Arovuoren (25.10.2018) mukaan tukipolitiikan avulla turvataan myös sellaisten julkishyödykkeiden asema, joilla ei ole lainkaan markkinoita.

Leipäviljan ja öljykasvien viljely rajoittuu maan eteläosiin, kun taas maan pohjoisosissa nautakarjatalous ja rehukasvien tuotanto ovat useimmiten järkevimmin toteutettavia tuotantomuotoja (Kettunen 1996, 8; Ryhänen & Sipiläinen 2017a, 152). Epäedullisten olosuhteiden vuoksi kansallisella tukipolitiikalla on Suomessa keskeinen merkitys. EU:n varoista maksettavat tuet eivät yksinään riitä turvaamaan suomalaisten maatalousyritysten taloudellista toimeentuloa. (Kettunen 1996, 28.)

2.1.1 Maatalouspolitiikan historia

Vuonna 1992 MacSharry-reformin myötä maataloustuotteiden interventiohintoja alennettiin EU:ssa maailmanmarkkinahintojen tasolle. Maatiloille hintojen lasku korvattiin tuotannosta irrotetuilla suorilla CAP-tuilla, joiden suuruus määräytyi jäsenmaiden keskimääräisten viitesatojen mukaan. (Kettunen 1996, 33.) Nämä politiikkauudistukset olivat seurausta 1980-luvun ylituotanto-ongelmista (Euroopan komissio, [viitattu 11.1.2019]). CAP:n silloisen tukipolitiikan myötä Eurooppaan muodostui maataloustuotteiden voimakasta ylitarjontaa. Ilmiöstä käytettiin nimitystä ”food mountains”. (Wilkinson 1980, 9–10.) Tuolloin maatalouden tukirakenne koostui nykyistä enemmän tuotantoon sidotuista hintatuista. Voimakas ylituotanto laski 1980-luvulla voimakkaasti maailmanmarkkinahintoja, mikä ei miellyttänyt suuria tuottajamaita. (Kettunen 1996, 32.)

Suomi, joka tuolloin ei ollut vielä EU-maa, kärsi myös maatalouden ylituotanto-ongelmista, joita pyrittiin hillitsemään muun muassa lannoiteveron ja kesannoinnin avulla. Pellonraivauksesta tuli luvanvaraista ja myöhemmin maksullista. (Laurila 2004, 352–354.) Suomen maataloussektori oli 1980-luvulla irrotettuna Euroopan talousyhteisön vapaakauppasopimuksesta. Tämä johti lopulta siihen, että Suomen maataloussektoria ei erityisesti yritetty kehittää hinta- ja kustannustasoltaan kilpailukykyiseksi. (Laurila 2004, 352.)

Suomessa oli paljon pieniä maatalousyrityksiä ja tuotannon yksikkökustannukset olivat keskimäärin korkealla tasolla. Tuotantokustannusten nousua kompensoitiin maataloustulojärjestelmän avulla, jolloin maatalousyrittäjien ei suoranaisesti tarvinnut hakea kustannussäästöjä laajentamalla tuotantoa. Tämän vuoksi maatalouden rakennemuutos oli ennen Suomen EU-jäsenyyttä hidasta. (Laurila 2004, 351.)

Suomen oli EU-jäsenyyden myötä sopeuduttava täysin uudenlaiseen maatalouspolitiikkaan, jota ei ole suunniteltu pohjoiselle pientilavaltaiselle alueelle (Liesivaara & Niemi 2015, 53; Kettunen 1996, 34). Maataloustuotteiden markkinahinnat alenivat Suomessa keskimäärin 40 prosenttia (Kettunen 1996, 34). Koska CAP ei sellaisenaan soveltunut täysin pohjoisille viljelyalueille, jäsenvaltioille

annettiin mahdollisuus käyttää kansallisia toimia sellaisten tavoitteiden saavuttamiseksi, joihin CAP ei tarjonnut riittävästi resursseja (Arovuori 2005, 14).

Viiden ensimmäisen jäsenyysvuoden aikana Suomi sai luvan maksaa maataloudelle erillistä kansallista sopeuttamistukea. Ilman siirtymäkauden poikkeustoimenpiteitä Suomen maataloussektori olisi ollut vakavissa ongelmissa. Jäsenyysneuvotteluissa määrättiin, että kansallisten tukien avulla ei saanut lisätä maataloustuotantoa eikä tukien määrä saa ylittää sitä tukitasoa, joka jäsenmaassa maksettiin ennen EU-aikaa. (Kettunen 1996, 28.)

Vuonna 1999 Euroopan unionissa saavutettiin yhteisymmärrys Agenda 2000 -ohjelman yksityiskohdista. Uudistuksen myötä peltokasvien, naudanlihan ja maidon tuotantosidonnaisia tukia alennettiin asteittain, minkä seurauksena tuottajahinnat alenivat. Tällä tavoiteltiin EU:n aiempaa parempaa kilpailukykyä maataloustuotteiden maailmanmarkkinoilla. Tukien alenemisesta aiheutuvia menetyksiä maatalouselinkeinolle kompensoitiin tuotannosta irrotetuilla suorilla tuilla. Uudistuksen myötä säilörehunurmelle alettiin maksaa CAP-tukea, mikä hyödytti erityisesti Suomea ja muita EU:n pohjoisia jäsenmaita, joissa luonnonolot rajoittavat muun muassa rehmaissin viljelyä oleellisesti. (Ala-Mantila ym. 2000, 8–9.)

Vuosina 2003 ja 2008 CAP:n suoria tukia irrotettiin edelleen tuotannosta. EU:n tavoitteena on ollut maatalouden markkinaohjautuvuuden lisääminen. Erityisvaikeuksista kärsiville maille, kuten Suomelle, myönnettiin lupa maksaa tuotantoon sidottuja tukia edelleen. Vuoden 2008 CAP-uudistuksessa, jota kutsutaan myös terveystarkastukseksi, päätettiin lopettaa maidon kiintiöjärjestelmä. (Lehtonen & Niemi 2009, 50–51.)

CAP:n ohjelmakaudelle 2014–2020 tehtiin muutamia keskeisiä uudistuksia. Suomi sai luvan maksaa tuotantosidonnaista tukea edelleen, vaikka terveystarkastuksessa sovittiin luvan päättymisestä vuoteen 2013. Tuotantosidonnainen tuki on ollut suomalaiselle nautakarjataloudelle merkittävä, koska tukien irrottaminen tuotannosta on uhannut laskea nautojen lukumäärää. (Niemi ym. 2014, 44.) Viherryttämisen ehtojen tarkoituksena on ollut muuttaa maatalousyritysten toimintaa aiempaa ympäristöystävällisemmäksi. Viherryttämistuen saaminen on edellyttänyt

uudenlaisten ehtojen täyttämistä, jotka ovat koskeneet enimmäkseen viljelyn monipuolistamista ja kasvipeitteisyyden lisäämistä. (Niemi ym. 2014, 20–22.)

CAP:n vaikutukset maatalouden rakennekehityksen nopeuteen ovat arviolta vähäisiä. Tilojen lukumäärän ennustetaan laskevan myös tulevaisuudessa. Kilpailukyvyn kehittäminen ja maatilayrittäjän riittävän tulotason ylläpitäminen edellyttävät rakennekehitystä ja yksikkökoon kasvua. (Niemi ym. 2014, 3.) Yksikkökoon kasvulla tavoitellaan suurtuotannon etuja, jolloin maatalousyrityksen tuottavuutta voidaan parantaa ja yksikkökustannuksia alentaa (Ryhänen & Sipiläinen 2017a, 24). Maaseudun kehittämisrahastosta maksettavilla investointituilla kannustetaan maatilayrittäjiä investointeihin ja tuotannon kasvattamiseen. (Lehtonen ym. 2017, 3.)

Kotieläintilojen lukumäärä on vähentynyt tasaisesti. Merkittävä osa tuotannon lopettaneista maatalousyrityksistä on ollut kooltaan pieniä. Monet kotieläimistä luopuneet maatalousyritykset ovat vaihtaneet päätuotantosuuntaa osa-aikaiseen kasvinviljelyyn. Tilastojen perusteella kasvinviljelytilojen lukumäärä ei ole suuresti vähentynyt vuoden 1995 jälkeen. Vuonna 2017 Suomessa oli hieman 30 600 kasvinviljelytilaa. (Luke, [viitattu 5.9.2018].)

Vuonna 1995 Suomessa oli noin 32 500 maitotilayritystä, kun vuonna 2017 niitä oli enää noin 6 700. 22 vuodessa maitotilayritysten lukumäärä on laskenut lähes 80 prosenttia. Sikatilayritysten lukumäärä on laskenut noin 6 250 tilasta noin kuuteensataan. (Ruokatieto 2017, 17; Luke, [viitattu 5.9.2018].)

2.1.2 Maatalouden tukeminen

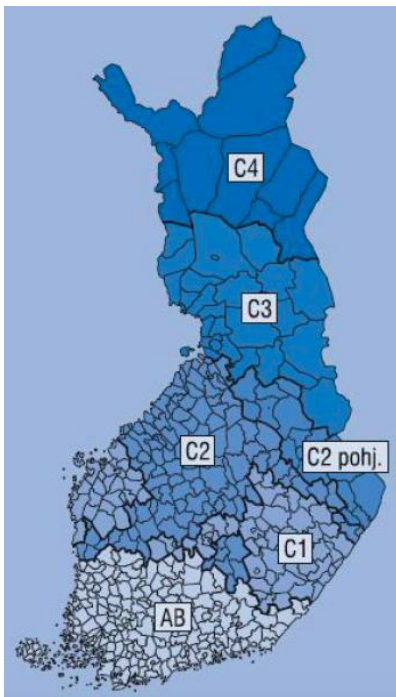
Maataloutta tuetaan julkisella rahalla laajalti maailmassa. EU-maissa maatalousyritysten bruttotuloista julkisen tuen osuus oli vuosina 2006–2008 keskimäärin 27 prosenttia. Yhdysvalloissa julkisen tuen osuus bruttotuloista oli lähes 10 prosenttia, Norjassa 62 prosenttia ja Japanissa 49 prosenttia. Uudessa-Seelannissa julkisen tuen osuus maatalousyritysten bruttotuloista oli vain noin prosentti. Brasiliassa julkisen tuen osuus maatalouden bruttotuloista oli lähes kuusi

prosenttia ja Kiinassa hieman yli yhdeksän prosenttia vuosina 2005–2007. (Olson 2010, 74–76.)

Tukien osuus suomalaisten maatalousyriyten bruttotuloista vaihtelee eri tuotantosuintien välillä. Luonnonvarakeskuksen mukaan tukien osuus suomalaisten maatalousyriyten bruttotuloista oli noin kolmannes vuonna 2014. (Tukien osuus maatalouden kokonaistulosta noin kolmanneksen, [viitattu 28.1.2019].) Vuonna 2018 tukien osuus suomalaisten maatalousyriyten liikevaihdosta oli 39 prosenttia (Luke 14.8.2018).

Suomi on jaettu maantieteellisesti kahteen tukialueeseen, jotka ovat AB- ja C-tukialueet. C-tukialue jaetaan edelleen viiteen alatukialueeseen. AB- ja C-tukialueille maksettavat tuet poikkeavat jonkin verran toisistaan. (Karhula & Niemi 2018, 49.) C-tukialueella on runsaasti nautakarjatalouteen suuntautuneita maatalousyriyksiä (Ryhänen & Sipiläinen 2017a, 136). Nautakarjatalouden suosiota C-tukialueella selittää se, että märehitjoiden rehuksi viljeltävä monivuotinen nurmi menestyy pohjoisessa paremmin kuin monet yksivuotiset pitkän kasvuajan vaativat viljelykasvit (Mäkelä ym. 2016, 11–12). Suomen maatalouden tukialueet on esitetty kuvassa 1.

Kuva 1. Maatalouden tukialueet Suomessa (Luke 2018).

EU:n maatalouspolitiikkauudistusten myötä tuotantoyksiköihin sidotut suorat tuet ovat korvanneet hintatukia, minkä myötä maatalouden markkinaehtoisuus on kasvanut (Lehtonen 2017). Suora tuki ei vaikuta lopputuotteen hintaan, jolloin se ei muuta muuttuvan tuotantopanoksen ja lopputuotteen välistä hintasuhdetta (Ryhänen & Sipiläinen 2017a, 110).

Jos lopputuotteen hinta nousee muuttuvan tuotantopanoksen hintaan nähden, maatalousyrittäjän on järkevä tavoitella aiempaa suurempaa tuotosta lisäämällä panoksen käyttömäärää. Mikäli lopputuotteen hinta vastaavasti laskee panoksen hintaan nähden, maatalousyrittäjän on järkevä laskea tuotostavoitetta vähentämällä panoksen käyttömäärää. (Ryhänen ym. [viitattu 3.1.2019].)

Mikäli yhden tuotantopanoksen käyttömäärää kasvatetaan riittävän pitkään, tulee eteen tilanne, jossa panosyksikön lisäys ei tuotakaan enää lisätuotosta. Tämä johtuu siitä, että biologisfyysisten ominaisuuksien vuoksi yhden panosyksikön lisäys tuottaa edellistä panosyksikön lisäystä vähemmän lisätuotosta. (Kay, Edwards & Duffy 2016, 126.) Näin ollen voiton maksimoiva panoksen käyttömäärä löytyy pisteestä, jossa panosyksikön arvo vastaa rajatuotoksen arvoa. Mikäli panoksen käyttöä jatketaan tämän pisteen yli, laskee rajatuotoksen arvo panosyksikön arvoa pienemmäksi. (Kay ym. 2016, 132.)

Suora tuki ei lähtökohtaisesti vaikuta optimaaliseen panosten käyttöön tuotannossa, koska suora tuki ei muuta tuotantopanoksen ja lopputuotteen välistä hintasuhdetta. Suora tuki sidotaan usein tuotantoyksiköihin, kuten peltoalaan tai kotieläinten lukumäärään. (Ryhänen ym. [viitattu 3.1.2019].)

EU:n varoista maksettavista tuista suurin osa on maksettu tuotannosta irrotettuna perustukena, joka ennen tunnettiin nimellä CAP-tuki (Kettunen & Niemi 2018, 50). Perustuki maksetaan maataloilille hehtaariperusteisesti. Perustuen saamisen edellytyksenä on, että maatalousyrittäjällä on hallinnassaan joko omistettuja tai vuokrattuja tukioikeuksia. Perustuen määrä on AB-tukialueella suurempi kuin C-tukialueella. (Tuotannosta riippumaton perustuki, [viitattu 15.1.2019].) Maksettavan perustuen määrä perustuu alueellisiin viitesatoihin; mitä suurempi viitesato sitä korkeampi perustuki (Lehtonen, Pyykkönen & Niemi 2004, 28).

Luonnonhaitta- eli LFA-korvauksen tarkoituksena on turvata maatalouden harjoittaminen epäsuotuisilla viljelyalueilla. EU-jäsenyyden alkuaikoina Suomen peltoalasta 85 prosenttia kuului LFA:n piiriin. (Kettunen 1996, 34.) Nykyisin tukea maksetaan koko Suomeen (Liesivaara & Niemi 2015, 54). Vuonna 2018 EU rahoitti Suomeen maksettavasta LFA:sta vajaan viidenneksen. Loput on rahoitettu kansallisista varoista. (Karhula & Niemi 2018, 51–52.)

Ympäristökorvauksen avulla on pyritty edistämään luonnon biologista monimuotoisuutta sekä keventämään maatalouden ympäristökuormitusta sekä ravinnevalumia. Ympäristökorvauksen ehtoihin kuuluu muun muassa typen ja fosforin käytön rajoittaminen peltoviljelyssä. Ympäristökorvaus rahoitetaan sekä Suomen että EU:n varoista. Ohjelmakaudella 2014–2020 ympäristökorvaukseen on sisällytetty myös erilaisia viherryttämistoimenpiteitä. (Liesivaara & Niemi 2015, 53–54.)

Luonnon monimuotoisuutta on pyritty edistämään tukemalla muun muassa vapaaehtoista luonnonhoitopeltojen viljelyä (Koikkalainen & Miettinen 2015, 73). Maatalousyritykset voivat erikoistua vapaaehtoisesti luonnonmukaiseen tuotantoon, eli luomuun. Tällöin ne voivat saada erillistä luomutukea. (Luke 1.2.2017.) Luomussa teollisesti valmistettujen väkilannoitteiden ja rehujen sekä kemiallisten torjunta-aineiden ja muuntogeenien käyttö on kielletty (Luke, [viitattu 21.3.2019]).

Kansalliset tuet täydentävät EU:n tukijärjestelmää. Pohjoinen tuki on keskeisin kansallisesti maksettava tuki. Sen tarkoitus on ylläpitää tuotantoa C-tukialueella, varmistaa tuotteiden markkinoille pääsy ja kehittää maatalouden tuotantorakennetta. (Kansalliset maataloustuet, [viitattu 15.1.2019].) Liittymissopimuksen artiklan 142 mukaisesti Suomi saa maksaa pohjoista tukea 62:nneen leveysasteen pohjoispuolisille alueille, eli C-tukialueelle. Pohjoista tukea maksetaan kotieläinten lukumäärän, tuotetun maidon ja viljelyalan perusteella. (Liesivaara & Niemi 2015, 56; Kansalliset maataloustuet, [viitattu 15.1.2019].)

Artiklan 141 turvin Suomessa on maksettu AB-tukialueelle Etelä-Suomen kansallista tukea vuoteen 2013 asti. Artikla mahdollisti kansallisen tuen maksamisen vakavista vaikeuksista kärsiville viljelyalueille. Vakavien vaikeuksien määrittely on lopulta tulkinnanvarainen kysymys. Vuodesta 2015 alkaen Etelä-

Suomen kansallinen tuki on perustunut artiklaan 149a. (Liesivaara & Niemi 2015, 56.)

Lehtosen (2018, 99) mukaan kansallisten tukien vähenemisen vaikutukset kohdentuisivat erityisesti C-tukialueelle. Vastaavasti EU:n rahoittamien tukien vähenemisen vaikutukset kohdentuisivat erityisesti AB-alueelle. Lehtosen mukaan EU:n rahoittamien tukien väheneminen 20 prosentilla alentaisi maataloustuloa Suomessa keskimäärin noin 18 prosenttia. EU:n maksamien tukien väheneminen aiheuttaisi Lehtosen mukaan AB-tukialueelle merkittäviä tuotannollisia ja taloudellisia vaikeuksia. Sillä ei kuitenkaan olisi suuria vaikutuksia C-tukialueen kotieläintalouteen.

Investointitukien avulla on pyritty alentamaan tuotantoa laajentavien maatalousyritysten kustannuksia. Investointeja tuetaan myös korkotukilainoilla ja valtiontakauksilla. Investointitukia maksetaan muun muassa kotieläinrakennusten rakentamiseen tai peruskorjaamiseen. (Karhula & Niemi 2018, 54.)

Nauta-, sika-, siipikarja-, lammas- ja vuohitilat voivat saada eläinten hyvinvointikorvausta. (Eläinten hyvinvointikeskus 2016, 44.) Eläinten hyvinvointikorvaus tunnettiin edellisellä ohjelmakaudella nimellä eläinten hyvinvoinnin tuki, joka koski vain nauta- ja sikatilayrityksiä (Eläinten hyvinvointikeskus 2012, 41). Hieman yli puolet nykyisestä eläinten hyvinvointikorvauksesta maksetaan kansallisista varoista ja loput EU:n varoista (Maa- ja metsätalousministeriö 19.1.2017). Myös nuorille viljelijöille maksetaan sekä EU:n varoista että kansallisista varoista erillistä avustusta maatalousyritystoiminnan aloittamiseen. Tällä on pyritty edistämään maatalousyrittämisen jatkuvuutta sukupolvelta toiselle. (Karhula & Niemi 2018, 54–55.)

Päätoimiset kotieläintalouteen suuntautuneet maatalousyritykset ovat oikeutettuja 26 lomapäivään vuodessa, mikäli heillä on pakollinen maatalousyrittäjien eläkelain mukainen vakuutus tai vakuutushakemus Melassa (Karhula & Niemi 2018, 55; Mela 4.5.2017). Lomituspalveluiden avulla maatalousyrityksen toiminta pyritään pitämään keskeytymättömänä loman tai mahdollisen sairauden tai tapaturman aikana (Karhula & Niemi 2018, 55).

2.2 Markkinat

2.2.1 Maataloustuotemarkkinat

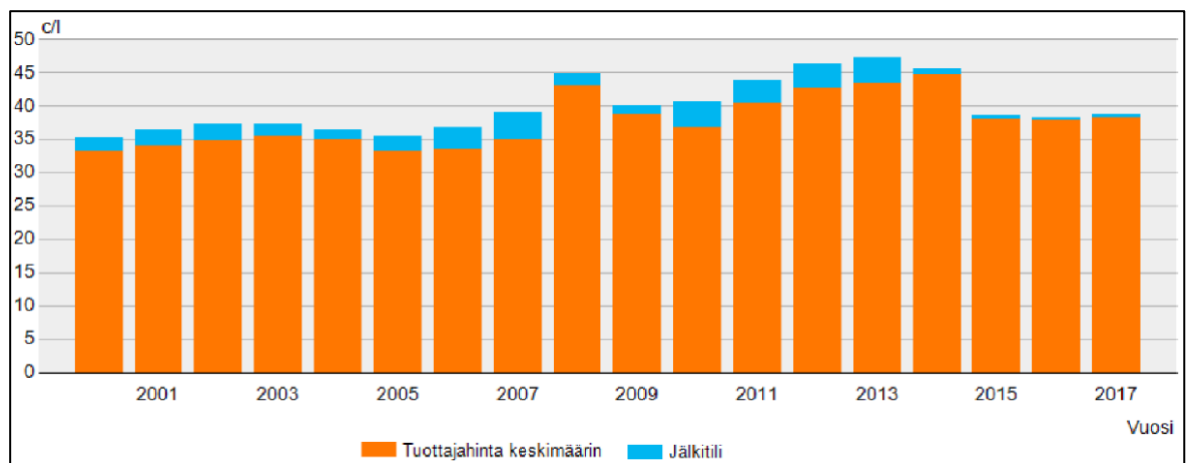
Hintavaihtelut ovat yleistyneet maataloustuotemarkkinoilla vuoden 2007 jälkeen. Vuoden 2003 jälkeen EU:n maatalouspolitiikan uudistukset ovat olleet varsin maltillisia siihen nähden, miten toimintaympäristö on muuttunut. Maataloustuotteiden kauppa on vapautunut entisestään EU:n ja muun maailman välillä. EU:n maatalouspolitiikka on ollut kehittyviin maihin nähden varsin uudistushalutonta. Kehittyvät maat ovat lisänneet markkinoita vääristävien toimenpiteiden määrää samalla, kun EU:ssa markkinoita vääristävien toimenpiteiden määrä on vähentynyt. EU:n kehitys on siis päinvastainen kehittyviin maihin nähden. (Arovuori 25.10.2017.)

EU käy kauppaa maataloustuotteista kauppasopimusten turvin unionin ulkopuolisten maiden kanssa. EU noudattaa kaupankäynnissä maailman kauppajärjestön, eli WTO:n toimintaperiaatteita. (Eurooppa-neuvosto, [viitattu 29.1.2019].) Vuonna 2017 EU:n maataloustuotteiden viennin ja tuonnin kokonaisarvo oli ennätysuuri – 255 miljardia euroa, josta viennin osuus oli 138 miljardia ja tuonnin 117 miljardia euroa. EU siis vie maataloustuotteita enemmän kuin tuo. (Euroopan komissio 2018, 2.) EU:n tärkeimmät kauppakumppanimaat ovat Yhdysvallat, Kiina, Japani ja Brasilia (Euroopan komissio 2018, 3). EU:n tärkeimpiä vientituotteita ovat olleet viini ja muut alkoholijuomat. Myös erilaisten valmisruokien ja maitojauheen viennin kokonaisarvo on ollut korkea. (Euroopan komissio 2018, 7–8.)

Suomen maataloustuotteiden vienti nojaa voimakkaasti alkoholijuomien, erilaisten maitotuotteiden, sianlihan, kauran ja sokerikemian tuotteiden varaan (Elintarviketeollisuusliitto, [viitattu 29.1.2019]). Suomeen tuotiin elintarvikkeita noin 5,2 miljoonan euron arvosta vuonna 2017. Samana vuonna elintarvikkeiden viennin kokonaisarvo oli hieman alle 1,6 miljoonaa euroa. Alijäämäinen tase johtuu enimmäkseen hedelmien, kahvin, alkoholin, tupakan ja vihannesten tuonnin laajuudesta. (Csaba 2018, 20.)

Hintavaihtelut maataloustuotemarkkinoilla ovat olleet viime vuosina voimakkaita. Vuosien 2007–2008 aikana hinnat nousivat nopeasti. Vuoden 2008 aikana hintojen nousua seurasi nopea lasku, kunnes vuonna 2010 hinnat lähtivät maailmanmarkkinoilla vahvaan nousuun. (Niemi 2018, 25.) Vuonna 2014 voimaan tulleet Venäjä-pakotteet ovat johtaneet maataloustuotteiden voimakkaaseen ylitarjontaan EU:ssa, millä on ollut tuottajahintoja alentava vaikutus (Valtiovarainministeriö 2014, 8).

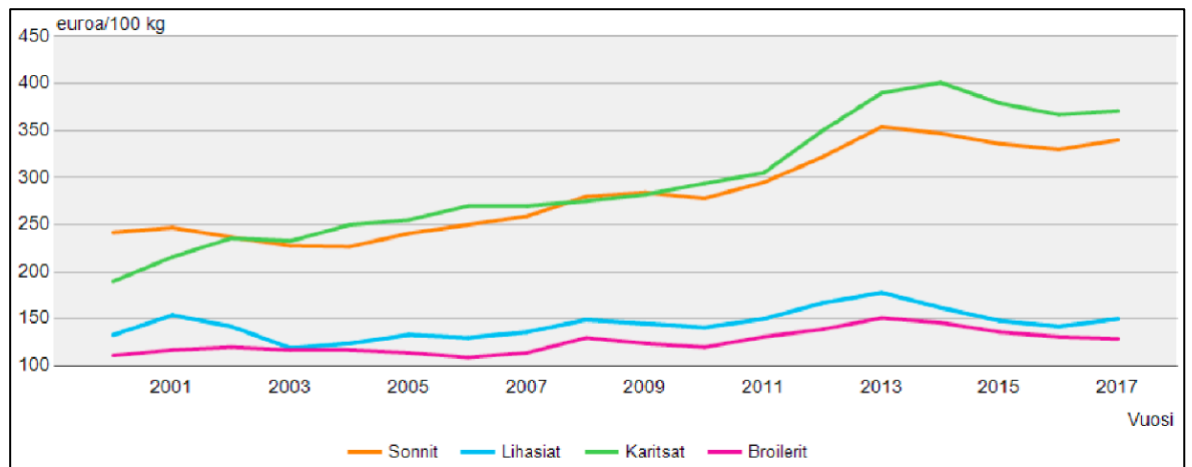
Maidontuotannon kiintiöjärjestelmästä luovuttiin EU:ssa vuonna 2015, mikä on antanut maatalousyrityksille mahdollisuuden kasvattaa tuotantoa entisestään (Markkinajärjestelyt, [viitattu 8.1.2019]). Suomen elintarvikevienti Venäjälle oli vuonna 2013 runsaat 430 milj. euroa. Pakotteiden myötä erityisesti maitotuotteiden vienti Venäjälle laski voimakkaasti. (Valtiovarainministeriö 2014, 8.) Vaikka maitotuotteiden kulutus on laskenut Suomessa, niiden kysyntä kasvaa erityisesti Aasiassa, mikä on seurausta muun muassa väestönkasvusta ja tulotason noususta (Luke 29.6.2018; Niemi 2018, 26). Kuviossa 3 on esitetty maidon keskimääräisen tuottajahinnan kehitys Suomessa vuosina 2000–2017.

Kuvio 3. Maidon keskimääräisen tuottajahinnan kehitys Suomessa (Luke 2018).

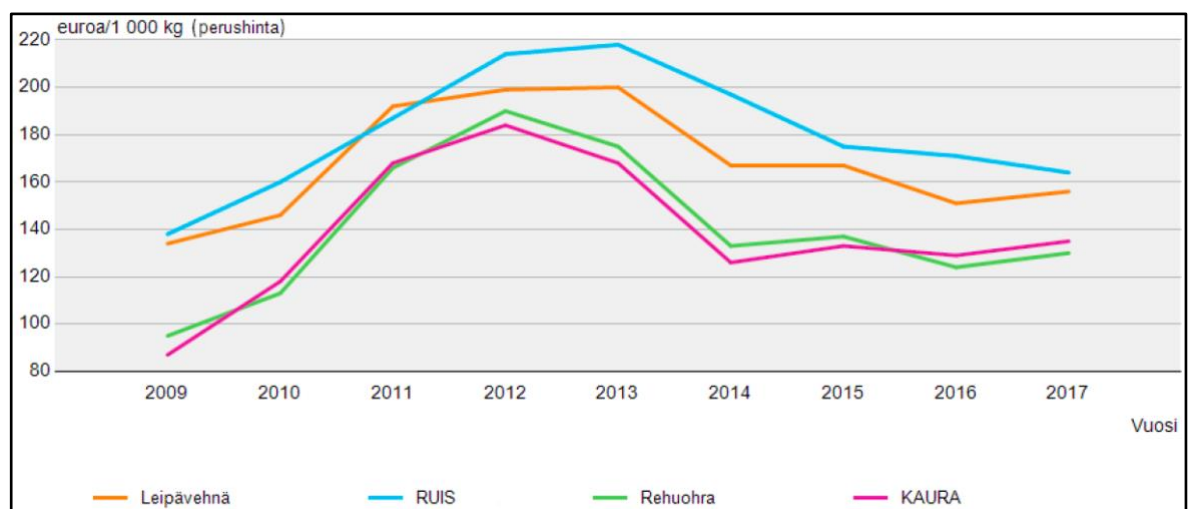
Lihan tuotanto on kasvanut maailmalla maltillisesti viime vuosina. Lihan hinnat olivat historiallisen korkealla tasolla vuosina 2011–2014. (Niemi 2018, 27–28.) Suomessa lihan kulutus henkilöä kohden on kasvanut tasaisesti viimeisen kymmenen vuoden ajan. Erityisesti siipikarjanlihan kulutuksen kasvu on ollut voimakasta. (Luke

29.6.2018; Niemi 2018, 38; Luke 2018b, 12.) Kuviossa 4 on esitetty lihan keskimääräisten tuottajahintojen kehitys Suomessa vuosina 2001–2017.

Kuvio 4. Lihan keskimääräisten tuottajahintojen kehitys Suomessa (Luke 2018).

Viljamarkkinoilla hinnat vaihtelevat voimakkaasti. Suomen viljamarkkinoilla hinnat reagoivat kansainvälisten hintojen nousuun viiveellä, mutta sen sijaan kansainvälisten hintojen lasku välittyy Suomeen nopeasti. Vaikka Suomessa tuotantokustannukset ovat eurooppalaisittain suuret, ei viljan hinta poikkea olennaisesti muun Euroopan hintatasosta. (Karhula 2018, 30.) Kuviossa 5 on esitetty Suomen yleisimpien viljojen keskimääräiset tuottajahinnat vuosina 2009–2017.

Kuvio 5. Viljojen keskimääräisten tuottajahintojen kehitys Suomessa (Luke 2018).

Suomessa noin puolet kaikesta maatalousmaasta on viljanviljelyssä ja noin kolmannes nurmiviljelyssä (Luke 2017, 5; Luke 2018a, 19). Ohra on Suomen viljelyin viljakasvi, joka on peittänyt keskimäärin noin viidenneksen koko Suomen maatalousmaasta. Toiseksi viljelyin viljakasvi on kaura, joka on kattanut keskimäärin noin 15 prosenttia kaikesta maatalousmaasta. (Luke 16.6.2017, 5.)

Vuonna 2017 yli puolet Suomessa tuotetusta viljasta päätyi eläinten rehuksi. 15 prosenttia suomalaisesta viljasta myytiin ulkomaille. Vain 22 prosenttia suomalaisesta viljasta käytettiin elintarvikkeisiin, mallastukseen tai muuhun teolliseen käyttöön. 7 prosenttia suomalaisesta viljasta päätyi kylvösiemeneksi. Suomalaisesta vientiviljasta yli puolet oli kauraa. (Luke 2018a, 28.)

Vuonna 2016 viljasadosta 51 prosenttia päätyi rehukäyttöön ja 21 prosenttia vientiin. Samana vuonna elintarvike- ja mallaskäyttöön päätyi yhteensä 21 prosenttia Suomen viljasadosta. (Luke 2017, 27.) Suomessa sää on yksi merkittävimpiä viljan laatuun vaikuttavia tekijöitä. Lyhyen kasvukauden vuoksi viljan kuivaustarve on Suomessa suurempaa kuin muualla Euroopassa. (Viljan laatu, [viitattu 21.3.2019].)

2.2.2 Panosmarkkinat

Maatalousyrityksen tuotantoprosesseissa panokset muunnetaan tuotoksiksi (Ryhänen & Sipiläinen 2017a, 56). Tuotannossa käytettävät panokset voidaan jakaa kiinteisiin ja muuttuviin tuotantopanoksiin. Kiinteät tuotantopanokset ovat usein pitkäaikaisia investointeja, joista aiheutuvat kustannukset eivät ole suoraan riippuvaisia tuotannon volyyymista. Kiinteät tuotantopanokset aiheuttavat siis maatalousyritykselle kustannuksia riippumatta siitä, käytetäänkö niitä tuotannossa vai ei. Kiinteitä tuotantopanoksia ovat esimerkiksi pelto, rakennukset ja koneet. (Ryhänen & Sipiläinen 2017a, 112.)

Muuttuvista tuotantopanoksista aiheutuu maatalousyritykselle kustannuksia niiden käyttömäärän perusteella. Maatalousyrittäjä voi vaikuttaa lyhyellä aikavälillä muuttuvien kustannusten suuruuteen kontrolloimalla muuttuvien tuotantopanosten käyttöä. Muuttuvia tuotantopanoksia ovat esimerkiksi lannoitteet,

kasvinsuojeluaineet, rehut, polttoaine, siemenet ja energia. (Ryhänen & Sipiläinen 2017a, 114.) Kotieläintalouteen suuntautuneiden maatalousyrittäjien muuttuvista kustannuksista valtaosa aiheutuu rehuista (Luke, [viitattu 30.1.2019]).

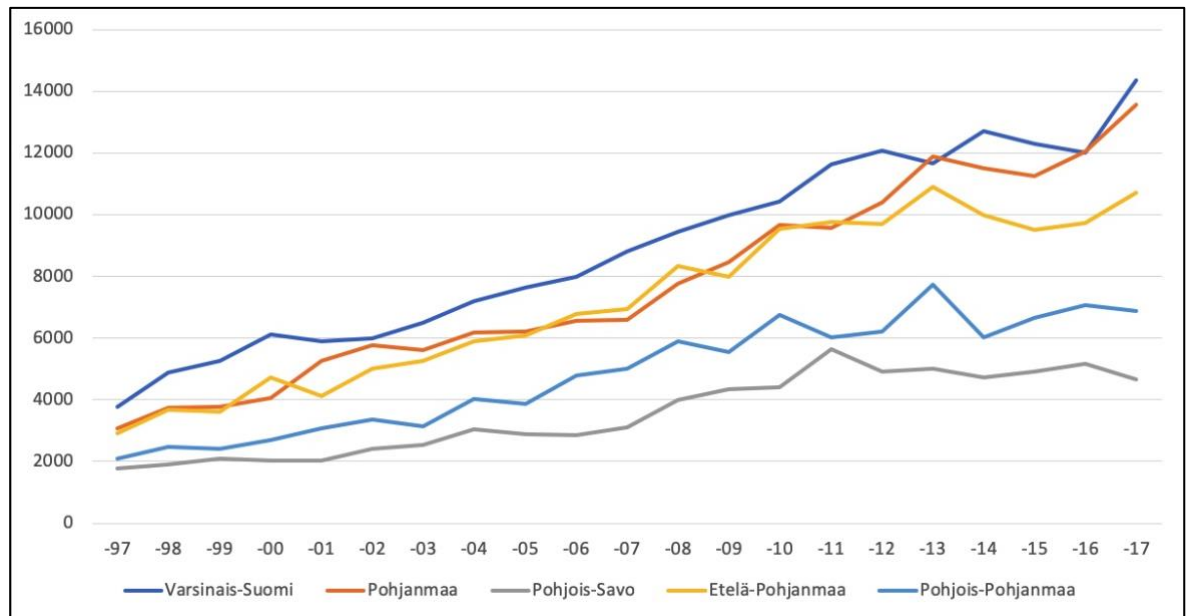
Politiikalla on iso vaikutus peltomarkkinoiden toimivuuteen (Lehtonen ym. 2017, 34). Pellolle on useita erilaisia käyttötarkoituksia. Poliittisten päätösten, heikkojen hintasuhteiden tai pellon heikon sadontuottokyvyn vuoksi korkean sadon tuottamisen kannustimet voivat olla heikot. Näissä tapauksissa jotkut maatalousyrittäjät ovat todenneet saavansa parhaan katetuoton niin sanotulla ”tukien optimoinnilla” siten, että viljelyn kustannukset ja riskit pidetään mahdollisimman alhaisina. (Ryhänen & Sipiläinen 2017b, 10.)

Ennen vuotta 2015 tukioikeudet eivät koskeneet yli 65-vuotiaita maatalouden harjoittajia, mikä osaltaan kannusti iäkkäitä maatalouden harjoittajia luopumaan viljelysmaastaan. Tällöin peltoa myytiin markkinoilla enemmän kuin nykyään. Vuodesta 2015 alkaen yli 65-vuotiaat ovat olleet oikeutettuja hakemaan tukea maatalouden harjoittamiseen. Tämä on poistanut yli 65-vuotiaita maatalousyrittäjiltä kannustimen luopua viljelysmaastaan. Muutoksella on ollut hidastava vaikutus maatalouden rakennemuutokseen ja peltomarkkinoihin. (Lehtonen ym. 2017, 13.)

Laajaperäisen tuotannon etuja tavoittelevien kotieläintilojen keskuudessa tarve lisäpellolle on noussut voimakkaasti samalla, kun pellon luopumisen kannustimet ovat vähentyneet (Kässi, Niskanen & Lehtonen 2015, 34; Lehtonen ym. 2017, 13). Sadonkorjuuvelvoitteen poistuminen on lisännyt niin sanotun ”näennäisviljelyn” määrää, jossa tukituotot maksimoidaan ja kustannukset minimoidaan ilman, että pellosta pyritään nostamaan kauppakelpoista satoa. (Kässi ym. 2015, 34.)

Suuressa osassa maata pellon tarjonta ei tällä hetkellä vastaa kysyntään. Erityisesti kotieläintalouteen keskittyneillä alueilla pellon voimakas kysyntä on nostanut pellon hinnan korkealle. (Kässi ym. 2015, 5.) Lehtosen (25.10.2017) mukaan merkittävä osa suorista tuista maksetaan yhden tuotantopanoksen, peltoalan kautta. Tämä on vähentänyt tuotannon mielekkyyttä syömällä investoinneilta tuottajatekijöitä pois. Lehtosen mukaan suomalaisten maatalousyrittäjien tilusrakenne on muihin EU-maihin verrattuna heikko, mikä vähentää tuotannon laajentamisesta saatavaa tehokkuushyötyä olennaisesti.

Kuviossa 6 on esitetty pellon mediaanihinnan kehitys Varsinais-Suomessa, Pohjanmaalla, Pohjois-Savossa, Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla. Tiedot on kerätty Maanmittauslaitoksen tilastoista ja ne perustuvat toteutuneisiin peltokauppoihin vuosina 1997–2017. Tarkasteluun valikoitui viisi maakuntaa, joissa maatalouden tuottama arvonlisäys on Suomen mittakaavassa suurta.

Kuvio 6. Pellon mediaanihinnan kehitys eräissä maakunnissa.

2.2.3 Suomalaisen maatalouden kilpailukyky ja kannattavuus

Suomessa maatalouden markkinatuotot ovat vähentyneet vuosien 2013–2017 aikana yli 700 miljoonaa euroa. Maatalouden yrittäjätulo on laskenut tänä aikana yli 500 miljoonaa euroa. Viime vuosina myönnetty valtion maksamat muutamien kymmenien miljoonien eurojen kriisituot ovat näihin menetettyihin satoihin miljooniin euroihin nähden suuruudeltaan pieniä. (Arovuori 13.2.2017.)

Maatalousyriyten kyky vastata kasvavaan kilpailuun riippuu voimakkaasti tuotannon rakenteesta, markkinoiden koosta, tuottavuudesta ja kustannustasosta. (Arovuori 13.2.2017.) Lehtosen (25.10.2017) mukaan tällä hetkellä Suomen maataloussektorin keskeinen ongelma on se, että markkinatuotot eivät kata kaikkia tuotantokustannuksia. Hänen mukaansa keskeinen syy tähän on maataloustuotteiden tarjonnan kasvusta seurannut reaalihintojen alentuminen, mikä

on seurasta kaupan vapautumisesta. Lehtonen kertoo, että alentuneiden reaalihintojen lisäksi globaali kehitys on nostanut energian ja muiden keskeisten tuotantopanosten hintoja. Myös Tilastokeskuksen (15.2.2018) mukaan maatalouden tuottajahinnat ovat laskeneet suhteessa tuotantopanosten hintoihin.

Maataloustuotteiden alhaiset reaali hinnat ja voimakas hintavaihtelu aiheuttavat suomalaiselle maataloudelle vakavia kannattavuusongelmia verrattuna sellaisiin maihin, joissa maataloustuotanto on keskittynyt suurikokoisiin maatalousyrityksiin (Ryhänen & Sipiläinen 2017a, 135). Yrityskoon laajentamisella maatalousyrittäjä voi tavoitella laajaperäisen tuotannon etuja. Näitä ovat muun muassa alentuneet yksikkökustannukset ja mahdollisuus ottaa käyttöön uutta tuotantoteknologiaa (Ryhänen & Sipiläinen 2017a, 27).

Arovuoren (16.7.2018) mukaan maataloussektorilla käytetään liikaa tuotannontekijöitä suhteessa kokonaistuotannon arvoon, jota ole onnistuttu samanaikaisesti kasvattamaan. Hänen mukaansa yksi keskeinen keino maatalouden kannattavuuden parantamiseksi on parantaa maataloustuotannon tuottavuutta; nykyinen määrä maataloustuotteita on tuotettava aiempaa pienemmällä panosmäärällä.

Luonnonmukaisen tuotannon kannattavuus on viime vuosina ollut tavanomaista tuotantoa parempi. Luomussa tuotostasot ovat perinteisesti alhaisemmat kuin tavanomaisessa tuotannossa. Luomulle on kuitenkin tyypillistä korkeat tuottajahinnat sekä tavanomaista viljelyä alhaisemmat tuotanto- ja tarvikekustannukset. Luomuviljelylle maksetaan lisäksi erillistä tukea. (Luke 1.2.2017.)

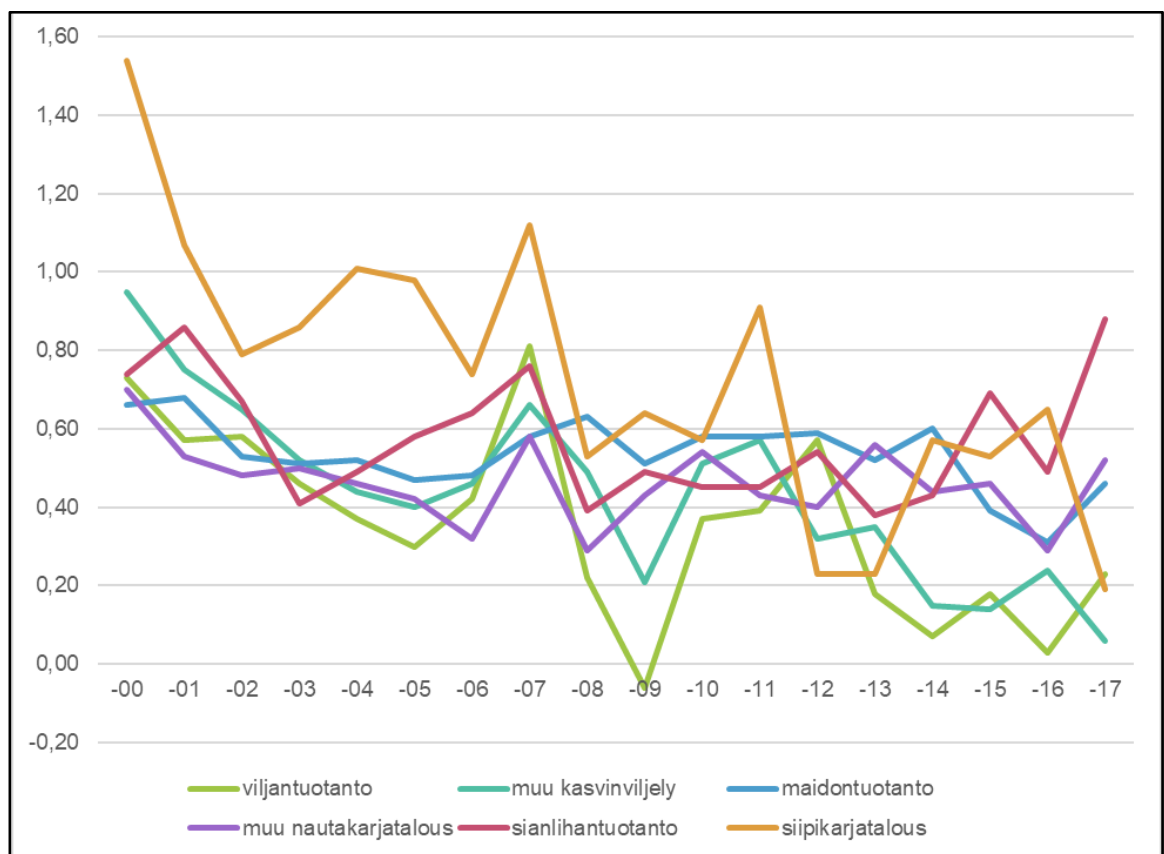
Vieraan pääoman määrä on kasvanut maatalousyrityksissä. Maatalousyritysten keskimääräinen velkaantuminen on lähes kaksinkertaistunut vuosina 2004–2015. Nopeasti kasvaneen velkaantumisen myötä useiden maatalousyritysten nettovarallisuus on pienentynyt. Velkaantuminen on kasvanut erityisesti kotieläintalouteen suuntautuneissa maatalousyrityksissä. (Suomen virallinen tilasto 21.3.2017.)

Tuotantoteknologian kehittymisen myötä pääoma on korvannut työtä maatalousyrityksissä (Rajakorpi ym. 2014, 9). Teknologisen kehityksen avulla

maatalousyrittäjät voivat tuottaa samalla resurssimäärällä aiempaa enemmän. Tämä parantaa maatalousyrittäjien mahdollisuuksia laajentaa yritystoimintaansa. (Ryhänen & Sipiläinen 2017a, 126.)

Kannattavuuskertoimen avulla voidaan helposti verrata eri tuotantosuuntien, eri kokoisten maatalousyritysten sekä eri ajanjaksojen välistä kannattavuutta keskenään. Kannattavuuskerroin ei ole rahamääräinen mittari, minkä vuoksi sitä käytettäessä rahan arvoa ei tarvitse deflatoida tai maatalousyritysten kokoa huomioida vertailussa. (Ryhänen & Sipiläinen 2017a, 206.)

Kuviossa 7 on esitetty eri tuotantosuuntien keskimääräinen kannattavuuskerroin vuosilta 2000–2017. Kuvion lähteenä on käytetty Luken taloustohtorin kannattavuuskirjanpidon tuloksia, jotka on kerätty kannattavuuskirjanpitotiloilta. Tulokset kuvaavat 35 500 suurimman maatalousyrittäjän keskiarvotuloksia. (Luke 14.8.2018.)

Kuvio 7. Eri tuotantosuuntien keskimääräinen kannattavuuskerroin.

Kannattavuuskerroin saadaan, kun saatu yrittäjätulo jaetaan oman palkkavaatimuksen ja oman pääoman korkovaatimuksen summalla. Kannattavuuskerroin ei ole rahamääräinen mittari, vaan se kertoo, kuinka ison osan yrittäjä on saavuttanut tavoittelemastaan palkkavaatimuksesta ja oman pääoman korkovaatimuksesta. (Luke taloustohtori, [viitattu 30.1.2019].)

Jos kannattavuuskerroin on yksi, yrittäjä on saavuttanut tavoittelemansa palkkavaatimuksen ja oman pääoman korkovaatimuksen. Jos kannattavuuskerroin on yli yksi, tavoitellut työn korvausvaatimukset ylittyvät, jolloin yrittäjä tekee voittoa. Jos kannattavuuskerroin on alle yksi, työn korvaus jää tavoitetta pienemmäksi, eli yrittäjä on tehnyt tappiota. Jos kannattavuuskerroin on alle nolla, yrittäjä ei saa lainkaan korvausta tehdystä työstä. (Luke taloustohtori, [viitattu 30.1.2019].)

3 MAATALOUDEN ULKOISVAIKUTUKSET SEKÄ TOIMINTATAVAT MAATALOUSYRITYKSISSÄ

3.1 Maatalouden ympäristökysymykset

Maataloudella on ruuantuotannon lisäksi tärkeä rooli ylläpitää luonnon monimuotoisuutta sekä tarjota erilaisia virkistysarvoja kansalaisille. Maatalouden lukuisista hyvistä ympäristövaikutuksista huolimatta sillä on paljon myös ympäristöä kuormittavia vaikutuksia. (Koikkalainen & Miettinen 2018, 73.) Maatalous voidaan nähdä ilmasto- ja ympäristökeskusteluissa monenlaisessa asemassa. Maatalous aiheuttaa kasvihuonepäästöjä, mutta sitoo samalla hiiltä. Maatalous voi tuottaa bioenergiaa, jonka avulla fossiilisten polttoaineiden käyttöä ja haittavaikutuksia on mahdollista vähentää. (Ollikainen ym. 2014, 3.)

Suomen ympäristökeskuksen (30.8.2018) mukaan kesällä 2018 Itämeren Suomenlahdella koettiin voimakkaimmat sinileväkukinnat kymmeneen vuoteen. Kasvukausi oli vuonna 2018 suuressa osassa maata poikkeuksellisen lämmin ja vähäsateinen, mikä osaltaan edesauttoi sinileväkukintojen kehittymistä (Suomen ympäristökeskus 3.9.2018). Kansainvälisen ympäristöjärjestö WWF:n (25.8.2016) ja Suomen ympäristökeskuksen (17.7.2018) mukaan Itämeren rehevöitymistä aiheuttavat erityisesti pelloilta valuvat lannoitteet, yhdyskuntien jätevedet ja ilmasta tulevat laskeumat. Sekä WWF että Suomen ympäristökeskus pitävät maatalouden ravinnekuormitusta merkittävimpana Suomenlahden ravinnekuormituksen lähteenä. Suomen ympäristökeskuksen mukaan ruuantuotannon osuus suomalaisen kuluttajan Itämeri-jalanjäljestä on noin 60 prosenttia.

Eniten vesistöjä kuormittavat kotieläintuotannon sivutuotteena syntyvän lannan ravinteet, kuten typpi ja fosfori. Ravinteet kulkeutuvat pelloilta ojiin, joista ne edelleen päätyvät jokien ja järvien kautta Itämereen. Ravinteiden käyttömäärien vähentäminen ei ole lyhyellä aikavälillä parantanut vesistöjen tilaa. (Koikkalainen & Miettinen 2018, 74.) Suomen ympäristökeskus (17.7.2018) on kehottanut suomalaisia vähentämään lihatuotteiden kulutusta Itämeren ravinnekuormituksen vähentämiseksi sekä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

Ollikaisen ym. (2014, 15) mukaan maatalouden ilmastopolitiikan täytyy tulevaisuudessa olla tehokasta sekä taloudellisesti että ilmastollisesti siten, etteivät vaaditut toimenpiteet vaikeuta kohtuuttomasti maatalouden harjoittamista. Vuonna 2016 maataloussektori aiheutti 11 prosenttia Suomen kasvihuonepäästöistä (Koikkalainen & Miettinen 2018, 74–75). Eloperäisten maalajien dityppioksidipäästöt sekä kotieläinten ruuansulatuksessa syntyvät metaanipäästöt ovat suuria kasvihuonekaasujen aiheuttajia. Myös lannankäsittely sekä peltojen kalkitus aiheuttavat runsaasti kasvihuonepäästöjä. (Koikkalainen & Miettinen 2018, 74–75; Ollikainen ym. 2014, 3–4.)

Perustuslain mukaan julkishallinnon tehtävä on huolehtia luonnon monimuotoisuudesta ja ympäristön hyvinvoinnista (Ympäristöministeriö 29.8.2018). Luonnon monimuotoisuudella tarkoitetaan elinvoimaisten lajien runsautta ja monipuolisuutta. Maatalouden rakennekehityksen myötä tuotantomenetelmät ovat muuttuneet ja tehostuneet, minkä seurauksena luonnon monimuotoisuus ja joidenkin lajien elinvoimaisuus on heikentynyt. (Koikkalainen & Miettinen 2018, 75–76.)

Vuonna 2014 alkaneen CAP:n ohjelmakauden myötä maatalouden tukia on kohdennettu aiempaa enemmän ympäristöhoidollisiin toimiin (Koikkalainen & Miettinen 2018, 77). Tukijärjestelmän avulla maatalousyrittäjiä on kannustettu kiinnittämään toimintatavoissaan huomiota muun muassa ympäristön ja vesistöjen kuntoon (Toikkanen & Arovuori 2017, 21).

Ollikaisen ym. (2014, 2) mukaan eloperäisten maiden raivaamisen rajoittaminen, viherkesannointi ja nurmiviljely ovat hyviä keinoja vähentää maatalouden kasvihuonepäästöjä kustannustehokkaasti. Raivausten rajoittamisen vastustaminen on kuitenkin maatalousyrittäjien keskuudessa vahvaa (Ollikainen 2014, 15). Ollikaisen ym. (2014, 2) mukaan maatalousyrittäjät sisäistävät ilmastopolitiikan tavoitteet parhaiten erilaisten kannustimien, kuten investointitukien, avulla. Heidän mukaansa tuotannollisten rajoitteiden ja hallinnollisen työn lisääminen eivät kannusta maatalousyrittäjiä yhtä hyvin sisäistämään ilmastopolitiikan tavoitteita tai toimimaan niiden eteen ratkaisuhaluisesti. Ollikaisen ym. (2014, 2) mukaan kannustimia olisi hyvä kohdentaa esimerkiksi lannan separoinnille, biokaasun tuotannolle, pitkäaikaiselle viherkesannoinnille ja

nurmiviljelylle. Tämän lisäksi ruuantuotannon kannalta merkityksetöntä ja viljavuudeltaan heikkoa maatalousmaata olisi hyvä metsittää (Ollikainen ym. 2014, 5).

Ollikaisen ym. (2014, 15) mukaan energiansäästön tuomat hyödyt maataloudessa kirjautuvat nykyisten laskentamenetelmien myötä maataloussektorin sijaan energiasektorille. Tämä tarkoittaa sitä, että maatalousyrityksissä tehdyt toimenpiteet esimerkiksi bioenergian suhteen eivät laskennallisesti hyödytä maataloussektoria ilmastotavoitteiden toteutumisen seurannassa. Maatalousyritys voi hyötyä energiatehokkuuden lisäämisestä rahallisesti, mutta sen sijaan ilmastohyöty kirjataan energiasektorille (Ollikainen ym. 2014, 17).

Ollikaisen ym. (2014, 17) mukaan maatalouden ympäristöpolitiikassa on jonkin verran ongelmakohtia. Osa erityisesti kotieläintuotantoon suuntautuneista maatalousyrittäjistä raivaa itselleen lisää peltopinta-alaa siksi, että nykyinen ympäristöpolitiikka rajoittaa olennaisesti ravinteiden levittämistä pelloille. Osa kotieläintalouteen suuntautuneista maatalousyrityksistä tarvitsee siis lisää lannanlevityspinta-alaa. (Ollikainen ym. 2014, 17.)

Suomessa käytössä olleet pellonraivausmaksut poistuivat käytöstä Suomen liittyttyä Euroopan unioniin, mikä lisäsi pellonraivausten määrää. Raivausten määrä on kuitenkin vähentynyt sen jälkeen, kun uusille raivioille ei enää myönnetty tukioikeuksia. (Kässi ym. 2015, 16.) Maatalousyritykset ovat usein pyrkineet parantamaan tilusrakennetta raivaamalla uutta peltoa lähelle talouskeskusta. Samalla tukioikeuksia on siirretty kaukana sijaitsevilta lohkoilta uusille raivioille. Raivauksilla on tavoiteltu kasvavan peltoalan lisäksi säästöjä kuljetuskustannuksissa ja kuljetukseen käytettävässä ajassa. Suomessa talouskeskusten ja peltolohkojen välinen keskietäisyys on kasvanut erityisesti kotieläintiloilla. (Kässi ym. 2015, 24.)

Pellon kysyntä ja hinta ovat suuressa osassa maata korkealla tasolla. Rakennemuutos ja erityisesti kotieläintilojen kova laajentamishalukkuus ovat pitäneet pellon kysynnän korkealla. Samalla pellostuotannon luopumisen kannustimet ovat vähentyneet, koska suuri osa maatalouden tuista maksetaan pellon kautta. (Lehtonen 25.10.2017.) Jos pellon hintataso on korkea, pellonraivaus on

kustannustasoltaan kilpailukykyinen vaihtoehto pellon ostolle ja vuokraukselle. Raivauksen suosioon vaikuttaa osaltaan myös se, että pellon hankinta ei ole tällä hetkellä vähennyskelpoinen kulu. (Kässi ym. 2015, 26.)

Karjatalouden ympäristövaikutukset riippuvat olennaisesti tuotantotavoista, jotka vaihtelevat voimakkaasti Suomen ja suurten tuottajamaiden välillä. Suomessa märehitijöiden ruokinta perustuu nurmiviljelyyn, mikä pienentää merkittävästi suomalaisen nautakarjatalouden aiheuttamien kasvihuonepäästöjen kokonaisvaikutuksia. (Järvenranta, Virkajärvi & Pulkkinen 2016, 8–11.) Nurmiviljelyn määrä on kasvanut Suomessa vuosina 1990–2009. Samalla väkilannoitteiden ja eläintuotannon aiheuttamat päästöt ovat Suomessa vähentyneet. (Silent Reportage XLIII 2017, 15.)

Suomessa maatalousmaalle on vain vähän vaihtoehtoisia käyttötarkoituksia. Lyhyt kasvukausi rajoittaa pitkän kasvuajan vaativien viljelykasvien viljelyn onnistumismahdollisuuksia voimakkaasti. Siksi painopisteen siirtäminen kotieläintaloudesta ja nurmiviljelystä ihmisravinnoksi käytettävien viljelykasvien viljelyyn on paikoin todella haastavaa. (Järvenranta ym. 2016, 8–11.)

3.2 Kotieläinten hyvinvointi

Kotieläinten hyvinvointia voidaan mitata muun muassa tuotostason, terveyden, kasvun, hedelmällisyyden sekä lopputuotteiden laadun perusteella. Eläimille on tärkeää antaa riittävästi puhdasta juomavettä, oikeanlaista ruokaa sekä mahdollisuus lajityypilliseen käyttäytymiseen. Eläin ei saa kärsiä kivusta, kärsimyksestä, stressistä tai pelosta. Panostus tuotantoeläinten hyvinvointiin aiheuttaa usein kustannuksia maatalousyritykselle, mutta voi yhtä hyvin osoittautua myös kannattavaksi ratkaisuksi. Tyytyväiset, terveet ja hyvinvoivat eläimet kasvavat ja tuottavat lähes poikkeuksetta paremmin kuin yllirasittuneet, sairaat tai muuten huonosti kohdellut eläimet. (Väänänen & MTT:n tiedotus, [viitattu 10.12.2018].)

Sekä Eläinten hyvinvointikeskuksen (2016, 41) että Euroopan komission (2015, 24) mukaan suomalaisten kuluttajien ja median kiinnostus kotieläinten hyvinvointia kohtaan on kasvanut. Kotieläinten olosuhteissa on havaittu säännöllisesti puutteita

(Eläinten hyvinvointikeskus 2016, 67). Eläinten hyvinvoinnin edistäminen ole kuitenkin kiinni vain yhdestä tahosta, vaan se vaatii laajaa yhteistyötä eri tahojen välillä (Eläinten hyvinvointikeskus 2016, 8). Eläinten hyvinvointia pyritään edistämään muun muassa koulutuksen, neuvonnan, lainsäädännön ja tukien avulla.

Lehtonen (2003, 22–23) kertoo, että Suomen EU-jäsenyys ja maatalouden investointitukijärjestelmä vauhdittivat 1990-luvulla maatalousyritysten kasvua. Tällöin alhaisten yksikkökustannusten tavoittelu ja kokemattomuus suurista tuotantorakennuksista johtivat siihen, että monet rakennusratkaisut olivat lopulta eläinten hyvinvoinnin kannalta huonoja. Lehtosen mukaan ilmiö oli odotettavissa, koska monet maatalousyritykset ottivat rohkeasti käyttöönsä uusia tuotantojärjestelmiä.

Sikalarakentamisen ja investointituen ehtoja tiukennettiin vuoden 2003 alusta muun muassa lisäämällä sikojen minimilattiapinta-alan määrää uudisrakennuksille. Tämän lisäksi määrättiin, että sioilla on oltava virikkeitä ja tonkimismateriaalia, kuten olkea. Näiden uudistusten yhteydessä eläinlääkärit uskoivat, että lisääntynyt eläinten hyvinvointi parantaa maatalousyritysten taloudellista tulosta. Lihanjalostusteollisuudessa sen sijaan pelättiin, että aiempaa väljemmät mitoitukset aiheuttaisivat kohonneiden tuotantokustannusten myötä taloudellisia haasteita sikatilayrityksille. (Lehtonen 2003, 22–23.)

Nykyään eläinten hyvinvointikorvauksen avulla maatalousyrittäjiä kannustetaan ylittämään eläinsuojelusäädösten minimivaatimukset. Eläinten hyvinvointikorvaus tunnettiin aiemmin nimellä eläinten hyvinvoinnin tuki. Eläinten hyvinvointikorvaus kompensoi maatalousyrittäjille kustannuksia ja tulonmenetyksiä, joita eläinten hyvinvointiin panostaminen aiheuttaa. (Eläinten hyvinvointikeskus 2016, 44–45.)

Maa- ja metsätalousministeriön (2015, 41) mukaan valtaosa eläinten hyvinvoinnin tukeen sitoutuneista maatalousyrittäjistä koki kotieläinten hyvinvoinnin parantuneen. Suuri osa maatalousyrittäjistä ei ole halunnut hakea eläinten hyvinvoinnin tukea tai eläinten hyvinvointikorvausta, koska pelkona on ollut kasvava valvonta ja hallinnollinen työ. Osa maatalousyrittäjistä kieltäytyi hakemasta eläinten hyvinvoinnin tukea, koska suunnitelmissa on ollut yritystoiminnan lopettaminen lähivuosina. Tällöin eläinten hyvinvointiin panostaminen muutamaksi vuodeksi ei

tuntunut maatalousyrittäjistä mielekkäältä. Valtaosa tukeen sitoutuneista maatalousyrittäjistä on kokenut perus- ja lisäehtojen noudattamisen odotuksiin nähden helpoksi. Maa- ja metsätalousministeriön (2015, 13) mukaan maatalousyrittäjät ovat kokeneet työmäärän kuitenkin lisääntyneen lisäehtojen myötä.

Euroopan komission (2015, 24–28) mukaan 64 prosenttia eurobarometri-kyselyyn vastanneista suomalaisista haluaisi nykyistä enemmän tietoa maataloudessa käytettävien kotieläinten olosuhteista. Komission mukaan suomalaisten kiinnostus tuotantoeläinten hyvinvointia kohtaan on kasvanut enemmän kuin missään muussa EU-maassa. Komission mukaan suomalaiset ovat 67-prosenttisesti sitä mieltä, että EU:n alueelle tuotujen eläinperäisten tuotteiden on ehdottomasti täytettävä EU-maissa käytössä olevat hyvinvointistandardit. Tässä asiassa suomalaiset vastaajat ovat hieman vaativampia kuin muut EU-maat keskimäärin. Euroopan komission (2015, 10) mukaan valtaosa eurobarometri-kyselyyn vastanneista suomalaisista haluaisi kotieläimille tulevaisuudessa ehdottomasti nykyistä enemmän suojelua.

Ruokaviraston alaisuudessa toimiva ELY-keskus valvoo Suomessa maataloustukien ehtojen noudattamista. Tukien saamiseksi maatalousyrittäjien täytyy täyttää erilaisia kriteerejä. ELY-keskus valvoo tilavalvontana pinta-ala- ja eläinperusteisten tukien sekä täydentävien ehtojen noudattamista. Ruokavirasto raportoi valvonnoista vuosittain EU:lle. (ELY-keskus 2.1.2019.)

4 TUTKIMUSMENETELMÄ JA AINEISTO

Opinnäytetyössä käytettiin kvalitatiivista, eli laadullista tutkimusmenetelmää. Laadullisessa tutkimuksessa tietoa hankitaan usein kokonaisvaltaisesti tarkoituksenmukaisesti valitulta joukolta. Laadullinen tutkimus toteutetaan usein haastatteluna, jossa tutkijan havainnoinnilla on keskeinen merkitys. Aineistoa tarkastellaan monitahoisesti ja yksityiskohtaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 164.)

Tutkimusmenetelmäksi valikoitui teemahaastattelu, koska siinä on mahdollista selvittää haastateltavan motiiveja sekä suunnata tiedonhankintaa tilanteen mukaisesti eri aihealueisiin. Haastattelutilanteessa haastateltavan puhe voidaan kytkeä osaksi laajempaa asiakokonaisuutta. Haastateltavalle voi tarvittaessa esittää jatkokysymyksiä. Häntä voi lisäksi pyytää perustelemaan tai tarkentamaan vastauksiaan. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 35.) Haastatteluun osallistuneet henkilöt on mahdollista tavoittaa myös haastattelun jälkeen, mikäli aineistoa on tarpeen täydentää (Hirsjärvi ym. 2009, 206).

Haastattelu on hidas tutkimusmenetelmä ja se sisältää monta eri vaihetta. Haastateltavien kanssa on sovittava yhteinen tapaamisajankohta, minkä jälkeen toteutetaan itse haastattelu. Lopuksi haastatteluaineisto litteroidaan, mikä vaatii haastattelun muihin vaiheisiin nähden runsaasti aikaa. Jokainen haastattelu on sisällöltään erilainen, mikä voi vaikeuttaa aineiston analysointia, tulkintaa ja raportointia. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 35.) Haastattelun luotettavuutta voi heikentää haastateltavan halu vastata kysymyksiin sosiaalisesti hyväksyttävällä tavalla (Hirsjärvi ym. 2009, 206).

Onnistunut haastattelu edellyttää haastattelijalta tiettyjä ominaisuuksia. Haastattelijan on tiedostettava haastattelun ja tutkimuksen tavoite koko haastattelun ajan. Hänen on tultava toimeen erilaisten ihmisten kanssa riippumatta iästä, sukupuolesta, taustasta tai haastattelussa annetuista vastauksista. Haastattelijan on tunnettava haastattelun aihepiiri ja hänen täytyy kyetä hahmottamaan haastattelussa tutkimuksen kannalta olennainen sisältö. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 68.)

Haastattelupyyntö lähetettiin kahdeksan suurimman eduskuntapuolueen nuorisojärjestöjen puheenjohtajille. Haastatteluihin osallistui kuusi nuorisojärjestöä: keskusta-, demari-, kokoomus-, RKP- ja vasemmistonuoret sekä perussuomalaiset nuoret. Vihreät nuoret kieltäytyivät tutkimuksesta ja kristillisdemokraattinuoret eivät vastanneet haastattelupyyntöön. Jokainen tutkimukseen osallistunut nuorisojärjestö teki itsenäisen päätöksen siitä, kuka tai ketkä järjestöä edustavat haastattelussa.

Haastateltavat esiintyvät työssä nimettöminä. Keskustanuoret valitsivat haastatteluun kaksi edustajaa; muista nuorisojärjestöistä haastatteluihin osallistui yksi edustaja. Haastattelut äänitettiin ja litteroitiin helmi-maaliskuun 2019 aikana. Teemahaastatteluiden tuloksia täydennetään poliittisten nuorisojärjestöjen maataloutta koskevien virallisten kannanottojen ja julkaisuiden sisällöllä. Tätä materiaalia hyödynnettiin myös kysymysten laadinnassa ja haastattelutilanteissa. Teemahaastatteluissa käytetyt kysymykset on esitetty liitteessä 1.

5 POLIITTISTEN NUORISOJÄRJESTÖJEN VIRALLISET JULKAISUT JA KANNANOTOT

5.1 Kokoomusnuoret

Kokoomusnuoret (2018, 28) linjaavat vuoden 2019–2020 tavoiteohjelmassaan, että maatalouspolitiikan täytyy perustua tuloksellisuuteen, maataloustuotannon modernisointiin sekä ruuan saannin turvaamiseen; ei tehottoman tuotannon keinotekoiseen ylläpitämiseen. Järjestö haluaa vähentää maatalouden riippuvuutta julkisesta tukijärjestelmästä asteittain siten, että rakennemuutoksen aiheuttamat toimeentulo-ongelmat ja inhimillinen kärsimys saadaan minimoitua. Kokoomusnuorten (2018, 29) mukaan maataloustukien jakoperusteita on kehitettävä tuotannon markkinaehtoisuutta lisääväksi. Järjestö haluaa luoda kannustimia maatalousyrittäjien keskiin kasvattamiseen ja tuottavuuden parantamiseen. Kokoomusnuorten (2018, 29) mukaan tukimuotojen kehittämisen ja tutkimusrahoituksen avulla maatalouden digitalisaatiota ja robotisaatiota voidaan edistää.

Kokoomusnuorten (2018 28–29) mukaan kotieläinten hyvinvoinnista on huolehdittava. Järjestön mukaan epäeettisestä ja eläimille kärsimystä aiheuttavasta tuotannosta on luovuttava sopivaksi katsotun siirtymäajan jälkeen. Kokoomusnuoret mainitsevat, että kotieläintalous on iso ilmastokysymys. Järjestö toivoo, että luonnonmukaiset viljelymenetelmät yleistyvät kotieläintaloudessa.

Kotieläintuotannosta poiketen kokoomusnuoret (2018, 29) eivät kannata luonnonmukaisen kasvinviljelyn lisäämistä. Järjestön mukaan luonnonmukainen viljely on tehotonta, epävarmaa ja kallista. Kokoomusnuoret sen sijaan toivovat muun muassa GMO:n ja muiden tieteenalojen edistysaskelten turvaavan ruuantuotannon tulevaisuudessa.

Kokoomusnuoret (2018, 29) kannattavat, että ruuan tuontitulleista luovutaan EU:n alueella asteittain. Järjestön mukaan EU:n alueelle tuotavien maataloustuotteiden laatuvaatimukset on pidettävä samalla tasolla EU:ssa tuotettujen maataloustuotteiden kanssa. Kokoomusnuoret (2018, 19–21) huomauttavat, että

kehittyvien maiden talous perustuu voimakkaasti maatalouteen. Järjestön mukaan maatalouden vahva julkinen tukeminen aiheuttaa ylituotantoa ja laskee maataloustuotteiden maailmanmarkkinahintoja. Kokoomusnuorten mukaan maatalouden julkisen tukemisen vuoksi maataloustuotteiden hintataso on maailmanmarkkinahintoja alhaisempi, minkä vuoksi kehittyvät maat eivät saa riittävästi itselleen tuloja maataloustuotemarkkinoilta.

Kokoomusnuorten (2018, 29) mukaan maatalouden vesistöhaittoja täytyy vähentää. Järjestö ehdottaa, että suojavyöhykkeitä on levennettävä nykyisestä ja maatalousyrittäjä on ohjattava tehokkaaseen ravinteiden käyttöön. Kokoomusnuoret ehdottavat, että uusien parsinavettojen rakentaminen kielletään ja olemassa olevat parsinavetat kielletään 20 vuoden siirtymäajan jälkeen. Järjestö pitää tärkeänä, että maatalouden hallinnollisen työn tarvetta vähennetään nykytasosta. Kokoomusnuorten mukaan muun muassa ruuan suoramyynnin sääntelyä on uudistettava siten, että maatalousyrittäjien mahdollisuus ruuan suoramyyntiin helpottuu.

5.2 Keskustanuoret

Keskustanuoret (2014a, 18–19) linjaavat periaateohjelmassaan, että maatalouden tulonjaon on oltava tulevaisuudessa nykyistä oikeudenmukaisempaa. Keskustanuorten tavoitteena on vähentää maatalouden tukiriippuvuutta sekä parantaa maatalojen kannattavuutta tulevaisuudessa. Järjestön mukaan kotieläinten hyvinvoinnista on huolehdittava. Keskustanuoret ehdottavat, että maatalousyrittäjien jaksamiseen panostetaan tulevaisuudessa. Maatalousyrittäjän jaksamisella on järjestön mukaan suora yhteys kotieläinten hyvinvoinnin tasoon.

Keskustanuorten (2014b, 26) mukaan maatalousyrittäjille kohdistuvan hallinnollisen työn määrää on kevennettävä nykytasosta. Järjestön mukaan myös maatalouden työehtosopimuksia on muutettava siten, että niissä huomioidaan alan kausiluonteisuus. Keskustanuoret ehdottavat, että maatalousyrittäjien lomapäiviä lisätään maltillisesti ja sukupolvenvaihdoksia helpotetaan.

Keskustanuoret (2014a, 19) nostavat ruokaomavaraisuuden maan turvallisuuden kannalta tärkeämmäksi tekijäksi kuin maanpuolustuksen. Järjestön mukaan riittävä omavaraisuus on paras tapa varautua mahdollisiin kriisitilanteisiin. Keskustanuoret arvostavat lähiruokaa, joka on tuotettu kestävästi luontoarvoja kunnioittaen. GMO-ruokaan järjestö suhtautuu varauksella. Keskustanuoret (2014b, 24–25) toivovat, että suomalainen maatalous erikoistuu GMO-vapaaseen tuotantoon, koska Suomen olosuhteet soveltuvat siihen hyvin. Keskustanuoret (2014b, 24) uskovat, että luonnonmukaisen viljelyn arvostus kasvaa tulevaisuudessa. Siksi järjestö ehdottaa, että tulevaisuudessa politiikalla panostetaan myös luomun edellytyksiin.

Keskustanuorten (2014b, 26) mukaan investointituilla ja tuotantoon sidotuilla tuilla on tärkeä rooli maatalouden kilpailukyvyn parantamisessa. Järjestön mukaan politiikalla on kannustettava maatalousyrittäjiä kehittämään yritystoimintaansa aiempaa kilpailukykyisemmäksi ja huolehtimaan sekä ympäristöstä että kotieläinten hyvinvoinnista. Keskustanuorten mielestä mahdolliset tiukennukset erilaisiin hyvinvointikriteereihin on tehtävä ensisijaisesti siten, että päätökset sitovat kaikkia EU:n jäsenmaita. Järjestön mukaan toimeenpanojen yhteydessä siirtymäaikojen on oltava pitkiä ja samalla maatalouden uusia investointeja on tuettava.

Keskustanuorten (2014b, 18) mukaan maanomistajia on kannustettava kosteikkojen perustamiseen, koska kosteikot vähentävät merkittävästi maatalouden ravinnehuuhtoumia ja lisäävät samalla luonnon monimuotoisuutta. Järjestön mukaan kosteikkojen perustamista on tuettava tulevaisuudessakin muun muassa työn ja raaka-aineiden hankinnan suhteen sekä korvaamalla käytöstä poistuvaa peltoalaa.

Keskustanuorten (2014b, 25) mukaan pellon kysyntä on kehittyvien maatalousyriyten keskuudessa voimakasta, mikä nostaa pellon hintaa. Järjestön mukaan pellon hintakilpailu aiheuttaa kannattavuusongelmia, josta on päästä eroon. Keskustanuorten mukaan pellon raivaus on sallittava sellaisilla alueilla, joissa raivaamisen ympäristövaikutukset ovat kohtuulliset. Järjestön mukaan raivatut pellot on saatava peltotukien piiriin mahdollisimman nopeasti. Keskustanuorten (2014b, 25–26) mukaan maatalouden kilpailukykyä voidaan parantaa muun muassa tilusjärjestelyin, viljelylohkoja laajentamalla sekä maatalousyriyten välisellä yhteistyöllä.

Keskustanuorten (2014b, 23) mukaan maatalouden vientitukien maksaminen EU:n alueella on lopetettava. Tällöin kehittyvien maiden omaa tuotantoa ja ruokaomavaraisuutta voidaan kehittää sellaiselle tasolle, että näiden maiden riippuvuus tuontiruuasta vähenee.

5.3 Vihreät nuoret

Vihreät nuoret ([viitattu 6.10.2018]) vaativat maataloustukien hallittua laskemista sekä tukieurojen kohdentamista kestäviin ja eettisiin tuotantotapoihin. Vihreät nuoret ovat huolissaan ruuantuotannon ympäristö- ja ilmastokuormituksesta. Järjestö vaatii ympäristötoimien lisäksi tiukennuksia kotieläintuotannon valvontaan. Vihreät nuoret vaativat, että ilmastoa kuormittavien eläinperäisten tuotteiden valmistamisen on oltava tulevaisuudessa kalliimpaa kuin nykyään. Järjestö vaatii haittaveroa kaikille karjatalouden tuotteille.

Vihreiden nuorten ([viitattu 6.10.2018]) mukaan maataloustuotteilta on poistettava vientituet. Heidän mukaansa luomuviljelyä on tuettava samalla kun lihan tehotuotannon tukeminen on lopetettava sekä Suomen että EU:n tasolla. Järjestön mukaan eläinperäisten tuotteiden käyttöä on vähennettävä ja eläinten oikeuksia parannettava. Vihreät nuoret (2018, 10) toivovat, että kasviperäisen ruokavalion suosiota lisättäisiin tulevaisuudessa.

Vihreiden nuorten (2018, 9–10) mukaan Suomen kasvihuonepäästöistä 20 prosenttia ja globaaleista päästöistä 30 prosenttia aiheutuu maataloudesta. Heidän mukaansa maatalouden suuri hiilijalanjälki johtuu enimmäkseen kotieläintaloudesta. Järjestön mukaan luonnon monimuotoisuuteen on kiinnitettävä tulevaisuudessa yhä enemmän huomiota. Heidän mukaansa niittyjen ja pölyttäjäien suojeleminen onnistuu parhaiten vähentämällä kasvinsuojeluaineiden käyttöä. Vihreiden nuorten ([viitattu 6.10.2018]) mukaan maatalouden vesistö-päästöt ovat ongelmallisia ja ne on saatava koko Itämeren alueella kuriin.

5.4 Demarinuoret

Demarinuoret (2018, 41) vaativat poliittisessa ohjelmassaan maataloustuotannon rajoittamista alueilla, joissa se tuottaa ympäristölle ja vesistöille eniten haittaa. Demarinuoret kannattavat luonnonmukaisen viljelyn lisäämistä. Järjestön mukaan kotieläintalouden eettisiä vaatimuksia täytyy lisätä ja samalla valvontaa täytyy tehostaa. Demarinuorten mukaan ympäristötuet on muutettava vastikkeellisiksi. He huomauttavat, että Suomen ja EU:n maataloustukijärjestelmä vaatii täydellistä uudistamista. Järjestön mukaan ympäristölle ja vesistöille haitalliset tukijärjestelmät on purettava.

Demarinuorten (2018, 43) mukaan EU:n ja Suomen maataloustuet vääristävät kauppaa ja haittaavat olennaisesti maataloustuotteiden pääsyä kehitysmaista Euroopan markkinoille. Järjestön mukaan vapaakauppaa on edistettävä ja elintarvikekeinottelu globaaleilla pörssimarkkinoilla kiellettävä. Demarinuorten mukaan nykyinen maataloustukijärjestelmä aiheuttaa ruuantuotannon ja sen tarpeen maantieteellistä epätasapainoa.

Demarinuorten (2019, 23) mukaan Suomen maatalouden suurimpia haasteita ympäristön kannalta ovat ravinnevalumat pelloilta vesistöihin sekä kotieläintaloudesta ja maanmuokkauksesta aiheutuvat kasvihuonepäästöt. Järjestön mukaan maatalousmaa on tärkeää saada hiilinieluksi, mikä onnistuu parhaiten lisäämällä maan kasvipeitteisyyttä.

Demarinuorten (2019, 25–26) mukaan suojavyöhykkeiden määrää on lisättävä riskialueilla. Heidän mukaansa GMO-kasveja koskevaa lainsäädäntöä on muutettava EU:ssa entistä sallivampaan suuntaan. Järjestön mukaan maataloustuotannon sivuvirroissa on runsaasti energiapotentiaalia, minkä avulla fossiilisten polttoaineiden käyttöä on mahdollista vähentää tulevaisuudessa.

5.5 Vasemmistonuoret

Vasemmistonuoret (24.5.2015) pitävät nykyistä maatalousjärjestelmää ongelmallisena, koska heidän mukaan se suosii ympäristöä kuormittavaa

tehomaataloutta ja lihan tehotuotantoa. Vasemmistonuorten mukaan luonnon monimuotoisuus sekä useiden kasvi- ja eläinlajien elinvoimaisuus on Suomessa vaarassa. Järjestön mukaan syitä näihin ongelmiin ovat erityisesti vesistöjen rehevöityminen, tehoviljely ja -kalastus, yksipuolinen metsänhoito ja ”petoviha”.

Vasemmistonuorten (2015) mukaan luonto nähdään pelkästään resurssina, jota hyödynnetään kapitalistisessa voiton tavoitteluun perustuvassa järjestelmässä. Järjestön mukaan nykyiset ympäristöpoliittiset toimenpiteet ovat tehottomia ja riittämättömiä, koska ne on suunniteltu markkinoiden ehdoilla. Vasemmistonuorten mukaan kotieläimet nähdään nykyään vain tuotantovälineinä, joiden huono kohtelu ja vapaudenriisto ovat iso yhteyskunnallinen ongelma.

Vasemmistonuorten (2015) mukaan ruokahuollon ensisijaisia tavoitteita täytyy olla ”ruokaturvallisuuden ja omavaraisuuden turvaaminen sekä kestävän ruuantuotantojärjestelmän rakentaminen”. Järjestön mukaan tämä onnistuu muun muassa kohdentamalla resursseja viljan ja kasviproteiinin tuotantoon sekä kestävään poronhoitoon. Vasemmistonuorten mukaan tavoitteen saavuttaminen edellyttää myös vaihtoehtoisten viljelymenetelmien käyttöä ”lannoiteintensiivisen tehomaatalouden” sijaan. Järjestö korostaa, että eläinten oikeuksista on kaikissa olosuhteissa huolehdittava.

5.6 Perussuomalaiset nuoret

Perussuomalaisten nuorten (2015, 14) mukaan maatalouden tukeminen on välttämätöntä, koska Suomessa viljelyolosuhteet ovat ainutlaatuisen haastavat. Järjestön mukaan maataloustuet on maksettava ensisijaisesti kansallisesti, eikä CAP:n kautta. Perussuomalaisten nuorten mukaan maataloustukien kierrättäminen ylikansallisesti on suuri poliittinen riski. Tämän vuoksi järjestö kannattaa kaiken päätösvallan palauttamista maatalouspoliittisissa asioissa kansalliselle tasolle.

Perussuomalaiset nuoret (2015, 14) vaativat, että alkutuottajan osuus elintarvikkeiden hinnasta on turvattava valvomalla ”välikäsiä” toimintaa ja vähentämällä niiden määrää. Järjestön mukaan maataloustukien on mahdollistettava monimuotoisen maatalouden kannattava harjoittaminen koko

maassa ja kaikenkokoisissa maatalousyrittäjissä. Perussuomalaisten nuorten (2015, 14) mukaan kotieläinten hyvinvointi on turvattava ja lajityypillinen käyttäytyminen mahdollistettava ilman, että kannattava elinkeinon harjoittaminen vaarantuu. Perussuomalaisten nuorten mukaan julkisissa hankinnoissa on suosittava ensisijaisesti paikallisia elintarvikkeita.

5.7 RKP-nuoret

RKP-nuorten ([viitattu 4.3.2019]) mukaan Itämeren rehevöityminen täytyy pysäyttää, mikä onnistuu muun muassa vähentämällä maatalouden ja teollisuuden synnyttämiä jätteitä valuma-alueilla. Järjestö huomauttaa, että kouluissa, sairaaloissa ja vanhainkodeissa tarjottavan ruuan pitäisi olla suomalaista. RKP-nuoret suhtautuvat luomuviljelyyn myönteisesti.

5.8 Kristillisdemokraattinuoret

Kristillisdemokraattinuoret (24.10.2015) linjaavat, että maataloudessa on kunnioitettava luontoa ja kestävän kehityksen periaatteita. Järjestön mukaan luonnon säästämisen ja hyödyntämisen on oltava keskenään tasapainossa. Kristillisdemokraattinuoret korostavat, että kotieläintaloudessa eläinten elinolosuhteiden on oltava asianmukaiset ja niiden valvonnan on oltava toimivaa. Järjestö pitää tärkeänä, että ruuan alkuperämaa ja tuotantotapa annetaan kuluttajien tietouteen. Kristillisdemokraatit pitävät tärkeänä, että ruoka tuotetaan lähellä kuluttajaa.

Kristillisdemokraattinuoret (2017, 5) pitävät maataloustukien säilyttämistä tärkeänä kotimaisen ruuantuotannon ja kilpailukykyisten kuluttajahintojen turvaamisen kannalta. Järjestö näkee maataloussektorin merkittävässä roolissa muun muassa biokaasun tuotannossa, minkä vuoksi maatalousyrittäjien toimintaedellytyksiä biokaasun tuottajana on syytä edistää. Kristillisdemokraattinuorten mukaan suomalaisten maataloustuotteiden on oltava GMO-vapaita.

6 TEEMAHAASTATTELUIDEN TULOKSET

6.1 Näkemyksiä maatalouspolitiikasta

6.1.1 Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet

Poliittisten nuorisojärjestöjen näkemykset Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan nykyisistä tavoitteista vaihteli jonkin verran. Ilmastonmuutoksen torjunta sekä ympäristön ja vesistöjen suojele olivat lähes kaikkien haastateltavien mielestä tärkeitä maatalouspolitiikan tavoitteita tulevaisuudessa. Kotieläinten hyvinvointiin panostamista pidettiin erityisesti vasemmisto-, keskusta- ja kokoomusnuorten edustajien keskuudessa tärkeänä tavoitteena.

Keskustanuorten edustajien mukaan yhteisen maatalouspolitiikan nykyisiä tavoitteita ovat alueellinen ruokaturva sekä EU:n kilpailukyvyyn vahvistaminen suhteessa EU:n ulkopuolisiin maihin. Heidän mukaansa myös erilaisten ympäristö- ja viherryttämistavoitteiden määrä on viimeisimpien ohjelmakausien myötä lisääntynyt.

Keskustanuorten edustajien mukaan yhteisellä maatalouspolitiikalla on tavoiteltava tulevaisuudessa niitä asioita, joita nykyäänkin tavoitellaan. Niiden lisäksi järjestön edustajat pitävät ilmastonmuutoksen torjumista tärkeänä tavoitteena. Heidän mukaansa ilmastonmuutos tekee maatalouden harjoittamisen Euroopassa tulevaisuudessa entistä haastavammaksi, minkä vuoksi siihen on osattava varautua. Järjestön edustajien mukaan tulevaisuudessa maatalouspolitiikalla on tavoiteltava myös kotieläinten hyvinvoinnin edistämistä, tukijärjestelmän yksinkertaistamista, tukiriippuvuuden vähentämistä ja maatalousyrittäjien hallinnollisen taakan keventämistä.

Perussuomalaisen nuorten edustajan mukaan yhteisellä maatalouspolitiikalla on tarkoitus yhtenäistää Euroopan unionin talousaluetta ja maataloutta. Hänen mukaansa yhteisen maatalouspolitiikan keskeinen tavoite täytyy olla ruuantuotannon säilyttäminen jokaisessa jäsenmaassa. Järjestön edustajan

mukaan jokaisen EU:n jäsenmaan on saatava päättää oman maan maatalouspolitiikasta mahdollisimman itsenäisesti, sillä EU:n yhteinen maatalouspolitiikka ei palvele esimerkiksi Suomen etua yhtä paljon kuin monien Keski-Euroopan maiden etua. Perussuomalaisten nuorten edustajan mukaan ruuantuotantoa ei saa keskittää sinne, missä tuotantokustannukset ovat alhaisimmat ja olosuhteet toiminnan harjoittamiseen suotuisimmat.

... nythän se politiikka aikalailta yhtenäistää tätä, että jollain alueella on kannattavampaa tehdä tai tuottaa maataloustuotantoa kuin jossain muissa alueissa, niin se ei taas sitten... Näin oon siinä käsityksessä sitten ollu, että se ei Suomen etuja oikein palvele, että jossain muualla sitten, missä on tehomaataloutta ja tuommosta, niin se tekee siellä sen kannattavammaksi. Että tää tasapäistäminen ei oo ehkä oikein hyvä. (Perussuomalaisten nuorten edustaja.)

Demarinuorten edustajan mukaan yhteisen maatalouspolitiikan keskeisenä tavoitteena on turvata huoltovarmuus. Samalla hän kokee, että EU:n sisämarkkina-alueen toimijat on pyritty asettamaan yhdenvertaisiksi siten, että mahdolliset jäsenvaltioiden kansalliset politiikkatoimet eivät vääristä sisämarkkina-alueen elintarvikemarkkinoita. Demarinuorten edustajan mukaan yhteisessä maatalouspolitiikassa myös ympäristönäkökulmat on pyritty huomioimaan muun muassa tukipolitiikan ja lainsäädännön avulla.

Demarinuorten edustajan mukaan yhteisessä maatalouspolitiikassa on tulevaisuudessakin huolehdittava EU-alueen huoltovarmuudesta, minkä lisäksi ympäristön ja vesistöjen suojeleminen on otettava aiempaa paremmin huomioon. Järjestön edustajan mukaan maatalouspolitiikalla on tärkeää tavoitella hiilinielujen kasvattamista koko EU:ssa. Hänen mukaansa on myös huolehdittava siitä, että tukien osuus maatalousyriyten tulonmuodostuksesta on tulevaisuudessa nykyistä pienempi. Demarinuorten edustajan mukaan esimerkiksi GMO-kasvien viljelyyn on suhtauduttava tulevaisuudessa nykyistä suopeammin, koska sen haitallisuudelle ei ole riittäviä tieteellisiä näyttöjä tai perusteita. Edustaja kertoo, että maataloustuotteiden vientitukiin on suhtauduttava kriittisesti, koska ne vääristävät maataloustuotteiden maailmanmarkkinoita.

Kokoomusnuorten edustajan mukaan yhteisen maatalouspolitiikan keskeiset tavoitteet liittyvät keskeisesti huoltovarmuuteen, ruokaturvaan, vesiensuojelun ja

aluepolitiikkaan. Hänen mukaansa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan lähtökohtana täytyy tulevaisuudessakin olla ruuantuotanto. Edustajan mukaan EU:n on syytä lisätä markkinaehtoisuutta, parantaa maataloustuotteiden jalostusarvoa, panostaa ruuan puhtauteen sekä vaatia tuontiriuualta samanlaisten kriteereiden täyttämistä EU:ssa tuotetun ruuan kanssa. Samalla, kun tuontiruuan laatuvaatimuksia on kasvatettava, on kokoomusnuorten edustajan mukaan vapaakauppaa edistettävä muun muassa vähentämällä elintarvikkeiden tulleja EU:n ulkorajoilla. Hänen mukaansa maatalousyritysten tukiriippuvuutta on vähennettävä ja samalla maatalousyrittäjien hallinnollista taakkaa on kevennettävä. Suomen maataloutta on kokoomusnuorten edustajan mukaan nykyaikaistettava ja tehostettava. Hänen mielestään on tärkeää myös ehkäistä antibioottiresistenssin syntymistä sekä huolehtia kotieläinten hyvinvoinnista.

... meidän tukijärjestelmähän perustuu aluepolitiikkaan, eikä varsinaisesti niinku... Se on tehty aluepoliittisilla ehdoilla eikä ruuantuotannon ehdoilla. Että jos katotaan vaikka tukivyöhykkeitä, niin ei ole mitään perustelua sille – muuta kuin aluepoliittinen perustelu – että vaikka maidon tukivyöhykkeet menee niin pohjoisessa, että vois olla aivan hyvin järkevää tavallaan esimerkiks luopua näistä vyöhykerajoista ja tuoda niinku samanlaiset ehdot eri puolille Suomea. On varmasti niin, että Kainuussa ja Lapissa on haastavampi viljellä, mutta että kannattaako sitä sitten tukea niin vahvasti, vai pitäiskö keskittyä siihen, että tuet on mahdollisimman tehokkaita, että ne tukis nimenomaan sitä ruuantuotantoa, mikä on kuitenkin varmaan niiden viimeinen tarkoitus... (Kokoomusnuorten edustaja.)

... vaaditaan siltä tuotteelta enemmän mitä EU-alueelle tuodaan ja sitten samaan aikaan voitais mun mielestä vähentää esimerkiks ruuan tulleja EU:n ulkopuolelle, mutta tavallaan ensin määritellään ne kriteerit, että millä kriteereillä tänne saa tuoda ja ne varmasti liittyy varmasti lääkkeiden käyttöön; ne liittyy eläinten hyvinvointiin; ne liittyy ympäristöpäästöihin, mitä vaikka pellolta vuotaa vesistöihin -tyyppisiin kysymyksiin. (Kokoomusnuorten edustaja.)

RKP-nuorten edustajan mukaan yhteisen maatalouspolitiikan keskeisenä tavoitteena on mahdollistaa maatalouden kannattava harjoittaminen. Hänen mukaansa yhteisen maatalouspolitiikan nykyiset tavoitteet on syytä säilyttää myös tulevaisuudessa, vaikka niitä pitää järjestön mukaan jatkuvasti kehittää.

Vasemmistonuorten edustajalla ei ollut näkemyksiä EU:n yhteisen maatalouspolitiikan nykyisistä tavoitteista. Hänen mukaansa maatalouspolitiikan on tulevaisuudessa kannustettava maatalousyrittäjiä kasviproteiinin sekä lähi- ja

luomuruuan tuottamiseen. Edustajan mukaan maatalouspolitiikalla täytyy turvata maatalouden toimintaedellytykset. Vasemmistonuorten edustajan mukaan maatalouden ympäristö-, ilmasto- ja eläinoikeuskysymykset on huomioitava tulevaisuudessa koko EU:n alueella nykyistä paremmin. Hänen mukaansa nykyinen maatalouspolitiikka ei ota näitä asioita riittävän hyvin huomioon. Edustaja toivoo, että asioista päätetään ensisijaisesti koko EU:n tasolla, koska tällöin jäsenmaat ovat keskenään tasavertaisessa kilpailuasetelmassa.

... se just se ympäristökysymys ja sitten eläinoikeus, että musta se on tosi... Eläinoikeus on semmonen asia, mitä ei hirveesti niinku... Yleensä ajetaan niinku talous edellä ja sitten ehkä joskus ne eläinoikeudet vasta sen jälkeen myöhemmin. (Vasemmistonuorten edustaja.)

... on tavallaan tärkeä niinku niitä ympäristö- ja eläinoikeusstandardeja niinku pidetään niinku, että ne määritellään EU:n tasolla, että Suomen niinku... Jos me määritellään kansallisesti jotain lainsäädäntöä meidän maataloudelle... Niin, että se ei heikennä niitten kotimaisten tuotteiden kilpailuasemaa, että se pitäis päättää just EU:n tasolla. Että kilpailua ei käydä niinku laatua heikentämällä. (Vasemmistonuorten edustaja.)

6.1.2 Tukipolitiikka

Haastateltavien välillä vallitsi melko yksimielinen näkemys siitä, että maatalousyritysten taloudellinen menestys on nykyään liian riippuvainen tukipolitiikasta. Lähes kaikki haastateltavat löysivät kritisoitavaa nykyisestä tukijärjestelmästä. Erityisesti keskusta-, demari-, kokoomus- ja RKP-nuorten edustajat korostivat, että maatalousyritysten markkinaehtoisuuden on parannettava tulevaisuudessa. Keskusta- ja kokoomusnuorten edustajat korostivat, että keskittynyt päivittäistavarakauppa on keskeinen syy siihen, että maatalousyrittäjät eivät saa markkinoilta riittävästi tuloja. Vasemmistonuorten ja perussuomalaisnuorten edustajat olivat sitä mieltä, että tukia täytyy kohdentaa tulevaisuudessa mieluummin pienille kuin isoille maatalousyrityksille.

Keskustanuorten edustajien mukaan maatalouden nykyinen tukijärjestelmä on liian monimutkainen. Heidän mukaansa jotkut määritelmät tuissa ovat liian yksityiskohtaisia, minkä vuoksi iso osa maatalousyrittäjien työpanoksesta kuluu hallinnollisten töiden parissa. Edustajien mukaan tukijärjestelmä vaatii yksinkertaistamista ja selkeyttä. Heidän mukaansa tukipolitiikka ei kannusta

riittävästi aktiiviseen viljelyyn, vaan passiiviseen ja tukioptimointiin perustuvaan viljelyyn. Keskustanuorten edustajien mukaan tuotantoon sidottujen tukien nykyistä laajempi käyttöönotto kannustaisi maatalousyrittäjiä tuotostasojen nostamiseen.

Järjestön edustajien mukaan tukien osuus maatalouden tulonmuodostuksesta on tällä hetkellä liian suuri. Heidän mukaansa maatalouden markkinaehtoisen kannattavuuden on parannuttava, minkä jälkeen voidaan harkita tukirahoituksen pienentämistä. Keskustanuorten edustajien mukaan markkinaehtoista kannattavuutta on mahdollista parantaa muun muassa puuttamalla elintarvikeketjun epäoikeudenmukaisuuksiin. Heidän mukaansa kilpailuvirasto on tässä keskeisessä asemassa. Keskustanuorten edustajien mukaan vähittäiskauppa on liian keskittynyttä, jolloin sillä on elintarvikeketjussa liikaa valtaa suhteessa muihin toimijoihin. Maatalousyrittäjän neuvotteluasema on puolestaan heikko, edustajat kertovat. Keskustanuorten edustajien mukaan myös viennin edistämällä on keskeinen rooli markkinaehtoisen kannattavuuden parantamisessa. Keskustanuorten edustajat ovat erityisen tyytyväisiä nykyisen kaltaiseen kotieläintilojen vuosilomalomituksen sekä vapaaehtoiseen eläinten hyvinvointikorvaukseen. Heidän mukaansa nykyinen lomituserjestelmä on pienten kotieläintilojen taloudellisen toimeentulon ja yrittäjäperheen jaksamisen kannalta tärkeä tukimuoto.

Maanviljelijä on ennen kaikkea yrittäjä ja sen ei pitäisi olla riippuvainen tukipolitiikasta tai Mavin maksatusajoista, vaan siitä, että saa asianmukaisen korvauksen. (Keskustanuorten edustaja 1.)

... jos ei markkinaehtonen kannattavuus muutu, että tässä on viimesen kahdeksan vuoden aikana lähteny puolet yrittäjätulosta maataloudesta vuodesta 2011, niin se on muistaakseni 600 miljoonaa. Niin se, että me annetaan 50 tai 100 miljoonaa kriisipaketteina, niin tää tukipuoli ei ratkase ongelmia, vaan markkinaehtonen kannattavuus ratkasee. (Keskustanuorten edustaja 1.)

Sinällään niinku maataloustuissa ei oo niinku pelkästään niinku suorista tuista kyse, että esimerkiksi lomitus on semmonen, mikä on meille tärkeä säilyttää, koska se mahdollistaa sen pienemmän tilan ylläpitämisen. (Keskustanuorten edustaja 1.)

Perussuomalaisten nuorten edustaja kannattaa kansallisen päätösvallan lisäämistä maataloustukien suhteen. Heidän mielestään tukien maksatus EU:n kautta ei ole Suomen kannalta hyvä asia, koska EU:n yhteisen maatalouspolitiikan

kautta maksettavat tuet eivät ota huomioon riittävän hyvin Suomen viljelyolosuhteita. Perussuomalaisten nuorten edustaja kertoo, että nykyinen tukijärjestelmä on jokseenkin epäoikeudenmukainen, koska valtaosa tuista maksetaan tuotannosta irrotettuina suorina tukina pinta-alaperusteisesti. Edustaja mainitsee ongelmallisena sen, että myös sellaiset toimijat, jotka eivät päätoimisesti harjoita maataloutta, mutta joilla on omistuksessaan maatalousmaata, ovat oikeutettuja nostamaan isojakin tukisummia. Perussuomalaisten nuorten edustajan mielestä tukia on kohdennettava erityisesti pienille ja keskisuurille maatalousyrittäjille ja niiden täytyy mahdollistaa hajautetun maatalouden harjoittaminen kaikkialla Suomessa. Hän kertoo, että tukijärjestelmän on syytä kannustaa maatalousyrittäjiä myös viljelyn monipuolistamiseen.

Tuommonen kuulostais menevän siihen suuntaan, että sulla on vaan isot tilukset ja paljon tavallaan sitä viljelypinta-alaa, niin sä voit vaan sitä kautta vetää sitten itelles sitä tukia. Nimenomaan niinku riippumatta siitä, että paljonko se tuotanto on, että jotenkin näkisin sen suosivan vähän epäreilusti suurtilallisia. Sitten ehkä kuitenkin tukipolitiikkakin on loppuunsa nollasummapieliä, että paljonko sitä tukee eri muodoissa on jaettavissa, niin jos sieltä iso lohko menee vaan niille, joilla sattuu olemaan paljon tiluksia, vaikka tuotanto ei juuri oliskaan, niin sitten kuulostaa epäoikeudenmukaiselta, että... Vähän ehkä sivuutan sitä, että pitäis tukea niitä pienempiä maatalousyrittäjiä. Toki sitten siinä on semmonenkin, kun kuitenkin se perinteinen elinkeino ja sitten taas perinteitä kannattavana nuorisjärjestönä, niin olishan se surullista, että tämmöset perinteiset elinkeinot – maanviljelys ja maatalous – häviäis. (Perussuomalaisten nuorten edustaja.)

Demarinuorten edustajan mukaan nykyinen maatalouden tukijärjestelmä ei kannusta maatalousyrittäjiä kehittämään yritystoimintaansa riittävästi. Hänen mukaansa ympäristötuet eivät ole riittävän velvoittavia, eikä ympäristönhoidollisten toimenpiteiden vaikuttavuuksista ole riittäviä todisteita. Demarinuorten edustajan mukaan maataloustukia on ensisijaisesti jaettava päätoimisille maatalousyrittäjille, eikä henkilöille, joille maatalous on sivutoiminen elinkeino. Hänen mukaansa tukien kokonaismäärää ei ole tarvetta laskea, vaan tukia täytyy kohdentaa uudelleen sellaisiin toimiin, jotka modernisoivat ja tehostavat maataloutta sekä huolehtivat ympäristön hyvinvoinnista. Jos maatalouden tuottajahinnat nousevat ja markkinaehtoinen kannattavuus paranee, voidaan tukien määrää demarinuorten edustajan mukaan tarvittaessa laskea.

Demarinuorten edustajan mukaan yksittäisistä tuista kriittiseen tarkasteluun voidaan ottaa esimerkiksi EU:n varoista maksettava perustuki sekä kansallisesti maksettava pohjoinen tuki. Näihin kohdennettaville resursseille täytyy demarinuorten edustajan mukaan vähintäänkin harkita vaihtoehtoisia käyttötarkoituksia. Maatalouden investointituet ovat edustajan mukaan perusteltuja, koska ne esimerkiksi lisäävät modernien ja aiempaa tehokkaampien tuotantomenetelmien käyttöä. Demarinuorten edustaja uskoo, että erilaisten korkean jalostusarvon tuotteille, kuten kasviproteiinille, voi olla järkevää kohdentaa tulevaisuudessa nykyistä enemmän tukea.

Demarinuorten edustajan mukaan tukien osuus suomalaisten maatalousyritysten kokonaistulosta on kohtuuttoman suuri. Hän kuitenkin huomauttaa, että maatalousyrityksillä on ruuantuotannon lisäksi myös muita yhteiskunnallisia tehtäviä, kuten ympäristöstä huolehtiminen ja kulttuuriarvojen vaaliminen. Näiden toimenpiteiden tukeminen on edustajan mielestä kohtuullista ja järkevää, koska ne aiheuttavat maatalousyrityksille kustannuksia.

Edustaja mainitsee, että jos maataloustukijärjestelmä uudistettaisiin kokonaan, niin lihantuotannon tukeminen on hänen mielestään ison tarkkailun alla. Hän huomauttaa, että jos lihantuotannon tukemisesta luovuttaisiin kokonaan, tuontilihan kulutus kasvaisi suhteessa kotimaiseen lihaan, koska kotimainen liha ei todennäköisesti pärjäisi enää hintakilpailussa ulkomailta tuodulle lihalle. Lihantuotannon julkisen tukemisen loppuminen tarkoittaisi edustajan mukaan sitä, että kotimaisen lihan hintataso todennäköisesti nousisi. Hän mainitsee, että mikäli lihantuotanto jätettäisiin maataloustukien ulkopuolelle, täytyisi EU:n ulkorajoille rakentaa lihaa koskevat tuontitullit, jolloin kaikkien EU-alueella myytävien lihatuotteiden hintataso nousisi. Demarinuorten edustaja mainitsee, että satovahinkoja olisi syytä ennaltaehkäistä ja riskejä hajauttaa myös tukipoliittisin kannustimin. Hän mainitsee yhtenä keinona sekaviljelyn, jossa samaan peltoon kylvetään useita eri viljelykasveja.

... se on aika ylläpitävä se järjestelmä, että se niinku ylläpitää nykytilan säilymistä, mutta se ei... Ja sitä kautta, kun olosuhteet ympärillä muuttuvat, niin se ei tavallaan tue maatalousyrittäjiä riittävästi siinä, että he pyrkisivät parantamaan omia olosuhteitaan muutoksessa. Ja sitten esimerkiks tää, että siinä on riskinä tää, että jos niitä riittäviä investointipääomia ei löydy siihen tuotannon modernisointiin, niin sitten se tuotannon määrä laskee siinä

vaiheessa, kun tilalla työkoneet ja muut vehkeet vanhenee käsiin. (Demarinuorten edustaja.)

... meidän näkemys on, että tällä hetkellä 65 prosenttia maataloustulosta on tukia, niin se, että näiden markkina-ansioiden pitäis saada sieltä kasvamaan merkittävästi isommaks. Toisaalta sitten voidaan perustellusti meidän mielestä argumentoida, että kun se tukien osuus on noin merkittävä, niin sitten se myöskin antaa tavallaan oikeutuksen sille, että maatalous ei ole pelkästään yritystoimintaa, vaan siihen liittyy tämmösiä huoltovarmuusvelvoitteita ja myöskin tavallaan sitten voi sanoin kuvailla sellasena yhteiskunnallisena palvelutehtävänä, eli siihen liittyy just tää ympäristöstä huolen pitäminen ja esimerkiksi kulttuuriarvojen ja muiden tämmösten vaaliminen... (Demarinuorten edustaja.)

... siinä on paljon myös sitä, että meidän tukijärjestelmä on sidottu EU:n tukipolitiikkaan ja siellä on semmosia niinku... Näitä tota esimerkiksi perustukia, jotka tota ei oikein niinku... Ovat vain siitä toiminnan harjoittamisesta maksettavaa tukea, joihin ei liity mitään tämmöstä ajatusta siitä, että sitä toimintaa jollakin tavalla johonkin suuntaan kehitettäisiin tai ohjattaisiin sen tuen kautta. Meidän ajatuksena ehkä on, että ei nyt sanota suoraan, että kaikki nämä tuet ajettaisiin alas, vaan ehkä se, että lisättäisiin näiden erilaisten investointitukien osuutta sen kustannuksella. Erityisesti sitten niinku kansallisessa tukipolitiikassa lähettäs siitä, että näin... Se niinku tää kansallinen tuki, esimerkks tää pohjoisen alueen tuki, mutta sekin on, että se on sovittu EU:n kanssa, niin se on haastava sitten, että sieltäkin voitais mieltä, että voitasko sitä ohjata jotenkin järkevämmällä tavalla... (Demarinuorten edustaja.)

Periaattees, jos tätä tukijärjestelmää rakennettais niinku kokonaan uudestaan, niin sitten se voitaisiin varmasti lähteä siitä, että että jätettäis se esimerkiksi lihantuotanto maataloustukien ulkopuolelle, mutta sitten samaan aikaan rakennettais joku tämmönen EU:n esimerkiksi sellaset lihaa koskevat tuontitullit, jotka olis ympäristöperusteisia ja pitäisivät huolen siitä, että niinku EU:n alueella tuotettu liha on hinnaltaan kilpailukykyistä... (Demarinuorten edustaja.)

Kokoomusnuorten edustajan mukaan maatalouden tukijärjestelmä perustuu ruuantuotannon sijaan liikaa aluepolitiikkaan. Hänen mielestään esimerkiksi C-tukialueen vyöhykkeiden pitäisi olla keskenään yhdenvertaisia. Viime vuosina maatalouteen on kohdennettu kriisipaketteja erilaisista syistä, mikä on kokoomusnuorten edustajan mukaan osoitus tukijärjestelmän toimimattomuudesta. Hänen mukaansa tukijärjestelmän on tulevaisuudessa palkittava maatalousyrittäjiä ruuan tuottamisesta sekä ympäristön huolehtimisesta. Kokoomusnuorten edustaja toivoo, että satovahinkokorvausten suhteen Suomessa siirrytään tulevaisuudessa vakuutusperäiseen järjestelmään.

Kokoomusnuorten edustajan mukaan suomalaiset maatalousyrietykset ovat liian tukiriippuvaisia. Hänen mukaansa tukijärjestelmä ei reagoi kysyntämuutoksiin riittävän nopeasti, vaan kannustaa joidenkin tuotteiden ylituotantoon. Edustajan mukaan kananmunien ylituotanto on tästä hyvä esimerkki.

Kokoomusnuorten edustaja toivoo, että maatalouden markkinaehtoinen kannattavuus paranee tulevaisuudessa. Hänen mukaansa maatalouden heikko kannattavuustilanne johtuu osittain keskittyneestä päivittäistavarakaupasta, johon kilpailuviraston on syytä puuttua tulevaisuudessa. Edustaja uskoo ja toivoo, että tukipolitiikka on tulevaisuudessa nykyistä enemmän kytköksissä ilmastonmuutokseen ja ympäristönsuojeluun.

Kokoomusnuorten edustaja koki, että lomitusjärjestelmään käytettävät resurssit on syytä kohdentaa muihin maatalouden tukipoliittisiin toimenpiteisiin. Hänen mukaansa lomitusjärjestelmä on vanhanaikainen ja kyseenalainen etuus, jota vain kotieläinyrietykset voidaan hyödyntää.

... eihän tää niinku toimi, että jos me niinku vuosittain aina, kun tulee jotain poikkeuksellista, niin ollaan siinä tilanteessa, että tehdään kriisipaketti, niin se ei oo viljelijän etu, eikä se oo järjestelmän etu, eikä kuluttajan etu, eikä kenenkään etu. Että tavallaan... No nää kriisit on yks, missä pitäis päästä enemmän tämmöseen vakuutusperustaiseen järjestelmään, että meillä on toimiva savahinkovakuutusmarkkina ja tavallaan toimitaan, niinku muussakin maailmassa, eli vakuutetaan tavallaan asiat vastoinkäymisten varalta. (Kokoomusnuorten edustaja.)

Yks juttu, mikä osottaa sitä, että kokonaisuus ei toimi on se, että monet viljelijät on taloudellisessa ahdingossa ja tavallaan se ei ehkä liity suoraan niinku tukijärjestelmään, vaan se liittyy sinne markkinan toimivuuteen. Meillä on päivittäistavarakaupas ihan selkeitä kilpailuongelmia. Meillä on käytännössä duopoli siellä ja uskon, että se on niinku osasyynä siihen, että miks katteet monilla viljelijöillä on niin pienet ja ehkä tavallaan sinne vielä, että Suomessahan ruoka ei oo eurooppalaisittain kovin halpaa, vaan ihan tavallaan keskihintasta tai jopa kalliimmasta päästä ja sitten tuottajakorvaukset ei oo kuitenkaan mitään valtavan suuria, niin joku tässä vetää välistä ja siinä katseet kiinnittyy sinne päivittäistavarakaupan suuntaan. (Kokoomusnuorten edustaja.)

... ehkä paras esimerkki Suomessa on kananmunantuotanto, joka on pitkään ollut ylituotantoa, mutta on ihan selvää, että tukijärjestelmä ei reagoi tarpeeksi kysyntään, että ei meillä pitäis syntyä niinku sellasta tilannetta, säännöllisesti ainakaan, että tukijärjestelmä kannustaa joidenkin tiettyjen tuotteiden ylituotantoon. (Kokoomusnuorten edustaja.)

No on se nyt vähän älytön systeemi noin niinku ylipäätään. Siinä on tottakai eläinten hyvinvointinäkökulma, mutta jos nyt pohditaan yrityksiä yleensä, niin se on ainoa sektori, jossa tarjotaan tämmösiä lomituspalveluita, että yrittäjät pääsee lomalle, että tota... Se on vähän sellanen vanhakantainen systeemi, joka ei oo ihan toimialaneutraali... (Kokoomusnuorten edustaja.)

RKP-nuorten edustajan mukaan maatalouden nykyinen tukijärjestelmä on monimutkainen ja hallinnollisesti raskas, minkä vuoksi siihen joudutaan käyttämään runsaasti yhteiskunnan resursseja. Hänen mukaansa tukityyppejä on liian monenlaisia, jolloin niitä joudutaan valvomaan monella eri tavalla, mikä vaatii myös paljon resursseja. Hän huomauttaa, että nykyinen tukijärjestelmä ja tukien valvonta vaativat myös maatalousyrittäjiltä suuren työpanoksen.

RKP-nuorten edustajan mukaan maatalouden nykyinen tukijärjestelmä mahdollistaa erityisesti lammastuotannossa taloudellisesti kannattamattoman yritystoiminnan harjoittamisen. Hänen mukaansa tukijärjestelmän vuoksi esimerkiksi karitsanlihantuotannossa on mahdollista pärjätä taloudellisesti sellaisilla toimintatavoilla, jotka eivät ilman tukijärjestelmää tulisi kysymykseen. RKP-nuorten edustaja kritisoi myös suojavyöhykkeiden tukemista, koska siitä saatava ympäristöhyöty ei hänen mukaansa vastaa siihen kohdennettävien resurssien arvoa. RKP-nuorten edustaja kertoo, että tulevaisuudessa voi olla järkevää pohtia myös tukien maksatusta peltojen hiilensidonnan perusteella. Hänen mukaansa maatalousyrittäjän hallinnollisen työn määrä ei saa kuitenkaan kasvaa.

RKP-nuorten edustajan mukaan tukien on ensisijaisesti parannettava maatalouden tuottavuutta, turvattava huoltovarmuus sekä huolehdittava ympäristöstä. Edustajan mukaan erilaisia investointitukia on hyvä lisätä, koska niiden avulla maatalousyriyten kilpailukykyä ja tuottavuutta on mahdollista parantaa. Hänen mukaansa investointitukia on hyvä kohdentaa muun muassa biokaasun tuotantoon. RKP:n edustaja pitää tärkeänä myös maatalousyriyten sukupolvenvaihdosten tukemista ja helpottamista.

RKP-nuorten edustaja huomauttaa, että tukien kokonaismäärää ei pidä nykyisestäään lisätä, vaan maatalousyriyten on saatava yhä suurempi osa tuloistaan markkinoilta. Edustajan mukaan investointitukien määrää voidaan lisätä tuotannosta irrotettujen suorien hehtaaritukien kustannuksella. Hänen mukaansa

suorien tukien saamiseksi voidaan jopa lisätä vaatimuksia esimerkiksi siten, että viljelykierrossa on oltava mukana riittävä määrä erilaisia viljelykasveja.

... jos sulla on niinku eläimiä ja jos sulla on luomuviljelyä ja jos sulla on sitten tavalliset tuet pelloille, niin sitten tulee niinku kolmet eri tarkastajat samalla vuodella, kun ehkä olis riittänyt, että yks tulee. (RKP-nuorten edustaja.)

No investointituet saa aina lisätä, koska ne sitten parantaa juuri se, mikäli niinku... Mä äsken kehuin sitä, että pitää olla lisää sitä, että se parantaa talous ja ne investointituotteet. Sitten meillä on tämmöset tuet... Ne on tauolla nyt, mutta toivottavasti saamme uus tuki... Kahden vuoden jälkeen ainakin on ehkä tulossa tämmönen... No avträdelsestöd, eli sukupolvenvaihdostuki. Mikäli tänään ei oo, viime vuonna oli vielä. Ja mä tiedän, että nyt neuvotellaan uuteen tämmöseen niinku tukiin ja sehän pitää olla olemas, koska koko Euroopas on ongelmana se, että maanviljelijät on tosi ikäisiä ja vanha ikäluokka ja se on niinku semmonen tuki, joka ei voi niinku poistaa, tai emme voi jatkaa niinku nykytilanteessa, jossa meillä ei oo mitään hyödyt, mitään porkkanat luopua maatilaa ja antaa seuraavan sukupolven ja siellä ei saa olla vain se, että pitää olla vain oma lapsi, että pitää myös olla semmonen niinku järjestelmä, että jos minä oon vanha ja mulla ei oo lapsia, mutta naapurikylässä on nuori mies tai nainen, jotka haluaa jatkaa mun työ, niin pitää olla mahdollista myös tehdä se sukupolvenvaihdos perheen ulkopuolella. (RKP-nuorten edustaja.)

... he, jotka ei käytä joku viljelykierto, niin kyllä mä ihan niinku poliitikkona pystyn sanoon, että en mä nyt heille halua maksaa niin paljon tukia. (RKP-nuorten edustaja.)

Vasemmistonuorten edustajalla ei ollut vahvaa käsitystä nykyisestä tukipolitiikasta, mutta hänen mukaansa tukia on maksettava ensisijaisesti pienille maatalousyrittäjille, joilla on muuten vaikeuksia harjoittaa kannattavaa yritystoimintaa. Edustajan mukaan tukipolitiikan on kannustettava maatalousyrittäjiä aiempaa ympäristöystävällisempään toimintaan. Hänen mukaansa maatalousyrittäjien on tuotettava tulevaisuudessa nykyistä enemmän sellaisia kasvilajeja, joita voidaan käyttää suoraan ihmisravinnoksi.

6.1.3 Maatalouden rakennemuutos

Demari- ja kokoomusnuorten edustajat kannattivat voimakkaimmin rakennemuutoksen kiihdyttämistä, kun taas perussuomalaisen nuorten edustaja ei pitänyt rakennemuutosta hyvänä asiana. Keskustanuorten edustajat pitivät tärkeänä sitä, että kaikenkokoisilla maatalousyrittäjillä on mahdollisuus menestyä

tulevaisuudessa. RKP-nuorten edustaja piti mahdollisena, että maatalousyriyten lukumäärä laskee 30 000:een vuoteen 2040 mennessä.

Keskustanuorten edustajien mukaan maatalousyriyten keskimääräisen yksikkökoon kasvaminen mahdollistaa markkinaehtoisen kannattavuuden parantamisen. Edustajien mukaan maatalouden rakennemuutosta ei saisi politiikan avulla kuitenkaan erityisesti kiihdyttää, koska myös pienimuotoisen maatalousyrittämisen mahdollistaminen on tärkeää. Rakennemuutoksen keskeisinä syinä keskustanuorten edustajat pitävät tuottajahintojen laskua sekä tuotantokustannusten nousua. Samalla nuorten sukupolvien mielenkiinto maatalousyrittämisestä kohtaan on edustajien mukaan laskenut, mikä näkyy yhteiskunnassa muun muassa kaupungistumisena. Keskustanuorten mukaan tuotantotapojen kehittyminen ja tehostuminen on mahdollistanut aiempaa suurempien yksiköiden hallinnan ilman, että työn määrä on merkittävästi muuttunut.

... en mä vois niinku sanoa, että me niinku vastustetaan isojakaan tiloja, mutta halutaan säilyttää se mahdollisuus perhetilalle vielä jatkossa. Se on myös semmonen eettinen kysymys, että tuntuu, että siinä keskustelussa, mitä esimerkiksi tuotantoeläimistä käydään, niin siinä verrataan semmoseen kansainväliseen standardiin tehotuotannosta, jota Suomessa ei oo käytännössä lainkaan. (Keskustanuorten edustaja 1.)

Perussuomalaisten nuorten edustaja ei pidä hyvänä asiana sitä, että maatalousyrittäjien määrä vähenee rakennemuutoksen myötä. Hän toivoo, että maatalousyrittäjien määrä pysyisi tulevaisuudessa nykyisellään tai jopa kasvaisi. Perussuomalaisten nuorten edustajan mukaan tuotannon keskittyminen isoihin yksiköihin on myös jonkinasteinen riski huoltovarmuuden kannalta, koska hajautetulla maataloustuotannolla voidaan jakaa riskejä ja epävarmuustekijöitä yhä useampien toimijoiden välillä.

Demarinuorten edustajan mukaan maatalouden rakennemuutos on luonnollinen ilmiö, jossa Suomi on Ruotsia jäljessä. Hänen mukaansa toiminnanharjoittajien lukumäärän sijaan on syytä tarkastella maatalouden kokonaistuotannon tasoa. Demarinuorten edustaja toivoo, että maatalousmaa on tulevaisuudessa yhä enemmän sellaisten toiminnanharjoittajien hallussa, jotka haluavat kehittää yritystoimintaansa.

Kokoomusnuorten edustajan mukaan maatalouden rakennemuutos on hyvä asia. Hän kertoo, että Suomessa rakennemuutos on hitaampaa kuin esimerkiksi Ruotsissa. Edustaja arvioi suomalaisten maatalousyritysten kannattavuusongelmien johtuvan osittain rakennemuutoksen hitaudesta. Kokoomusnuorten edustajan mukaan rakennemuutosta on syytä vauhdittaa tulevaisuudessa erilaisin kannustimin.

... kyllä se vaan niin tuppaa olemaan, että suuruuden ekonomia näkyy myös viljelyssä, että mitä isompi tila... Tai sitten, kun ylität kriittisen pisteen, niin on huomattavasti helpompi saada kannattavaksi kuin pieni tila. Ja mun mielestä olis syytä vauhdittaa rakennemuutosta. Vois olla syytä harkita niinku sen tyyppisiä ratkaisuja, että kehitetään näille pienviljelijöille jotain tällasia exit-paketteja, että mahdollistetaan uudelleen koulutus tai muu. Että siitähän se varmaan usein on kiinni, että oma ammattitaito on just sitä ja tuntuu hyvin vaikeelta päästä irti, mutta jos tietäis, että siellä on vähän turvallisempi patja vastassa, niin se vois ehkä myös lisätä halukkuutta siihen. (Kokoomusnuorten edustaja.)

RKP-nuorten edustajan mukaan maatalouden rakennemuutos on jopa itsestään selvää, kun tarkkailee suomalaista maataloussektoria ennen Suomen EU-jäsenyyttä. Hän uskoo rakennemuutoksen jatkuvan voimakkaana myös tulevaisuudessa. Edustajan mukaan suuret yksiköt antavat maatalousyrittäjälle mahdollisuuden pärjätä jatkuvasti kovenevassa kilpailussa. Hän huomauttaa, että yrityksen koko ei silti takaa yritystoiminnan kannattavuutta. RKP-nuorten edustaja arvelee markkinaohjautuvuuden kasvun olevan keskeinen syy maatalouden rakennemuutokseen. Hän toteaa myös, että maatalouden vetovoima ammattina on laskenut nuorten sukupolvien keskuudessa, minkä vuoksi esimerkiksi sukupolvenvaihdoksia ei ole tehty tarpeeksi.

... se koko ei saa olla se syy, miksi tee jotain, mutta se niinku mitä tilalla teet, on se tärkeä. Ja mä näen kyllä, että markkina saa myös olla mukana tässä, että haluamme siltikin niinku maanviljelijät, jotka tietää, mitä he teet, jotka haluavat niinku parantaa heidän tuotantoa, haluavat kehittää ja silloinhan on ehkä helpompi nähdä, että ne jotka ovat riittävästi isot, voi tehdä sen täyspäiväduunilla ja he pystyy myös kehittää enemmän. (RKP-nuorten edustaja.)

Vasemmistonuorten edustaja arvioi maatalouden rakennemuutoksen johtuvan siitä, että pienissä yksiköissä toiminnan harjoittaminen ei ole tarpeeksi kannattavaa.

Häntä mietityttää erityisesti rakennemuutoksen vaikutus maatalouden ympäristökuormitukseen.

Mä mietin sitä silleen, että kuormittaaks ne enemmän ympäristöä, mut tavallaan onko niillä sitten enemmän resursseja tavallaan, että onko niillä pienillä tiloilla sitten vähemmän kiinnostusta ja mahdollisuuksia niinku kiinnittää siihen ympäristöasiaan, mutta sitten taas silleen, että olisko se sitten parempi esim. kasvisproteiinin kannalta, että ne olis tommosis isois tuotantoyksiköis? (Vasemmistonuorten edustaja.)

6.2 Näkemyksiä markkinoista

6.2.1 Kansainvälisten markkinoiden kehitys ja tulevaisuuden riskit

Keskusta-, kokoomusnuorten edustajat uskoivat, että kehittyvissä maissa kuluttajien ostovoima paranee tulevaisuudessa, mikä saattaa nostaa laadukkaan ruuan kysyntää. Kasvis- ja liharuokien maailmanlaajuisesta kulutuskehityksestä yksikään haastateltava ei osannut muodostaa yksiselitteistä kantaa. Kokoomus-, keskusta- ja demarinuorten edustajat varautuivat siihen, että protektionismi yleistyy tulevaisuudessa maailmalla.

Keskustanuorten edustajien mukaan elintarvikkeisiin liittyvä markkina on globalisaation myötä kasvanut. Heidän mukaansa Suomen maataloustuotteiden vienti on kasvanut viime vuosina, mutta vastaavasti kilpailu on kasvanut myös kotimaassa. Edustajien mukaan kuluttajat ovat yhä kiinnostuneempia ruuan alkuperästä, vaikka edelleen hinta vaikuttaa voimakkaasti kuluttajien ostopäätökseen.

Keskustanuorten edustajien mukaan poliittinen itsekkyyks ja protektionismi saattavat yleistyä maailmalla tulevaisuudessa, mikä todennäköisesti rajoittaisi maataloustuotteiden kansainvälistä kauppaa. Heidän mukaansa kotieläinten hyvinvointia kunnioittavat tuotantotavat saattavat yleistyä maailmalla tulevaisuudessa, mikä on lähtökohtaisesti hyvä asia. Edustajien mukaan asian käänköpuolena on se, että Suomen olisi tällöin yhä vaikeampi erottua edukseen kansainvälisillä markkinoilla tuotannon eettisyyttä tarkasteltaessa. Keskustanuorten

edustajat mainitsevat, että mikäli muut maat kurovat Suomea sen vahvuuksissa kiinni, on Suomen elintarviketiennillä uusia haasteita ratkottavana.

... ruokaan tai elintarvikkeeseen liittyvä markkina, niin se on globalisaation myötä, niin meillä on yhä suurempi markkina-alue ylipäätään globaalisti, koska me pystytään tehokkaasti, nopeesti ja kylmäketjua katkeamatta ja myös kuljettaen pidempiä matkoja, niin se on johtanu siihen, että niinku maa ei oo aina se, mitä voidaan myydä ja missä voidaan myydä. (Keskustanuorten edustaja 1.)

... kun on yhä yhdempi elintarvikemarkkina, niin myös hinnalla kilpailu mahdollistuu, että tänne voidaan tuoda sitten taas muualta halvempaa ruokaa ja meidän on vaikeempi kilpailla sen kanssa, että enää ei oo niinku kansallinen taso elintarvikemarkkinassa, vaan me joudutaan ottaa huomioon kansainvälinen kilpailu sekä hinnassa, että laadussa. (Keskustanuorten edustaja 1.)

... se on hyvä asia, että me vaaditaan muitakin kriteereitä, jos ajatellaan suoraan niinku elintarvikemarkkinoiden kannalta, niin meidän riski on se, että muut maat toimii yhtä hyvin. Mutta tottakai poliittisesti halutaan mennä kohti sellasta maailmaa, jossa eläinten hyvinvointi paranee kautta linjan. (Keskustanuorten edustaja 1.)

Perussuomalaisten nuorten edustaja kokee, että EU:n toiminta tulevaisuudessa on iso riski suomalaiselle maataloudelle. Hän uskoo, että EU:n päätöksenteossa isoimmilla tuottajamailla, kuten Saksalla ja Ranskalla, on liikaa valtaa päättää muun muassa tukipolitiikan jakoperusteista.

Ehkä suurimmat uhat olis tuolla EU:n päätöksenteossa, että mihin suuntaan se menee. En usko, että ainakaan mentäis positiiviseen suuntaan suomalaisen maatalouden kannalta siellä päätöksissä sitten. Että kun tälläkin hetkellä on suomalainen maatalous ahtaalla, mutta jossain muualla voi sitten mennä paremminkin... Muissa EU-maissa... Niin en usko, että se Suomen etu on ensimmäisenä sitten listalla. (Perussuomalaisten nuorten edustaja.)

Demarinuorten edustaja kertoo, että erityisesti viljan maailmanmarkkinahinnan vaihtelut ovat voimakkaita ja vaikeita ennakoita. Hän huomauttaa, että tulevaisuudessa maailman väkiluku kasvaa, mikä nostaa ruuan kysyntää ja mahdollisesti myös ruuan hintaa. Demarinuorten edustaja huomauttaa, että kansainvälinen poliittinen tilanne on kiristynyt. Hän varautuu siihen, että protektionistinen kauppapolitiikka rajoittaa elintarvikkeiden kansainvälistä kauppaa tulevaisuudessa. Edustajan mukaan myös Venäjän ja Ukrainan pitkittynyt konflikti yhdessä Lähi-Idän epävakaan tilanteen kanssa luovat epävarmuutta

kauppapolitiikkaan. Demarinuorten edustajan mukaan myös ilmastonmuutos ja siitä aiheutuvat sään ääri-ilmiöt ovat maataloussektorille tulevaisuudessa suuria haasteita.

... kyllä se varmaan on se, että jos tää Yhdysvaltain alottama protektionistinen kauppapolitiikka johtaa jatkuviin kauppasotiin esimerkiksi Kiinan ja mahdollisesti jopa Yhdysvaltojen ja EU:n välillä, niin se saattaa niinku vaikeuttaa tätä niinku elintarvikkeiden kauppaa. Sitten se, että tota... Venäjän ja Ukrainan pitkittynyt konflikti... Sehän voi lähteä elämään siitä ja sillä on varmasti vaikutuksia. Sitten myöskin Lähi-Idän tilanne on aika epävakaa... (Demarinuorten edustaja.)

Kokoomusnuorten edustajan mukaan hyvätuloisten määrä kasvaa maailmalla voimakkaasti, mikä saattaa lisätä laadukkaan ruuan kysyntää. Hän uskoo, että ruuan korkeaa laatua ja puhtautta arvostetaan tulevaisuudessa kansainvälisillä markkinoilla yhä enemmän. Kokoomusnuorten edustaja uskoo globaalin lihankulutuksen jatkavan kasvuaan tulevaisuudessa. Hän kuitenkin huomauttaa, että jossain vaiheessa kasvissyönti yleistyneenä merkittävästi.

Kokoomusnuorten edustajan mielestä EU:n ja kolmansien maiden väliset vapaakauppasopimukset eivät ole koskeneet riittävästi elintarvikkeita. Järjestön edustajan mukaan Afrikan köyhien maiden talous voidaan saada nykyistä paremmalle tasolle, mikäli näiden maiden maataloustuotteille saataisiin nykyistä enemmän vientiä. Edustajan mukaan EU:n pitäisi määrittää kolmansista maista tuotaville elintarvikkeille riittävät laatuvaatimukset samalla, kun varsinaisia elintarvikkeiden tulleja purettaisiin pois vapaakaupan tieltä. Kokoomusnuorten edustaja huomauttaa, että jos Afrikan köyhien maiden talous saadaan nykyistä paremmalle tasolle, aiheutuu mahdollisista muuttoliikkeistä yhä vähemmän taloudellista taakkaa EU:lle. Hänen mukaansa kansainvälinen epävarmuus on kasvanut, minkä seurauksena protektionistinen kauppapolitiikka voi yleistyä tulevaisuudessa.

... esimerkiksi tavallaan ruuantuotannon tulleja vähentämällä Afrikan suuntaan voitais antaa niille keinoja, joilla ne saa sitä omaa taloutta paremmin jaloilleen. Sieltä tulee nää puolet, että tavallaan eurooppalaisilla on mahdollisuus määrittää niille laatuvaatimukset, että millä tänne saa tuoda ja tavallaan niinku määritellään sellasiks, että ruoka on turvallista, niin en nää mitään syytä, miks meidän pitäis suojata tuotantoa ylimääräisillä tulleilla, vaan mieluummin pyrkiä niistä eroon. Että jos pohditaan niinku laajemmin vaikka Afrikan kehitystä, niin Euroopalle on elintärkeää, että siellä saadaan talous jotenkin

omille jaloilleen, koska tavallaan niin kauan kuin ei oo näkymää paremmasta tulevaisuudesta paikallisesti, niin muuttoliikkeet tulee olemaan ja muuttohalukkuus tulee olemaan suurta. (Kokoomusnuorten edustaja.)

No varmaan niinku tämmönen maailmanpoliittisen epävarmuuden kasvu on iso haaste, että jos meillä yleisesti maailmankaupan tilanne kääntyy enemmän tämmöseen "America first" -tyyppiseen suojaavaan suuntaan, niin se on ehkä semmonen yks riski. (Kokoomusnuorten edustaja.)

RKP-nuorten edustaja näkee, että maataloustuotteiden kansainvälinen kauppa perustuu voimakkaasti hinnalla kilpailuun, minkä vuoksi ruuan alkuperää on usein vaikea selvittää. Edustajan mukaan koko EU:n tasolla on panostettava siihen, että myös muulla kuin hinnalla kilpailuun on tulevaisuudessa nykyistä paremmat edellytykset. Riskeistä puhuttaessa RKP-nuorten edustaja uskoo EU:n yhteisen maatalouspolitiikan olevan sekä mahdollisuus, että uhka maataloussektorille tulevaisuudessa. Hän kertoo, että muun muassa antibioottiresistenssi sekä erilaiset epidemiat ovat iso riski maataloussektorille tulevaisuudessa. Edustaja mainitsee myös ilmastonmuutokset merkittävänä uhkana. Hän uskoo, että ruuan riittävyys on tulevaisuudessa haaste, kun Eurooppaan saapuu suuria määriä ilmastopakolaisia.

No nää isot organisaatiot, isot yritykset, jotka myy se lopputulos, he ostat siellä, missä on halvin. Aika usein he ostat siellä, missä on halvin ja sit he myy toiseen maahan ja eihän se... Sehän on mulle myös ongelma, mutta ongelma on ehkä se, että sä et tiedä, mitä sä ostat ja se on niinku se transparens, mitä siellä tuotteessa on, ei oo olemassa ja se on tottakai meillä Suomessa ongelma, kun meillä on antibiootiton liha ja meillä on muut ympäristöystävällisin tuotteet, niin sitä ei nää niinku kaupoissa... Ranskassa ja muissa maissa ja sehän on ehkä se ongelma, että se transparensia, se tuotteen niinku tuottoura tai tuoteketju ei näkee. (RKP-nuorten edustaja.)

... jos uskomme, että tulevaisuudessa tulee olla enemmän pakolaiset ilmastonmuutoksen kannalta, niin jos meillä on alueet, jossa tänään voi viljellä, mutta tulevaisuudessa ei, niin sitten tulee se huoltovarmuus koko maassa ongelmana. No, ilmastonmuutos ja että ruoka ei vaan niinku riitä. Ilmastonmuutos liittyy tätä asiaan, mutta maailman ihmiset lisätään. Joka päivä tulee lisää ihmisiä ja lisää mahoja, kun pitää saada ruokaa ja onhan se uhka, että meillä ei oo niinku ruokaa kaikille. Ja toi on myös se syy, miksi se huoltovarmuus myös Suomessa on niin tärkeä. (RKP-nuorten edustaja.)

Vasemmistonuorten edustaja tarkastelee kansainvälisiä markkinoita väestönkasvun ja lihan kulutuksen näkökulmasta. Hän toteaa, että länsimaissa tuotetaan ja kulutetaan niin paljon lihaa, että ruokaa ei riitä kehittyvien maiden voimakkaasti kasvavalle väestölle. Vasemmistonuorten edustaja uskoo

kansainvälisen kilpailun kovenevan tulevaisuudessa, minkä myötä suomalaiset maatalousyrietykset voivat kohdata yhä enemmän kannattavuusongelmia.

... sen lihansyömisen takia on niinku vaikeeta tavallaan tulevaisuudessa, kun ihmisten määrä lisääntyy, niin tavallaan... Mehän syödään länsimaissa se kaikki liha ja se ei tuu riittämään niinku tulevaisuudes. Ja sekään, että se on niinku... Tällai, jos mietitään globaalisti/kansainvälisesti, niin sekin on sitten tämmönen, että sehän saastuttaa paljon se lihantuotanto, että se on tämmönen kysymys kans. Että tavallaan onko se meidän oikeus sillei täällä... Tarkotan Pohjoismaissa, niinku kaikkii näitä Amerikkaa, Kanadaa, Pohjoismaita, Eurooppaa versus sitte Afrikka, niinku Intia, kehittyvät maat Etelä-Amerikas, niin onko se tavallaan oikein, että meillä on tämmönen oikeus syödä ja tehotuottaa lihaa, kun se ei tuu riittämään ja se on ilmastokysymys. (Vasemmistonuorten edustaja.)

Riskejä... No silleen, että meidän pitää miettii silleen, että onko se kannattavaa, tai silleen, että onko Suomessa kannattavaa enää tuottaa maataloustuotteita. (Vasemmistonuorten edustaja.)

6.2.2 Suomalaisen maatalouden vahvuudet ja heikkoudet

Poliittisten nuorisojärjestöjen edustajien keskuudessa vallitsi lähes yhtenäinen näkemys suomalaisen maatalouden vahvuuksista ja heikkouksista. Haastateltavat totesivat suomalaisen ruuan olevan puhdasta, laadukasta ja turvallista. Heidän mielestään Suomen tuotanto-olosuhteet ovat kuitenkin viljelyn kannalta haastavia. Keskusta-, demari- ja kokoomusnuorten edustajat huomauttivat, että Suomen maantieteellinen sijainti on haastava myös kansainvälisen kaupan logistiikan kannalta.

Keskustanuorten edustajat nimeävät suomalaisen maatalouden vahvuuksiksi ruuantuotannon puhtauden, antibioottivapauden, eettisyyden, ekologisuuden ja ympäristöstä huolehtimisen. Keskustanuorten edustajat sanovat, että puhtaus on ”bränditermi”, johon kiteytyy muun muassa tuotannon ja tuotteen turvallisuus, laadukkuus ja ympäristöystävällisyys. Edustajien mukaan suomalaisten maatilojen toimintatavat ovat monella tapaa hyvät. Keskustanuorten edustajat pitävät suomalaisen maatalouden keskeisimpinä heikkouksina maataloustuotteiden viennin heikkoa tasoa sekä korkeita tuotantokustannuksia, jotka johtuvat sekä

epäedullisista viljelyolosuhteista että tiukoista säädöksistä suuriin tuottajamaihin verrattuna.

Suomen ei kannatakaan lähteä kilpailemaan niinku tavallaan halpuudella tai suurilla määrillä vaan just sillä niinku tietyllä sellasella puhtaalla tuotteella, joka maksaa ehkä vähän enemmän, mutta se on varmasti niinku laadukas. (Keskustanuorten edustaja 2.)

... jos mietitään lihantuotantoa, niin meillä on aika paljon puhdasta vettä, joka vaikuttaa siihen. Me ei tarvita ulkoista kastelujärjestelmää; meillä on luonnollista vettä siihen, että ilmastoystävällisyys, turvallisuus ja laatu, niin se puhtaus on niinku... Mä en tiä niinku, että onko se konkreettisesti liha puhtaampaa vai ei, vaan se on tää niinku brändisana, joka kattaa alleen näitä kaikkia. (Keskustanuorten edustaja 1.)

... tietyllä tapaa, mikä mainittiin vahvuutena, on korkeet kriteerit, eettiset kriteerit, niin se johtaa tietyllä tapaa heikkouteen markkinoilla, että meillä on korkeat tuotantokustannukset, koska me säädellään ja valvotaan, että kriteerit toteutuu. Niin yks heikkous on hinta, johon vaikuttaa nää meidän itse asettamat kriteerit ja valvonta, mutta sitten tietysti myös heikkouksiin markkinoita ajatellen, niin meillä on huonompi ilmasto, meillä on lyhyemmät kasvukaudet... (Keskustanuorten edustaja 1.)

Perussuomalaisten nuorten edustajan mukaan suomalaisen luonnon, kuten maaperän ja vesistöjen puhtaus ovat suomalaisen maatalouden vahvuuksia. Hänen mukaansa myös suomalainen luomutuotanto on merkittävä vahvuus, josta on hyvä pitää tulevaisuudessakin kiinni. Heikkouksina perussuomalaisten nuorten edustaja pitää Suomen kylmää ilmastoa ja pitkiä kuljetusmatkoja maan sisällä. Edustajan mukaan erityisesti energiantarve on suomalaisissa maatalousyrityksissä muihin EU-maihin verrattuna suuri. Hän näkee suomalaisen maatalouden kannattavuusongelmien johtuvan enimmäkseen viljelyn kannalta epäedullisista tuotanto-olosuhteista.

... siinä justinsa se muihin ja lämpimämpiin ja eteläisempiin maihin verrattuna se, että me ollaan pohjosessa ja on hyvin kylmä ja sitten tuota viljely- ja kasvukaudet on suhteellisen lyhyitä, eikä nekään välttämättä sitten millään tavalla varmoja, että jos sattuu se kevät, kesä ja syksy olemaan hyvin kylmiä tai kosteita, niin sitten se ei oo tuota maatalouden kannalta, etenään viljelyn kannalta millään tavalla edullista. (Perussuomalaisten nuorten edustaja.)

Demarinuorten edustajan mukaan suomalaisen maatalouden vahvuuksia ja myyntivaltteja ovat elintarvikkeiden laatu ja ympäristöystävällisyys. Heikkouksina edustaja pitää Suomen vaikeita tuotanto-olosuhteita ja verrattain matalaa

tuottavuusastetta, minkä vuoksi mukaan Suomi ei pärjää elintarvikkeiden hintakilpailussa suurille tuottajamaille. Hän huomauttaa, että Suomi sijaitsee myös kansainvälisen kaupan kannalta maantieteellisesti vaikealla paikalla.

... vaikeemmat tuotanto-olosuhteet, eli se matalampi tuottavuus ja sitten tää logistinen pussinperä, että oikeestaan luontevin ja helpoin reitti on itään, muuten ollaan saari. Ja sitten se, että tosiaan... Tai että ollaan kuitenkin myös pieni toimija, että sitten kun siinä vaiheessa joku pyrkii ostamaan isoja määriä elintarvikkeita, niin todennäköisesti kääntyy sellaisen toimijan/maan puoleen, jossa toimijoilla on isot volyymit, että tää meidän suomalainen volyyymi on kuitenkin pieni. (Demarinuorten edustaja.)

Kokoomusnuorten edustajan mukaan suomalaisen maatalouden vahvuuksia ovat ruuan puhtaus ja turvallisuus. Hän huomauttaa myös suomalaisten villimarjojen ja sienten olevan korkean kysynnän tuotteita, joilla on hyvä imago maailmalla. Kokoomusnuorten edustaja kertoo, että ruuan turvallisuudessa on kyse tiukasta ja toimivasta elintarvikevalvonnasta. Hän ei kuitenkaan osaa varmasti sanoa, tunnetaanko suomalainen ruoka maailmalla erityisen turvallisenä tai puhtaana.

Kokoomusnuorten edustajan mukaan suomalainen osaaminen elintarvikkeiden brändäämisessä ja tuotteistamisessa on heikkoa. Hän mainitsee, että kansainvälisen kaupan kannalta Suomi sijaitsee logistisesti haastavalla paikalla. Edustaja huomauttaa myös suomalaisen maatalouden olevan liian tukiriippuvaista, mikä on ongelmallista myös elintarvikkeiden viennin kannalta. Hänen mukaansa esimerkiksi lihatuotteiden vienti perustuu liikaa julkiseen subventioon.

... me ei olla oltu kovin hyviä tuotteistamisessa, että on hyvin harvassa semmoset suomalaiset kansainvälisesti tunnetut ruokabrändit ja tavallaan siellä meidän pitäis pystyä parempaan... Sitä voi niinku mitata sillä, että kuinka monta suomalaista tuotetta löytyy Jenkeistä Walmartin myymälästä. Ei varmaan kovin montaa, mutta niitä vois löytyä enemmänkin. (Kokoomusnuorten edustaja.)

... yks on ainakin ihan selkeesti, että ollaan me täällä aika niinku maailman nurkassa. Siis, että kuljetuskustannukset on väistämättä isommat kuin isommilla markkina-alueilla, niin kuin vaikka Keski-Euroopassa, jossa lähialueella asuu kymmeniä miljoonia ihmisiä. (Kokoomusnuorten edustaja.)

... jos pohditaan vaikka, että me halutaan skaalata niinku puhtaan lihan vientiä Kiinaan, niin meidän vienti ei voi perustua ihan näin laajaan julkiseen subventioon kuin se vaikka lihanviennissä perustuu. Että jos meillä on vientituotteita, niin niiden pitäis olla semmosia, että ne pystyy seisomaan omilla jaloillaan. (Kokoomusnuorten edustaja.)

RKP-nuorten edustajan mukaan puhdas ruoka on suomalaisen maatalouden vahvuus. Puhtaalla ruualla hän tarkoittaa sitä, että kuluttajan ei tarvitse pelätä saavansa suomalaisesta ruuasta salmonellaa, bakteereita tai antibioottiresistenssiä. Hän huomauttaa, että Suomessa koko tuotantoketju on läpinäkyvä ja maataloudessa käytettävällä työvoimalla on esimerkiksi parempi palkkaus ja arvostus kuin monissa muissa maissa. Edustaja huomauttaa, että Suomessa maatalouden tutkimustyö on erittäin laadukasta.

Suomalaisen maatalouden heikkouksiksi RKP-nuorten edustaja mainitsi lyhytkestoisen kasvukauden sekä korkeat rakennus- ja energiakustannukset. Lisäksi hän huomautti, että suomalaisten maatalousyritysten tuottavuus on kansainvälisesti verrattuna matala. Edustaja uskoo, että tulevaisuudessa suomalaiset maatalousyritykset kärsivät yhä enemmän työntekijäpulasta. RKP-nuorten edustaja mainitsi, että Suomessa vähittäiskauppa on kansainvälisesti verrattuna erittäin keskittynyttä. Hänen mukaansa Suomessa kaupalla on liikaa valtaa elintarvikeketjussa suhteessa ketjun muihin toimijoihin.

Vasemmistonuorten edustaja näkee suomalaisen maatalouden vahvuutena ruuan brändäyksen, jonka avulla kuluttajien suhtautumista kotimaista ruokaa kohtaan on onnistuttu muokkaamaan. Esimerkkinä hän mainitsee suomalaisen maidon, jota opitaan juomaan lapsesta asti kouluissa. Edustajan mukaan suomalaiset eivät osaa välttämättä kyseenalaistaa maatalouden tuotantotapojen eettisyyttä. Vasemmistonuorten edustajan mukaan kotimaan politiikka on ollut maataloutta kohtaan suosiollista vuosikymmenten ajan, minkä vuoksi maatalouden harjoittamiselle on annettu hyvät toimintaedellytykset.

... se on tavallaan niinku syövytetty suomalaisten päähän, että maito on se juttu ja kalsiumi, vaikka sitten ehkä maitoo... Tai on ollu semmosia tutkimuksia nykyään, että se maito ei nyt ehkä oo se niinku... Tavallaan se on vähän sillai epäeettisesti sillai, kun se tehotuotetaan lehmistä. Jokainen, joka näkee niitä koneita ja lypsykoneita... Niin tavallaan se, että on pakko juoda maitoo tai se nähään sillee, että on tullut musta semmosia tutkimuksia, että ihminen ei tarvii sitä... Tai tarvii kalsiumia, mutta just se maitokysymys, niin se ei oo semmonen välttämätön asia. (Vasemmistonuorten edustaja.)

6.3 Näkemyksiä maatalouden ulkoisvaikutuksista

Maatalouden ja ilmastonmuutoksen välisestä yhteydestä puhuttaessa nuorisjärjestöillä oli selkeästi toisistaan poikkeavia näkemyksiä. Demari-, kokoomus- ja vasemmistonuorten edustajat kokivat maataloussektorin olevan merkittävä kasvihuonekaasujen päästölähde, minkä vuoksi maataloussektoriin kohdistettaneen tulevaisuudessa merkittäviä päästöleikkaustavoitteita.

Keskustanuorten edustajat uskovat ilmastonmuutoksen vaikutusten näkyvän tulevaisuudessa suomalaisten maatalousyritysten toiminnassa. Heidän mukaansa esimerkiksi sään ääri-ilmiöiden, tuholaiden ja kasvitautien yleistymisen aiheuttavat maataloudelle uudenlaisia sopeutumispaineita. Keskustanuorten edustajat mainitsevat, että muun muassa maan kasvukunnosta huolehtiminen auttaa maatalousyrittäjiä sopeutumaan yhä paremmin poikkeuksellisiin ja arvaamattomiin säänvaihteluihin. Edustajien mukaan suomalaisten maatalousyritysten täytyy miettiä tulevaisuudessa uudelleen, mitkä viljelykasvit soveltuvat muuttuneisiin viljelyolosuhteisiin parhaiten. Keskustanuorten edustajat uskovat, että kasviproteiinien viljely yleistyy osittain myös kysynnän kasvun myötä.

Ilmastonmuutoksen torjunnassa keskustanuorten edustajat eivät näe maataloussektorilla yhtä suurta roolia kuin esimerkiksi energia- ja liikennesektorilla, vaikka maataloussektorikin voi omalta osaltaan ehkäistä ilmastonmuutoksen kiihtymistä. Keskustanuorten edustajien mukaan biokaasulaitosten perustamisen on oltava tulevaisuudessa nykyistä helpompaa. Heidän mukaansa tällä hetkellä biokaasulaitoksen perustaminen on vaikeaa, koska investointitukea hakiessa on tiedettävä heti, että meneekö tuotettu biokaasu myyntiin vai omaan käyttöön.

... meidän pitäisi syödä vähemmän, mutta parempaa lihaa. Että se on täysin kiistämätön asia, että myös lihantuotannolla on vaikutus ilmastonmuutokseen, mutta ehkä vähän niinku sivujuonteena, niin me ei uskota, että kasvissyönnillä pelastetaan tätä asiaa asiaa, vaan siinä on energiapolitiikat ja muut, jotka vaikuttaa siihen enemmän. Mutta kyllä maataloudella on oma osansa siinä ilmastonmuutoksessa esimerkiksi niinku lihantuotannon tuotantotavoissa, typpilannoituksessa esimerkiksi niinku lihantuotannon tuotantotavoissa, typpilannoituksessa esimerkiksi on omat ilmastovaikutuksensa. (Keskustanuorten edustaja 1.)

Perussuomalaisten nuorten edustajan mukaan Suomen osuus maailman kasvihuonepäästöistä on todella pieni, minkä vuoksi ilmastonmuutoksen torjunnassa on ensisijaisesti huomioitava suurimpien valtioiden toimintatavat. Edustajan arvion mukaan Suomen maatalouden ilmastolliset vaikutukset ovat niin vähäisiä, että ne eivät juurikaan edistä ilmastonmuutosta. Perussuomalaisten nuorten edustajan mukaan on kuitenkin tärkeää, että ruoka pystytään tuottamaan lähellä kuluttajaa. Tällöin kuljetusmatkat pysyvät lyhyinä, mikä vähentää liikenteen aiheuttamia päästöjä. Edustaja uskoo, että Suomen maataloussektori saattaa lopulta jopa hyötyä ilmastonmuutoksesta, mikäli kasvukausi pitenee nykyisestään. Sään ääri-ilmiöiden ja erilaisten tuholaiden yleistymisen ja saattavat puolestaan lisätä riskitekijöitä.

... jos mietitään Suomen mittakaavassa, niin oman tiedon mukaan Suomi aiheuttaa globaalisti päästöistä sen suurin piirtein promillen verran, niin en näe tuota tavallaan Suomen päästöjä, saati sitten maatalouden päästöjä hirveesti, että niitä pitäis miettiä niinku globaalin ilmastonmuutoksen näkökulmasta. Että meidän osuus on suhteellisen pieni, että siinä ehkä sitten vaaditaan tekoja muilta isommilta saastuttavilta mailta. Kiinalta, Intialta, Yhdysvalloilta, Venäjältä – noilta mailta, niin jos mietitään tästä näkökulmasta, niin en näe, että Suomi hirveesti edesauttas ilmastonmuutosta maatalouden kannalta lainkaan. Toisaalta sitten taas pidän hyvänä sitä, että meillä on nimenomaan se kotimainen maataloustuotanto ja lähiruoka, ettei tarvittais sitten toiselta puolen maapalloa tuoda tänne maataloustuotteita, kun ne voidaan tuottaa paikallisesti ja puhtaasti täällä. (Perussuomalaisten edustaja.)

Demarinuorten edustajan mukaan maataloussektorilla päästövähennyksiä on saavutettu hitaammin kuin teollisuudessa, minkä vuoksi maatalouden osuus kaikista aiheutetuista kasvihuonepäästöistä on suhteellisen merkittävä. Edustajan mukaan yksi keskeinen päästöjen aiheuttaja on nautakarjatalous. Hänen mukaansa nautakarjatalouden kokonaispäästöjä on kuitenkin mahdollista laskea esimerkiksi käyttämällä nautojen lantaa biokaasun tuotantoon, mikä vähentäisi fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Edustajan mukaan myös tutkimuksissa toimiviksi todetut uudenlaiset ruokintaratkaisut voivat tulevaisuudessa vähentää nautakarjatalouden metaanipäästöjä.

Demarinuorten edustaja huomauttaa, että maatalouden koneet ovat myös merkittävä päästölähde. Hänen mukaansa tulevaisuudessa olisi hyvä pyrkiä nykyistä parempaan omavaraisuuteen energian ja polttoaineen suhteen samalla, kun fossiilisten polttoaineiden aiheuttamaa ilmastorasitusta vähennetään.

Demarinuorten edustajan mukaan erityisesti globaalilla tasolla on olennaista pohtia sitä, missä määrin viljelyssä oleva maatalousmaa voidaan ajatella menetettynä hiilinieluna. Hän huomauttaa, että Suomessa metsää ei merkittävästi ole hakattu pois maatalousmaan tieltä. Edustaja huomauttaa, että olemassa oleva peltopinta-ala on osattava hyödyntää viljelyssä tehokkaasti. Tällöin tarvetta lisäpellon raivaamiselle voidaan vähentää. Demarinuorten edustaja uskoo, että ilmastonmuutoksen myötä Suomen viljelyolosuhteet paranevat, vaikka yleistyvät sään ääri-ilmiöt tuovat mukanaan uusia riskitekijöitä. Hänen mukaansa erityisesti eteläisessä Euroopassa sadot voivat kuivuuden seurauksena heikentyä.

No esimerkiksi tuo tota maitokarja- ja nautatalous on yks merkittävä tekijä siellä, mikä aiheuttaa niitä päästöjä ja siihen on sitten... Siitä on alustavia tutkimuksia, että muuttamalla sitä lehmien ruokintaa voitaisiin niitä metaanipäästöjä pienentää merkittävästi ja sitä voitaisiin tehostaa sitä karjataloutta ja sitten toinen on se, että jos sieltä lannasta vapautuvaa metaania saataisiin hyödynnettyä biokaasuna, niin se edelleen vähentäisi eteenpäin pääseviä päästöjä ja myöskin parantaisi samalla sitä suhdetta, paljonko me käytetään fossiilisia polttoaineita, että näitä maatalouskoneiden käyttämiä polttoaineita on myöskin sitten semmonen aika merkittävä suora päästölähde ja niiden pienentäminen olisi ihan niinku keskeinen tavoite sekä meidän energiaomavaraisuuden ja sitten meidän ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta. (Demarinuorten edustaja.)

Kokoomusnuorten edustajan mukaan maataloussektori on merkittävä ilmastopäästöjen aiheuttaja. Hän uskoo, että tulevaisuudessa ilmastonmuutoksen torjunnan toimenpiteet kohdistuvat voimakkaasti maataloussektoriin. Edustaja uskoo, että tulevaisuudessa maataloussektori on metsäsektorin tavoin isossa roolissa hiilinielujen tarkasteltaessa. Kokoomusnuorten edustaja pitää mahdollisena, että tulevaisuudessa heikon käyttöasteen maatalousmaata metsitetään ja yrittäjille maksetaan korvauksia hiilinielujen ylläpitämisestä. Hän arvioi lihantuotannon ja maanmuokkauksen olevan keskeisimpiä päästölähteitä. Edustaja uskoo, että lihantuotannon tukemista tarkastellaan seuraavien vuosien aikana kriittisesti.

Kokoomusnuorten edustaja kertoo, että ilmastonmuutos on uhka Suomen luonnon herkimmillä luontotyypeille. Hän uskoo, että kohonnut keskilämpötila saattaa pidentää kasvukauden pituutta Suomessa, mikä on myös eräällä tavalla mahdollisuus suomalaisille maatalousyrityksille. Samalla hän huomauttaa, että sään ääri-ilmiöt yleistyvät ja jotkut alueet voivat muuttua viljelykelvottomiksi.

... tutkijat määritelkoon sen, mikä on tehokkain tapa vähentää päästöjä, mutta veikkaan, että sellanen keskustelu tullaan käymään tässä nyt 20-luvun aikana, että minkä verran lihantuotantoa tuetaan ja luulen, että... No ei välttämättä meillä oo ihan välittömiä himoja lihaa laittaa verolle, mutta uskon, että poliittisessa keskustelussa on paine sille, että lihantuotannon tukemista esimerkiksi vähennetään... (Kokoomusnuorten edustaja.)

RKP-nuorten edustajan mukaan poliittisessa keskustelussa maataloutta syytetään liikaa ilmastonmuutoksen aiheuttamisesta. Hän kertoo, että ilmastonmuutoksen seuraukset ovat vakavia ja maataloussektori on saanut kärsiä niistä jo nyt. Edustaja huomauttaa, että edelliset kasvukaudet ovat olleet sääoloiltaan toisistaan voimakkaasti poikkeavia. Hän uskoo, että ilmastonmuutos lisää säävaihteluita tulevaisuudessa. RKP-nuorten edustaja huomauttaa, että myös merenpinta voi nousta, mikä voi aiheuttaa ongelmia erityisesti rannikkoalueilla.

... meillä on tää niinku poliittinen maailma, että pitää selittää kaikille, että maatalous ei oo niinku ilmasto... No se ei oo niinku lehmien määrien tai meidän kotimaisen lihansyönnin syy, miks maapallo lämpenee. Se on ihan poliittinen ongelma, mikä meillä on koko maailmassa, mutta ainakin tässä niinku Länsi-Euroopassa. Sitä sanottu, niin pitää tottakai panostaa, että meidän niinku päästöt tulee alas, mutta ne on tosi pieniä. Se on poliittinen ilmastouhka, että saadaan oikeet faktat pöydälle. (RKP-nuorten edustaja.)

Vasemmistonuorten edustaja näkee, että lihantuotanto ja -syönti ovat merkittävä ilmastouhka. Hän pitää mahdollisena, että ilmastonmuutoksen vuoksi Suomeen leviää uusia kasvi- ja eläinlajeja. Tämän vuoksi edustaja arvioi, että ilmastonmuutos on uhka Suomen luonnon biologiselle monimuotoisuudelle.

Keskustanuorten edustajien mukaan erilaiset tutkimushankkeet ovat tärkeä osa maatalouden ympäristöpolitiikka. Edustajat mainitsevat esimerkkinä Varsinais-Suomessa toteutetun kipsihankkeen, jonka avulla selvitettiin kipsikäsittelyn vaikutusta peltojen ravinnehuuhtoumien hallintaan. Vaikka keskustanuorten edustajat löytävät nykyisestä viherryttämisen ehdoista kehitettävää, on viherryttäminen heidän mielestään askel oikeaan suuntaan. Edustajien mielestä viherryttäminen tarvitsee jatkossa erityisesti yksinkertaistamista. Heidän mielestään myös suojakaistojen käyttöönotto on hyvä toimenpide vesistöjen suojelun kannalta.

Keskustanuorten edustajien mielestä ympäristötoimenpiteisiin kohdennettavia resursseja ei pidä tulevaisuudessa vähentää nykytasosta. Heidän mukaansa keskeisimpiä osa-alueita maatalouden ympäristöpolitiikassa ovat

ilmastonmuutoksen torjunta ja vesistöjen suojeleminen. Edustajien mukaan Itämeren ympärillä olevien maiden on tehtävä keskenään aiempaa enemmän yhteistyötä Itämeren suojelemiseksi. Edustajat korostavat, että maatalouden ohella muun muassa yhdyskuntajätteen käsittelyllä on iso vaikutus Itämeren kuntoon. Keskustanuorten edustajien mukaan olemassa oleva viljelypinta-ala on tärkeää pitää tehokkaassa käytössä sen sijaan, että metsää raivataan suuria määriä pelloksi. He korostavat, että metsien merkitys ilmastonmuutoksen torjunnassa on keskeinen.

... mun mielestä pitäis keskittyä siihen, että miten hyödynnetään ne pellot, mitä meillä on, niin mahdollisimman tehokkaasti ja ympäristöystävällisesti siinä samassa. (Keskustanuorten edustaja 2.)

Perussuomalaisten nuorten edustajan arvion mukaan maatalouden nykyinen ympäristöpolitiikka sisältää tarkkoja säädöksiä, joiden ansiosta maatalouden harjoittaminen ei kuormita ympäristöä kohtuuttomasti. Hänen mielestään on tärkeää, että suomalainen luonto pysyy omaleimaisena ja monimuotoisena. Perussuomalaisten nuorten edustajan mukaan maa- ja metsätalouden harjoittamisen on tapahduttava sellaisilla ehdoilla, että siitä ei aiheudu ympäristölle haittaa. Tämän hetkinen tasapaino maatalouden harjoittamisen ja ympäristöstä huolehtimisen välillä on edustajan mielestä hyvällä tasolla. Hänen mukaansa maatalouden harjoittaminen voi samanaikaisesti sekä hoitaa että kuluttaa maisemia ja luontoa.

Demarinuorten edustajan mukaan Ruotsi on onnistunut Suomea paremmin huolehtimaan luonnon monimuotoisuudesta ja lajirunsaudesta. Hänen mukaansa tulevaisuudessa maatalouspolitiikassa on kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota siihen, että erilaisilla luontotyypeillä ja lajistoilla on hyvät elinolosuhteet. Edustajan mukaan tätä voidaan edistää tarjoamalla maatalousyrittäjille erilaisia kannustimia. Hänen mukaansa erilaisten ympäristötukien määrää on syytä lisätä tulevaisuudessa. Demarinuorten edustaja on tyytyväinen siihen, että nykyinen tukijärjestelmä on ottanut huomioon tarpeen vähentää vesistöjen ravinnekuormitusta. Hänen mukaansa tukijärjestelmä ei kokonaisuudessaan kannusta riittävästi oma-aloitteiseen ympäristönsuojeluun.

Demarinuorten edustajan mielestä maatalouden ympäristöpolitiikan tärkeimmät painoalueet tulevaisuudessa ovat hiilinielujen vahvistaminen, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä vesistökuormituksen pienentäminen ja seuranta. Hänen mukaansa nurmiviljelyn lisääminen on parhaita keinoja maatalousmaan hiilinielujen lisäämiseksi. Edustajan mukaan erityisesti viljelyskäytöstä poistunut maatalousmaa on hyvä hyödyntää hiilensidontaan. Demarinuorten edustajan arvion mukaan nykyinen viherryttäminen ei ole siihen käytettäviin resursseihin nähden riittävän tehokas toimenpide ympäristönsuojelun kannalta. Siitä huolimatta hän uskoo, että viherryttämisen avulla ravinnevalumia on saatu jonkin verran vähennettyä. Sen sijaan hiilensidonnan kannalta edustaja uskoo viherryttämisen olevan kustannustehoton ratkaisu. Demarinuorten edustajan mukaan resurssit näihin ympäristötoimenpiteisiin voidaan ottaa ensisijaisesti muista tukityypeistä. Toisena vaihtoehtona hän esittää, että julkinen taho voi investoida etupainotteisesti ja kertaluontoisesti uudenlaisiin ympäristötoimenpiteisiin, minkä jälkeen toimintaa jatketaan tai ylläpidetään vanhojen tukien avulla. Demarinuorten edustaja esittää myös sellaisen ajatuksen, että vaihtelevien olosuhteiden vuoksi kullekin maatalousyrittäjälle olisi hyvä antaa mahdollisuus valita ne itselle sopivimmat toimintatavat muun muassa ympäristötukien saamiseksi. Hän korostaa, että yhteisiä ehtoja on vaikea suunnitella siten, että ne soveltuvat kaikille maatalousyrityksille.

... kyllä se niin on, että se on sisästä uusjakoo tai sitten tämmönen etupainotteinen, että me luotasiin esimerkiksi sellanen ohjelma, että vanhat tuet jatkaa ja nyt käytetään jokin investointisumma näiden asioiden muuttamiseen nyt ja sitten esimerkiksi sen jälkeen todetaan, että alotamme nyt tämän ohjelman ja vuosimäärän x jälkeen alamme leikkaamaan sitten näitä tukia esimerkiksi niin, että jos se kokonaissumma pysyy kymmenen vuoden tasolla, niin meillä olis ensin viiden vuoden... Tämmösenä esimerkin omasena, että ensimmäiset viisi vuotta käytetään 20 pinnaa näihin tukiin ja sitten vastaavasti se loppu viisi vuotta leikataan vähän nopeammin, tai leikataan se 20 pinnaa, mikä siinä ekat viisi vuotta oli ylimäärästä sieltä tukitasosta, mutta se tavallaan investointituen tai tämän rakennemuutostuen osuus pysyy samana. Mutta sitten tässäkin... Kyllä sen lähtökohdan pitäisi olla se, että ei niinku lähetä sellaseen suoraan heikentämiseen, vaan se muutos tuetaan ja sitten se kyllä vaatii sitä, että kun tämmösiä pidempiä ohjelmia tehdään, niin sen pitää olla sellanen, mikä on sovittu mahdollisimman laajalla pohjalla eri poliittisten liikkeiden välillä, että se suunta on sama. Pitkäjänteisyys näissä tämmösissä tukipolitiikkakäytöksissä ja ympäristöpolitiikkakäytöksissä olis kyllä erityisen tärkeitä, koska ne nopeet suunnanmuutokset siinä aiheuttaa

sitä, että toimet on tehottomia ja toiminnanharjoittajat turhautuu ja ne ei pysty ennakoimaan toimintaympäristöä. (Demarinuorten edustaja.)

Kokoomusnuorten edustajan mukaan maatalouden nykyinen ympäristöpolitiikka on monimutkaista, eikä sen toimet ole niin vaikuttavia kuin niiden pitäisi olla. Hänen mukaansa yksityiskohtaisen tarkastelun sijaan tukimuotojen on hyvä olla nykyistä kokonaisvaltaisempia. Kokoomusnuorten edustajan mukaan ympäristöpolitiikan tärkeimpiä osa-alueita ovat vesiensuojelu ja ilmastopäästöjen hillintä. Hänen mukaan pellonraivausta on vältettävä erityisesti suoalueilla ja suojavöhykkeitä on levennettävä jokien suistoalueilla.

RKP-nuorten edustajan mukaan maataloudessa ei kiinnitetä riittävästi huomiota ympäristön suojeluun. Hänen mukaansa maatalouden nykyiset ympäristötoimet ovat liian lyhytnäköisiä. Edustaja kertoo, että maatalouden ympäristöpolitiikka tarvitsee pitkän aikavälin strategian, joka huomioi koko elintarvikeketjun nykyistä paremmin. Hänen mukaansa kannustimia on kohdennettava muun muassa kipsin käyttöön, minkä myötä pelloilta vesistöihin valuvien ravinteiden määrää on mahdollista laskea nykytasosta.

RKP-nuorten edustaja ehdottaa pakollisen viljelykierron käyttöönottoa. Hän toivoo, että nurmiviljely yleistyisi Suomessa, koska monivuotisella nurmella on hyviä ympäristövaikutuksia. Edustajan mukaan nurmiviljelyn lisääminen onnistuu parhaiten luomutuotannon sekä lehmien ja lampaiden avulla. Hän huomauttaa, että luomutilojen lukumäärän lisääminen edellyttää luomuruuan kasvavaa kysyntää markkinoilla. RKP-nuorten edustajan mukaan maaseudun maisemia voidaan hoitaa esimerkiksi ulkoiluttamalla kotieläimiä nykyistä enemmän. Hänen mielestään maaseudun maisemista ja luonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen on tärkeää.

... se pakollinen viljelykierto, niin jos on jotain, kun mä itse pystyn poliitikkona sanoon maanviljelijälle on se, että tämän pitää niinku tulla pakollista. (RKP-nuorten edustaja.)

... se on tavallaan yks keino saada lisää nurmiviljelyä, kun lisää luomutiloja. Ja toinen on se, että lisää eläimiä; lisää lampaita, lisää lehmiä. (RKP-nuorten edustaja.)

Vasemmistonuorten edustajalla ei ole näkemystä maatalouden nykyisistä ympäristötoimista. Hän kuitenkin toivoo, että maatalousyrityksiä kannustetaan

kasvisruuan kestävään tuotantoon, koska kotieläintalous kuormittaa ilmastoa ja vesistöjä runsaasti.

6.4 Näkemyksiä maatalousyrittäjien toimintatavoista

6.4.1 Suomalainen kotieläintalous

Kaikki haastateltavat olivat ainakin jossain määrin sitä mieltä, että suomalaisessa kotieläintaloudessa eläinten hyvinvointi on kansainvälisesti verrattuna hyvällä tasolla. Vasemmistonuorten edustaja oli voimakkaimmin sitä mieltä, että eläinten hyödyntäminen maataloustuotannossa on eettisesti kyseenalaista. Kaikki edustajat pitivät tärkeänä, että kotieläinten hyvinvointiin kiinnitetään tulevaisuudessa nykyistä enemmän huomiota.

Keskustanuorten edustajien mukaan Suomessa kotieläinten hyvinvointi on muihin maihin verrattuna hyvällä tasolla. Heidän mukaansa pihattonavettojen yleistyminen ja vastaavasti parsinavettojen vähentyminen on eläinten hyvinvoinnin kannalta hyvä suunta. Edustajien mukaan kuluttajakäyttäytyminen on myös ohjannut maatalousyrittäjiä kiinnittämään esimerkiksi rakennusratkaisuissa aiempaa enemmän huomiota kotieläinten olosuhteisiin. He mainitsevat esimerkkinä virikehäkkikananmunat, joiden myyntiä jotkin ruokakaupat ovat jo rajoittaneet. Keskustanuorten edustajat linjaavat, että kaikille naudoille on taattava vähintään kahdeksan viikon laidunkausi, karjuporsaiden kastraatioon on käytettävä kivunlievitystä ja parsinavetoille ei kuulu myöntää enää investointitukia. Edustajat eivät kannata turkistuotannon kieltoa Suomessa.

... muihin maihin verrattuna meillä eläimet voi aika hyvin ja meidän maatalous on tavallaan... Niinku sanottin, että lehmät tunnetaan ja tiedetään ja... Että tavallaan se on niinku korkeatasoisempaa kuin muualla maailmassa. Tavallaan se, että eläimen arvo nähdään eri tavalla, että se ei oo vaa niinku sitä ruokaa, vaan ne on myös niinku eläimiä ja niitten eteen yritetään tehdä paljon töitä niinku lainsäädännöllisinkin keinoin, että saadaan tavallaan sen eläimen oloa parannettua. (Keskustanuorten edustaja 2.)

Perussuomalaisten nuorten edustajan arvion mukaan kotieläinten hyvinvointi on Suomessa riittävän hyvällä tasolla. Hän kuitenkin huomauttaa, että eri

tuotantosuuntien ja yritysten välillä voi esiintyä eroja eläinten hyvinvoinnissa. Edustaja mainitsee, että perussuomalaiset nuoret tuomitsevat eläinten rituaaliteurastuksen, eikä rituaaliteurastettuja eläimiä tai niistä saatavia myyntituotteita kuulu tuoda Suomeen.

Demarinuorten edustajan mukaan suomalaisen kotieläintuotannon maine on viime vuosina kärsinyt, koska julkisuudessa on keskusteltu paljon kotieläinten huonoista elinolosuhteista. Hänen mukaansa kotieläintuotantoon kohdistettu kritiikki on osittain aiheellista. Demarinuorten edustaja huomauttaa, että kotieläintuotannon mainehaitasta kärsivät helposti myös sellaiset maatalousyrittäjät, joiden toiminnassa ei ole mitään moitittavaa. Edustajan mukaan valvontaa on tehostettava ja siihen on kohdennettava tulevaisuudessa nykyistä enemmän resursseja. Edustaja kuitenkin huomauttaa, että erityisesti sianlihan matala tuottajahinta aiheuttaa myös painetta tehostaa toimintaa, mikä saattaa heikentää eläinten olosuhteita. Jos maatalousyrittäjien talous ja investointikyky on heikko, on eläinten olosuhteita vaikea parantaa. Demarinuorten edustajan mukaan kotieläinten hyvinvoinnin kannalta on keskeistä huolehtia siitä, että tilamitoitukset ovat riittävät ja eläimillä on mahdollisuus toteuttaa lajityypillistä käyttäytymistään.

Demarinuorten edustajan arvion mukaan Suomi erottuu maailmanlaajuisessa kotieläinten hyvinvointivertailussa edukseen. Sen sijaan pohjoismaiden välisessä vertailussa Suomi ei hänen mukaansa erotu edukseen. Demarinuorten edustaja toteaa, että lihantuotannon tukien vähentäminen ja eläinten hyvinvoinnin kasvavat vaatimukset ovat vaikea yhtälö. Hän kuitenkin uskoo, että mikäli kolmansista maista tuleville lihatuotteille asetettaisiin tullimaksuja, lihantuotantoon erikoistunut maatalousyrittäjä saisi itselleen nykyistä enemmän tuloja markkinoilta lihan hintatason nousun myötä. Edustaja mainitsee, että mikäli kotieläinten hyvinvointivaatimusten lisääminen aiheuttaa maatalousyrittäjälle merkittäviä lisäkustannuksia, on niiden korvaaminen tukien avulla perusteltua.

... eläintenpidon valvonta, mitä ELY tekee, niin sinne pitäis varata riittävät resurssit myös sen takia, että tämmöset toiminnanharjoittajat, jotka rikkovat määräyksiä, niin ne sekä niinku heikentää... Just aiheuttaa mainehaittaa myös semmosille toimijoille/tuottajille, jotka toimii asiallisesti ja sitten myöskin voi olla se, että leikkaamalla kustannuksia he voivat saada epäreilua etua sitten siitä, että he harjottaa toimintaa lainvastaisella tavalla ja se ei oo kenenkään etu.

Että se valvonnan lisääminen ja tehostaminen on siinä niinku varmaan se oikee menettely. (Demarinuorten edustaja.)

Ehkä niinku pohjoismaisessa vertailussa emme erotu eduksemme, mutta kyllä niinku maailmanlaajuisesti suomalainen kotieläintalous kuitenkin on tota... Eläinten olosuhteet on paremmat ja toiminta on muutenkin eettisempää, että sinänsä, vaikka listasin tossa kritiikkiä, niin en tarkoita sillä, että pitäisin suomalaista kotieläintaloutta mitenkään niinku erityisen huonona, vaan enemmänkin sillä, että kehitettävää on meilläkin. (Demarinuorten edustaja.)

Kokoomusnuorten edustajan mukaan suomalainen kotieläintalous on vastuullisempaa kuin muualla maailmassa. Hän mainitsee yhtenä esimerkkinä suomalaiset siat, jotka saavat säilyttää saparonsa. Edustaja kuitenkin huomauttaa, että myös suomalaisesta kotieläintaloudesta löytyy kehitettävää. Hänen mukaansa eläinten jalostuksessa lajityypilliseen käyttäytymiseen on kiinnitettävä tulevaisuudessa yhä enemmän huomiota, sillä esimerkiksi turkiseläinten ja broilereiden mahdollisuus lajityypilliseen käyttäytymiseen on jalostuksen myötä jokseenkin rajoittunut. Edustaja mainitsee esimerkkinä broilereiden nopean päiväkasvun sekä turkiseläinten massiivisen turkin.

No yks esimerkki on vaikka tää niinku ”siat saa pitää saparonsa” -keskustelu, että kohtuullisen hyvällä tasolla se eläinten hyvinvointipuoli. Toki sielläkin on niinku kehittämisen tarvetta. (Kokoomusnuorten edustaja.)

RKP-nuorten edustajan mukaan kotieläinten hyvinvointi toteutuu suomalaisissa maatalousyrityksissä hyvin. Hänen mukaansa kotieläimiä kohdellaan paikoin paremmin kuin mitä voimassa oleva eläinsuojelulaki vaatii. Edustajan mukaan lainsäädäntöä on kuitenkin päivitettävä ja eläinten hyvinvointia on pyrittävä pitkällä aikavälillä jatkuvasti parantamaan. Hän kertoo olleensa tyytyväinen pääministeri Juha Sipilän hallituksen esitykseen uudesta eläinten hyvinvointilaista.

Vasemmistonuorten edustaja kokee, että kotieläinten hyödyntäminen maataloustuotannossa on eettinen kysymys. Hänen mukaansa eläimillä on luontaiset käyttäytymistarpeet, joiden huomioiminen jää maatalousyrityksissä toissijaiseksi. Edustaja huomauttaa, että kotieläinten jalostustyö on ollut enimmäkseen kyseenalaista ja epäeettistä. Esimerkkinä hän mainitsee broilereiden ja turkiseläinten jalostuksen. Vasemmistonuorten edustajan mukaan maatalousyrityksissä kotieläimiä kohdellaan usein jopa väkivaltaisesti. Hänen mukaansa kotieläinten hoito ja lääkintä ovat enimmäkseen puutteellisella tasolla.

Edustajan mielestä sikojen olosuhteet ovat Suomessa liian heikot, mihin hän vaatii muutosta. Hän kuitenkin uskoo, että eläinten hyvinvointi Suomessa on jonkin verran paremmalla tasolla kuin maailmalla keskimäärin. Vasemmistonuorten edustaja toivoo, että vaatimukset muun muassa eläintiheyden ja virikkeiden suhteen muuttuvat tulevaisuudessa entistä enemmän eläinystävälliseen suuntaan. Hänen mukaansa vasemmistonuorten linjaukset yhtyvät monelta osin eläinten oikeuksia ajavan kansalaisjärjestö Animalian näkemyksiin.

... kotieläimet on ehkä semmonen niinku tavallaan, että ne on tehty vaan niinku ihmisten iloks, että se on vähän semmosta... Siinä tulee tavallaan semmonen eläinten oikeus-/eettisyyskysymys, että tarviiko ihminen kotieläimiä. Tarviiko nykyaikana tai tämmösenä modernina aikana kotieläimiä? Kun nehän ei oo luonnollisestikaan tarkoitettu siihen, miten niinku ne elää nykyisin... (Vasemmistonuorten edustaja.)

... sitten just se karjan tehotuotanto, lihantuotanto, siipi... Onko se siipikarja? Niinku kanojen kasvattaminen. Se on niinku epäeettistä. Mutta toisaalta silleen, jos jotain hyvää pitäis hakee, niin sit mieluummin niinku siirryttäs yhä enemmän siihen, että vaikka ei myytäis niitä... Tai en mä tiedä minkälaiset määräykset nykyään on, mutta että tarkennettas just niitä sääntöjä sen niinku vaikka kanojen tai broilereiden tehotuotannossa, että niitä ei sais olla niin paljoo. Niillä pitäis olla just näitä virikehäkkeitä ja tämmösiä tavallaan... Ainakin musta pitäis siirtyä paljon enemmän siihen, että on eettisemmin tuotettu se liha. (Vasemmistonuorten edustaja.)

... voisin sanoo sen, että me ollaan varmasti niinku... Jos kattoo jonkun Animalian linjauksia siitä asiasta, niin musta me ollaan niinku samoilla linjoilla, että ollaan hyvin eläinoikeusmyönteisiä, tai siis silleen, että ajetaan varmasti niiden oikeuksia. Että varmasti on eläinten oikeuksissa niinku ongelmia, että ei oo niinku tarpeeks hyvällä tasolla. Että mä en tiä, mitä kaikkea sinne eläinoikeusasioissa on, mutta voim sanoo sen, että on varmasti korjattavaa. (Vasemmistonuorten edustaja.)

6.4.2 Luonnonmukainen tuotanto

Luonnonmukainen tuotanto, eli luomu, jakoi jonkin verran haastateltavien mielipiteitä. Vasemmisto- ja RKP-nuorten sekä perussuomalaisien nuorten edustajat suhtautuivat luomutuotantoon myönteisesti. Demari- ja kokoomusnuorten edustajat löysivät luomutuotannosta sen sijaan paljon kritisoitavaa.

Keskustanuorten edustajat suhtautuvat luomutuotantoon kaksijakoisesti. Edustajat pitävät luomua hyvänä asiana, mutta huomauttavat tavanomaisen

tuotannon olevan huomattavasti luomutuotantoa tehokkaampaa. Heidän mukaansa luomu ei riittäisi ruokkimaan kaikki maailman ihmisiä. He huomauttavat, että luonnonmukaisuuteen voi pyrkiä myös ilman kaupallista leimaa. Edustajien mukaan luomutuotanto pitää sisällään myös ongelmia. Heidän mukaansa jotkut maatalousyrittäjät ryhtyvät luomutuottajiksi vain tavanomaista tuotantoa korkeampien tukien vuoksi.

... luomu on ihan niinku hyvä asia ja jos kuluttaja haluaa siitä maksaa enemmän ja me kannatetaan tiettyä yritystukeekin siitä, mutta täytyy muistaa niinku globaalisti, että luomu ei ruoki kaikkia tän maailman ihmisiä. Että luomun ehkä ongelmia on se, että se tuotos per pellohehtaari on pienempi. Niinku ruokittavien suiden määrä lisääntyy maailmassa, niin me ei voida täysin siirtyä luomuviljelyyn, mutta se ei tarkoita, että ei voitais pyrkiä kohti luonnonmukaisempia viljelytapoja. (Keskustanuorten edustaja 1.)

... se ei voi olla se ajatusmaailma myöskään niin, että luomuun siirrytään sen korkeamman tuen takia ja se tuottamisvelvoite niinku häviää siitä, että se ei niinku... Koska valitettavan usein kuulee sellasia tarinoita, että se tuki on se, joka kannattaa eikä kannata pitää suurta huolta siitä tuotantomäärästä, että siinä niinku luomutuissakin pitäis olla niinku jonkun näkösiä kriteereitä siihen, että se tuotannon määrä niin siihen pyrittäis kuitenkin vielä. Mun mielestä se on aika kyseenalainen niinku yhteiskunnallinen tapa, että siirrytään luomuun sen takia, että voidaan tulla toimeen tuilla eikä sillä tuotoksella. (Keskustanuorten edustaja 1.)

Perussuomalaisten nuorten edustaja suhtautuu luomutuotantoon positiivisesti. Edustaja arvioi, että luomussa tuotannolliset riskit ja kustannukset ovat tavanomaista viljelyä suuremmat. Hän ei kuitenkaan ota kantaa siihen, pitäisikö luomutuotantoon kohdentaa tulevaisuudessa nykyistä enemmän resursseja.

Demarinuorten edustajan mukaan luomutuotannolla on myönteinen imago julkisuudessa. Hänen mukaansa luomuun täytyy kuitenkin suhtautua kriittisesti, koska vaikka luomussa huolehditaan viljelysmaiden lajirunsaudesta, on se tavanomaista tuotantoa tehottomampaa resurssien käytön suhteen. Edustajan mielestä luomun eriyttäminen tavanomaisesta tuotannosta on keinotekoista ja jopa typerää. Demarinuorten edustajan mukaan olisi aiheellista pyrkiä huolehtimaan siitä, että tuotantotavasta riippumatta maatalouden tuottavuus paranee samalla, kun ympäristöstä huolehtimaan mahdollisimman hyvin.

Demarinuorten edustaja korostaa, että luomussa on hyviä elementtejä, joita voisi olla järkevä soveltaa kaikenlaiseen maatalouden harjoittamiseen. Vastaavasti osa

luomun käytännöistä on edustajan mukaan hyödyttömiä, kuten kategoriset kiellot torjunta-aineiden ja lannoitteiden käytölle. Hän huomauttaa, että mikäli koko EU:n maataloustuotanto siirrettäisiin luomuun, maatalouden tuottavuus romahtaisi radikaalisti.

Ehkä toivoisin pikemminkin, että näitä positiivisia seikkoja otettaisiin nykyistä paremmin huomioon kaikessa tuotannossa, mutta sitten just nää niinku luomutuotantoon liittyvät käytännöt, jotka on enemmän niinku tämmöistä viherpesua kuin tota niinku oikeeta. (Demarinuorten edustaja.)

Kokoomusnuorten edustaja huomauttaa, että luomutuotanto vähentää ruuantuotannon pinta-alatehokkuutta, minkä vuoksi luomun ympäristöystävällisyyteen täytyy suhtautua kriittisesti. Hän ei kannata luomutuotannon erillistä tukemista. Edustajan mukaan resursseja kannattaisi kohdentaa luomun sijaan kasvien geenimuunteluun ja jalostustyöhön. Hänen mukaansa juuri GMO:n ja kasvinjalostuksen avulla kasvit voidaan saada yhä paremmin kestävämmän muun muassa säänvaiheluita.

... jos meillä on enemmän pinta-alaa, jolla viljellään vähemmän, niin mitä todennäköisimmin se ei oo ympäristön näkökulmasta kovin järkevää, vaan kääntyy itseään vastaan. (Kokoomusnuorten edustaja.)

RKP-nuorten edustaja toivoo, että luomutuotteiden käyttö yleistyy muun muassa siksi, että luomutuotannolla on paljon hyviä ympäristövaikutuksia. Hän kuitenkin huomauttaa, että luomutuotantoa on järkevä lisätä vain, jos luomutuotteiden kysyntää kasvaa nykytasosta. Edustaja kertoo, että kysyntää voidaan nostaa esimerkiksi kuntatasolla julkisten kilpailutusten ja hankintojen kautta. Hänen mukaansa luomutuotannon kannattava harjoittaminen on miltei mahdotonta ilman erillistä luomutukea.

... mä toivon semmosen tulevaisuuden, missä luomutuotteet tulee niinku enemmän yleistä ja tässä esimerkiks kunnallispoliitikot meidän organisaatiossa pystyy tehdä näin, että ne kunnat hankkii lisää luomutuotteita ja nostamme se tarve enemmän, mutta mä näen tyhmänä tuottaa kallis ruoka, jos ei kukaan maksa siitä ruuasta, niin se ympäristöhyöty pystyy kyllä tehdä ihan normaaliviljelyssä myös. (RKP-nuorten edustaja.)

... nykytilanne on näin, että on ihan epämahdollista tuottaa luomutuotteita ilman tukea, että siellä pitää olla niinku lisätuki luomutuotteihin. Ja juuri siitä syystä mä en näe niinku hyvänä asiana lisätä luomutilat nykyisistä määristä. (RKP-nuorten edustaja.)

Vasemmistonuorten edustaja toivoo, että luomutuotanto ja luomuruuan kulutus kasvavat tulevaisuudessa. Hänen mukaansa luomutuotanto on ympäristön kannalta tavanomaista tuotantoa kestävämpää. Edustaja arvioi, että luomutuotantoa valvotaan tavanomaista tuotantoa tiukemmin, minkä vuoksi luomu on tavanomaista tuotantoa vastuullisempaa.

6.5 Maatalouden toimintaympäristö tulevaisuudessa

Lopuksi haastateltavilta kysyttiin arviota siitä, mitkä ovat keskeisimpiä muutoksia maatalouden toimintaympäristössä seuraavan 15 vuoden aikana. Demari-, kokoomus- ja RKP-nuorten edustajien näkemykset olivat keskenään hyvin samankaltaisia ilmastonmuutoksen seuraamusten ja tukitasojen laskemisen suhteen. Perussuomalaisten nuorten edustaja uskoi EU:n hajoavan. Keskusta- ja RKP-nuorten edustajat uskoivat biokaasun käytön yleistyvän.

Keskustanuorten edustajat uskovat, että maatalousyritykset hyödyntävät biokaasua ja aurinkoenergiaa tulevaisuudessa nykyistä enemmän. Edustajat uskovat myös uusiutuvien energiajärjestelmien tehokkuuden parantuvan. Lisäksi keskustanuorten edustajat uskovat, että maatalousyritysten keskimääräinen yksikkökoko jatkaa kasvuaan. Heidän arvionsa mukaan kuluttajien vaatimustaso kotieläinten hyvinvointia kohtaan nousee ja samalla luomu- ja kasvisruuan suosio kasvavat. Keskustanuorten edustajat ovat vaativia sen suhteen, että maatalousyritysten markkinaehtoisen kannattavuuden on parannuttava seuraavan 15 vuoden aikana. He korostavat, että kilpailuvirastolla täytyy olla riittävästi valtaa puuttua keskittyneen vähittäiskaupan toimintaan.

Perussuomalaisten nuorten edustaja pitää todennäköisenä, että EU hajoaa tulevaisuudessa, jolloin maatalouspolitiikasta päätettäisiin kansallisella tasolla. Hän uskoo, että ilmastonmuutoskeskustelu jatkuu voimakkaana, mikä on myös eräänlainen uhka Suomen maataloudelle. Esimerkkinä hän mainitsee, että maataloussektori saattaa kohdata voimakkaista paineita päästövähennyksille. Jos EU kuitenkin säilyy, perussuomalaisten nuorten edustaja uskoo rahoituspainneiden voimistuvan tulevaisuudessa, mikä vähentää todennäköisesti myös maataloussektorille kohdennettavia resursseja tulevaisuudessa.

Demarinuorten edustaja uskoo maatalouden rakennemuutoksen jatkuvan tulevaisuudessakin. Hän uskoo EU:n pienentävän maataloustukibudjettiaan tulevaisuudessa. Edustaja arvioi, että tuottajahinnat nousevat ja kompensoivat täten alentuneita tukitasoja. Edustajan mukaan ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät maataloudessa siten, että Suomessa yleiset viljelyolosuhteet parantuvat samalla, kun sään ääri-ilmiöt yleistyvät.

Kokoomusnuorten edustaja arvioi, että tukitasot laskevat tulevaisuudessa ja samalla maatalouden rakennemuutos kiihtyy, kun kaikki maatalousyrittäjät eivät pärjää kovenevassa kilpailussa. Hän uskoo, että vähittäiskaupan toimintaan on seuraavan 15 vuoden aikana puututtu. Edustajan mukaan vähittäiskaupan toimintaan voidaan puuttua muun muassa pilkkomalla määräävän markkina-aseman yhtiöt osiin sekä määräämällä osuuskuntien maksamat bonukset verotuksen piiriin. Kokoomusnuorten edustaja uskoo ja toivoo, että maatalous on 15 vuoden kuluttua nykyistä markkinaehtoisempaa. Hän arvioi, että Suomen julkinen talous kokee laskupaineita monella sektorilla. Edustaja uskoo, että ilmastonmuutoksen vaikutukset heijastuvat maatalousyrittäjien toimintaan.

RKP-nuorten edustaja uskoo, että 15 vuoden kuluttua työkoneet käyttävät yhä enemmän biopolttoaineita fossiilisten polttoaineiden sijaan. Vaikka hän toivoo, että kotieläinten lukumäärä kasvaisi, hän ei usko niin tapahtuvan. Edustaja arvioi, että maatalousyrittäjien lukumäärä laskee seuraavan 15 vuoden aikana 33 000:een samalla, kun maatalousyrittäjien keski-ikä laskee. RKP-nuorten edustaja uskoo, että markkinaohjautuvuus kasvaa samalla, kun sekä EU:n että Suomen kansallisten maataloustukien kokonaismäärä vähenee. Hän uskoo, että maatalouden investointien ja samalla investointitukien tarve vähenee hiljalleen. Edustaja pitää mahdollisena, että pellon hintataso nousee edelleen tulevaisuudessa.

Mä toivon ja mä uskon, että biokaasu tulee käyttöön työkoneissa enemmän. Samoin sähkökoneet tulee käytetään enemmän, koska semmosta on olemas ja ne parantaa joka vuosi. (RKP-nuorten edustaja.)

Sit mä uskon, että maanviljelijät ovat tulleet 15 vuoden jälkeen nuorempi – sitä mä uskon. Määrä on vähentänyt. Mä kuvittelen tällei 15 vuoden jälkeen 33 000 tiloja. Ja sitten tottakai mä toivon ja ehkä myös uskon, että tää niinku markkinaosuussota, mitä meillä on nyt, on niinku ohi, että tuottajat saa maksettua omasta työstä. Tää on niinku... Ja mä näen kyllä semmonen tilanne, että 15 vuoden jälkeen, niin voi olla, että maan hinnat vielä kerran

niinku tulee tosi korkee. Niinku vielä korkeempi kuin tänään, jos saadaan se talous vielä kestävämpänä, niin maan hinnat tulee nousemaan ja voi ehkä olla, että ne ehkä investointituet pystyy myös vähentämään, koska siellä ei oo niinku saman tyyppinen tarve kuin tänään. (RKP-nuorten edustaja.)

Vasemmistonuorten edustaja uskoo, että ympäristö- ja ilmastoasiat koskettavat seuraavan 15 vuoden aikana yhä enemmän maataloussektoria. Hänen mukaansa maatalouden toimintatapojen muuttaminen aiempaa ilmastoystävällisempään suuntaan vaatii laajaa julkista panostusta, minkä vuoksi maataloustukien kokonaismäärää ei voida merkittävästi laskea nykytasosta. Vasemmistonuorten edustaja uskoo, että kotieläinten hyvinvointi ja oikeudet paranevat seuraavan 15 vuoden aikana.

Varmasti tää niinku tulee oleen se ympäristökysymys merkittävä. Tai ihmettelen... Ehkä sitten me ollaan epäonnistuttu, tai tullaan epäonnistuun kaikessa, jos ei tää niinku ilmastokysymys tuu vaikuttaa maataloustuotantoonkin. Ja se on mun mielestä se isoin kysymys siinä. 15 vuoden aikana miten se tulee muuttaan? Se, että meidän pitää muuttaa radikaalistikin maataloustuotantoa. (Vasemmistonuorten edustaja.)

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa poliittisten nuorisojärjestöjen näkemyksiä maatalouspolitiikkaa, markkinoita sekä maatalouden toimintatapoja ja ulkoisvaikutuksia kohtaan. Tarkoituksena oli tuottaa maatalousyrittäjille apuväline yritystoiminnan pitkän aikavälin suunnitteluun sekä toimintaympäristön muutosten ennakkointiin.

Opinnäytetyön johtopäätöksissä teemahaastatteluiden painoarvo on nuorisojärjestöjen virallisten julkaisuiden ja kannanottojen sisältöä suurempi. Virallisten julkaisuiden ja kannanottojen sisällöt sekä julkaisuajankohdat vaihtelivat voimakkaasti. Haastateltavien näkemykset tukivat pääsääntöisesti hyvin järjestöjen virallisia kantoja muutamaa yksittäistä poikkeusta lukuun ottamatta. Demari- ja keskustanuorten edustajat olivat valmistautuneet haastatteluihin huolellisemmin kuin muut. Heillä ja RKP-nuorten edustajalla oli muita haastateltavia parempi ymmärrys maatalouden tukijärjestelmän yksityiskohdista.

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan tärkeimpinä tavoitteina haastateltavat pitivät huoltovarmuuden turvaamista, ilmastonmuutoksen torjuntaa sekä ympäristön ja vesistöjen suojelua. Moni haastateltava piti tärkeänä, että tulevaisuudessa yhteisellä maatalouspolitiikalla edistetään myös kotieläinten hyvinvointia. Haastateltavien keskuudessa vallitsi yhtenäinen näkemys siitä, että EU:n yhteisen maatalouspolitiikan sisältöön ja tavoitteisiin on vaikea vaikuttaa.

Haastateltavat olivat lähes yhtä mieltä siitä, että suomalaiset maatalousyritykset ovat liian tukiriippuvaisia. Lähes kaikki haastateltavat pitivät tärkeänä maatalousyritysten markkinaehtoisesta kannattavuudesta parantamista ja tukiriippuvuuden vähentämistä. Konkreettiset keinot näiden tavoitteiden edistämiseksi olivat kuitenkin vähissä. Vihreät nuoret ovat vaatineet linjauksissaan lihantuotannon tukemisen lopettamista koko EU:n alueella.

Moni haastateltava koki nykyisen tukijärjestelmän kannustavan maatalousyrittäjiä passiiviseen viljelyyn sekä tukien optimointiin. Kokoomusnuorten edustajan mukaan tukijärjestelmän takia maatalousyritysten on vaikea reagoida markkinoiden

kysyntämuutoksiin. Esimerkkinä hän mainitsi kananmunantuotannon, jossa on hänen mukaansa kärsitty ylituotanto-ongelmista tukijärjestelmän vuoksi.

Arovuoren (5.5.2017) mukaan pitkällä aikavälillä maataloustuotteiden hinnat eivät ole määräytyneet markkinoiden, vaan voimakkaan politiikkaohjauksen mukaan. Sen vuoksi maatalousyrittäjät ovat joutuneet sopeutumaan EU-jäsenyyden myötä uuteen tilanteeseen. Arovuori kertoo, että maataloustuotteiden kansainvälinen kauppa on vapautunut ja hinnat ovat määräytyneet poliittisen ohjauksen sijaan kansainvälisillä markkinoilla.

Tuotantoon sidotut tuet ovat korvautuneet yhä enemmän tuotannosta irrotetuilla suorilla tuilla (Lehtonen 2017). Suorat tuet eivät muuta muuttuvien tuotantopanosten ja lopputuotteiden välistä hintasuhdetta. Ne eivät siis vaikuta muuttuvien tuotantopanosten optimaaliseen käyttömäärään, jolla voitto maksimoidaan. (Ryhänen & Sipiläinen 2017a, 110.)

Yrjölän (5.5.2017) mukaan maataloustuotteiden ylitarjonta ja tuottajahintojen lasku ovat viime aikoina johtuneet usein siitä, että maatalousyrittäjät ovat reagoineet alentuneisiin tuottajahintoihin laajentamalla tuotantoaan. Tällä on tavoiteltu tulojen kasvua ja yksikkökustannusten laskua. Ilmiö on lopulta lisännyt ylitarjontaa ja laskenut tuottajahintoja entisestään.

Haastateltavien mielipiteet jakoutuivat jonkin verran sen suhteen, onko maatalouden rakennemuutosta syytä vauhdittaa poliittisin toimenpitein. Erityisesti perussuomalaisten nuorten sekä vasemmisto- ja keskustanuorten edustajat pitivät tärkeänä, että pienten maatalousyriyten toimintaedellytykset turvataan tulevaisuudessa. Loput haastateltavista pitivät tarpeellisena maataloustuotannon tehokkuuden lisäämistä ja rakennemuutoksen kiihdyttämistä. Demarinuorten edustaja kannatti tukien maksamista vain päätoimisille maatalousyrittäjille.

Haastateltavien keskuudessa vallitsi lähes yhtenäinen näkemys suomalaisen maatalouden vahvuuksista ja heikkouksista. Haastateltavat totesivat suomalaisen ruuan olevan puhdasta, laadukasta ja turvallista. Vastaavasti epäedulliset viljelyolosuhteet ja tuotannon korkeat kustannukset nähtiin suomalaisen maatalouden heikkouksina. Osa haastateltavista huomautti, että Suomen maantieteellinen sijainti on myös kansainvälisen kaupan kannalta epäedullinen.

Demari-, kokoomus- ja RKP-nuorten edustajat pitivät suomalaisen maatalouden tuottavuutta liian alhaisena.

Eryteisesti keskusta-, kokoomus- ja demarinuorten edustajat kokivat kansainvälisen poliittisen tilanteen kiristyneen. He pitivät mahdollisena, että protektionismi yleistyy maailmalla tulevaisuudessa, mikä saattaa rajoittaa kansainvälistä kauppaa. Moni haastateltavista uskoi, että voimakas väestönkasvu ja yleisen elintason paraneminen nostavat erityisesti laadukkaan ruuan kysyntää tulevaisuudessa.

Ilmastonmuutoksen suhteen haastateltavien näkemykset poikkesivat melko paljon toisistaan. Eryteisesti vasemmisto-, demari- ja kokoomusnuorten edustajat sekä vihreät nuoret ([viitattu 6.10.2018]) olivat sitä mieltä, että maataloussektori aiheuttaa runsaasti kasvihuonepäästöjä erityisesti kotieläintalouden vuoksi. Loput haastateltavista olivat puolestaan sitä mieltä, että maataloussektorin aiheuttamat kasvihuonepäästöt ovat kokonaisuuden kannalta vähäisiä.

Kaikki haastateltavat pitivät ympäristön ja vesistöjen suojelua tärkeänä. Osa haastateltavista oli sitä mieltä, että maataloussektorin on pyrittävä kasvattamaan hiilinieluja eri keinoin. Vaihtoehtoina esiin nousivat viljelyyn heikosti soveltuvien peltolohkojen metsittäminen sekä nurmiviljelyn lisääminen. Eryteisesti demari- ja RKP-nuorten edustajat toivoivat nurmiviljelyn yleistyvän tulevaisuudessa. RKP-nuorten edustaja kertoi nurmiviljelyn lisäämisen onnistuvan parhaiten kasvattamalla nurmiruokintaan soveltuvien kotieläinten määrää. Kokoomusnuorten edustaja piti pellonraivauksen välttämistä erityisesti suoalueilla tärkeänä. Hän kannatti myös suojavöhykkeiden leventämistä erityisesti jokien suistoalueilla.

Demarinuorten edustaja toivoi, että kasviproteiineja ja muita viljelykasveja viljeltäisiin tulevaisuudessa yhä enemmän ihmisravinnoksi samalla, kun kotieläintuotannon määrää hiljalleen vähennettäisiin. Hänen mukaansa kotieläintuotannon vähentämistavoitteesta huolimatta nurmiviljelyn määrää on lisättävä EU:ssa. Kasvavalle nurmialalle olisi syytä pohtia uusia käyttötarkoituksia, mikäli sitä hyödyntävien kotieläinten lukumäärä laskisi samanaikaisesti.

Demarinuorten edustajan lisäksi vasemmistonuorten edustaja toivoi, että EU:ssa kasviproteiineja ja muita viljelykasveja viljeltäisiin tulevaisuudessa yhä enemmän suoraan ihmisravinnoksi. Myös vihreät nuoret (2018, 10) ovat linjanneet, että

kasviperäisen ruuan suosiota täytyy lisätä eläinten oikeuksien ja ilmastonmuutoksen torjumisen vuoksi. Suomessa tuotetusta viljasta noin puolet päätyy kotieläinten rehuksi. Lisäksi märehitjät syövät nurmea, joka kattaa noin kolmanneksen Suomen maatalousmaasta. (Luke 2018a, 28.) Suomen lyhyt terminen kasvukausi rajoittaa olennaisesti ihmisravinnoksi viljeltävien viljelykasvien menestymismahdollisuuksia (Järvenranta ym. 2016, 8–11). Ihmisravinnoksi päätyvän leipäviljan ja erikoiskasvien viljely keskittyy eteläiseen Suomeen, sillä pohjoisempana niiden onnistunut viljely edellyttää usein poikkeuksellisen suotuisaa kasvukautta (VYR 2014, 3; Lahti 2018, 12).

Resursseja haluttiin tulevaisuudessa kohdennettavan pääasiassa maatalouden investointitukiin ja ympäristötoimenpiteisiin. Jo valmiiksi suuren tukibudjetin ei kuitenkaan haluttu kasvavan nykytasosta. Kokoomusnuorten edustaja oli valmis luopumaan kotieläintilojen vuosilomalomituksista sekä maidon pohjoisen tuotantotuen alueellisista lisistä. Demarinuorten edustaja oli puolestaan valmis harkitsemaan perustuen sekä pohjoisen tuen kohdentamista vaihtoehtoisiin toimenpiteisiin. Vihreät nuoret ([viitattu 6.10.2018]) ovat kannattaneet lihantuotannon tukemisen lopettamista koko EU:n alueella.

Haastateltavien näkemykset kotieläintaloudesta vaihtelivat jonkin verran. Kaikki haastateltavat olivat ainakin osittain sitä mieltä, että suomalaisissa maatalousyrityksissä kotieläinten hyvinvointi on kansainvälisesti verrattuna enimmäkseen hyvällä tasolla. Kaikki haastateltavat pitivät tärkeänä, että kotieläinten hyvinvointia pyritään parantamaan koko EU:n alueella, eikä vain kansallisesti. Vasemmistonuorten edustaja koki kotieläintalouden olevan olosuhteista riippumatta eettisesti arveluttavaa. Hänen mukaansa eläinten hyödyntäminen yritystoiminnassa rajoittaa niiden oikeuksia ja mahdollisuuksia toteuttaa lajityypillistä käyttäytymistä. Vihreät nuoret ([viitattu 6.10.2018]) ovat linjanneet kotieläintalouden ympäristön ja eläinten hyvinvoinnin kannalta ongelmalliseksi, minkä vuoksi he vaativat kotieläintalouteen tulevaisuudessa yhä tiukempaa valvontaa.

Luomutuotanto jakoi haastateltavien mielipiteitä voimakkaasti. Kokoomus- ja demarinuorten edustajat olivat sitä mieltä, että luomutuotanto on siihen kohdennettavien resurssien tehokkaan käytön kannalta kyseenalaista. Keskustanuorten edustajat näkivät luomutuotannossa sekä hyvää että huonoa. He

kritisoivat sitä, että luomutuotantoon siirrytään liian usein korkeiden tukien vuoksi. Muut haastateltavista suhtautuivat luomutuotantoon ja sen tukemiseen myönteisesti. Heidän mukaansa luomutuotannolla on runsaasti hyviä ympäristövaikutuksia.

Kokoomus- ja demarinuorten edustajat suhtautuivat GMO-kasvien viljelyyn myönteisesti. Heidän mukaansa GMO-kasvien viljely on tehokas keino tuottaa ruokaa maapallon kasvavalle väestölle samalla, kun ilmastonmuutos tekee viljelystä joillain alueilla entistä haastavampaa. Keskustanuoret (2014b 24–25) ja kristillisdemokraattinuoret (2017, 5) sen sijaan korostavat, että Suomessa olisi tärkeää pitää tulevaisuudessa kiinni GMO-vapaasta ruuantuotannosta.

Lähes kaikki haastateltavat uskoivat, että maatalouteen julkisesti kohdennettavat resurssit vähenevät tulevaisuudessa. Osa uskoi biokaasun tuotannon ja uusiutuvan energian käytön yleistyvän maatalousyrityksissä. Lähes kaikki haastateltavat uskoivat, että ilmastonmuutoksen seuraukset näkyvät 15 vuoden kuluttua maatalousyritysten päivittäisessä toiminnassa sekä Suomessa että maailmalla.

8 POHDINTA

Maataloussektori on erittäin laaja ja moniulotteinen sektori, jossa on useita eri tuotantosuuntia ja intressiryhmiä. Opinnäytetyön sisällön rajaaminen oli todella haastavaa, koska tutkimusta ei toteutettu minkään yksittäisen maatalousyrityksen tai tuotantosuunnan näkökulmasta. Näin ollen jo työn teoriaosiossa oli huolehdittava siitä, että sisällössä ei keskitytä liian pieniin yksityiskohtiin. Tämä edellytti kriittistä suhtautumista omaan tekemiseen. Työssä oli neljä keskeistä aihealuetta: maatalouspolitiikka, markkinat, maatalouden ulkoisvaikutukset ja maatalousyritysten toimintatavat. Koska aiheita käsiteltiin yleisellä tasolla, niiden erottaminen toisistaan oli lopulta vaikeaa.

Poliittisten nuorisojärjestöjen viralliset julkaisut ja kannanotot olivat keskenään hyvin erilaisia. Monessa kohtaa tuntui, että linjaukset kaipaavat tarkennuksia ja konkreettisia esimerkkejä. Tämän vuoksi teemahaastattelu tuntui luontaiselta tutkimusmenetelmältä. Haastattelutilanteessa on mahdollista vaatia tarkennuksia tai perusteluita vastausten tueksi. Koska politiikka on nollasummapelejä, on syytä selvittää, mistä johonkin toimenpiteeseen kohdennettavat resurssit otetaan.

Teemahaastatteluiden suunnittelu, toteutus, litterointi ja analysointi vaativat suuren työpanoksen. Jo pelkästään kysymysten suunnittelussa ja viimeistelyssä kului kohtuullisen paljon aikaa. Kysymysten toimivuutta ja ymmärrettävyyttä testattiin muutamassa koehaastattelussa. Haastatteluihin valitut kysymykset olivat lopulta hyviä, eikä niitä tarvinnut haastatteluiden välillä muuttaa. Haastattelut onnistuivat suunnitelmien mukaan. Tutkimusmateriaalia kertyi runsaasti ja jälkepäin ajateltuna tutkimus olisi tarjonnut suuren työpanoksen jopa kahdelle opiskelijalle.

Työn tarkoitus oli kartoittaa kahdeksan suurimman eduskuntapuolueen nuorisojärjestöjen näkemyksiä suomalaista maataloutta kohtaan. Tutkimukseen osallistuneet nuorisojärjestöt saivat itse valita, kuka tai ketkä järjestöä edustavat haastatteluissa. Koska haastatteluihin osallistui vain muutama henkilö, oli tarpeellista verrata tuloksia poliittisten nuorisojärjestöjen virallisiin linjauksiin ja kannanottoihin. Haastateltavien linjaukset eivät poikenneet olennaisesti nuorisojärjestöjen virallisista linjauksista muutamaa yksittäistä poikkeusta lukuun ottamatta.

Lopuksi on hyvä kysyä: voiko maataloussektori hyödyntää tämän tutkimuksen tuloksia? Mielestäni voi. On hyvä havaita, että kahdeksasta nuorisojärjestöstä jopa kuusi osallistui tutkimukseen mielellään. Vaikka Suomen kansallinen maatalouspolitiikka on vahvasti riippuvainen Euroopan unionin päätöksenteosta, on kansallisella politiikalla iso merkitys siihen, millaiset toimintaedellytykset maatalouden harjoittamiseen annetaan. Suomen eduskunta pyrkii myös osaltaan vaikuttamaan EU:n päätöksentekoon.

Opinnäytetyö antaa kuvan, että poliittisissa nuorisojärjestöissä ollaan kiinnostuneita suomalaisesta maataloudesta. Monen haastateltavan mielestä maatalouden tukiriippuvuuden vähentäminen sekä ilmastonmuutoksen torjunta oli syytä asettaa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiksi tulevaisuudessa. Nuorisojärjestöjen edustajat tiedostivat sen, että ympäristön ja vesistöjen eteen tehtävät toimet vaativat panostuksia yhteiskunnalta, koska toimenpiteet aiheuttavat maatalousyrityksille kustannuksia. Luonnonmukainen tuotanto jakoi haastateltavien mielipiteitä voimakkaasti, mikä oli hieman yllättävää. Lähes kaikki haastateltavat halusivat kiinnittää kotieläinten hyvinvointiin tulevaisuudessa yhä enemmän huomiota.

Kaiken tämän ohella on syytä muistaa, että kilpailu julkisesta rahasta kasvaa jatkuvasti. Tällöin myös maatalouteen kohdennettavien resurssien jakoperusteita joudutaan todennäköisesti muuttamaan. Suomalaiset maatalousyrittäjät ovat tulevaisuudessa uudenlaisten haasteiden edessä. Helpolla eivät pääse hekään, jotka yhteiskuntamme asioista tulevaisuudessa päättävät.

LÄHTEET

- Ala-Mantila, O., Lehtonen, H., Aakkula, J., Knaapinen, P., Laurila, I. P. & Niemi, J. 2000. Agenda 2000:n vaikutus Suomen maatalouteen. Teoksessa: O. Ala-Mantila, H. Lehtonen, J. Aakkula, P. Knaapinen, I. P. Laurila, J. Niemi. & A. Hirvonen. 2000. Agenda 2000:n vaikutus Suomen maatalouteen – Maatalouden kokonaislaskelmat 1992–1999. Helsinki: Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos. MTTL tutkimuksia 244, 8–103.
- Arovuori, K & Yrjölä, T. 5.5.2017. Kysynnän ja tarjonnan muna-kana -probleema – eli mitä kävikään häkkikananmunille? [Verkkosivu]. Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos PTT. [Viitattu 19.3.2019]. Saatavana: <http://www.ptt.fi/julkaisut-ja-hankkeet/metsaalan-tutkimusryhma/pettu-podcast-jakso-2-kysynnän-ja-tarjonnan-muna-kana-probleema-eli-mita-kavikaan-hakkikananmunille-kuuntele-jakso-taalta.html?tagged=Maatalouspolitiikka>
- Arovuori, K. 25.10.2017. Maatalouspolitiikan visio ja keinot hukassa. [Video]. [Viitattu 10.12.2018]. Saatavana: <https://www.youtube.com/watch?v=-pNURumbiM&t=2310s>
- Arovuori, K. 13.2.2018. Miten Suomen maatalous pärjää kilpailussa? [Ppt-esitys]. Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos (PTT). [Viitattu 10.12.2018]. Saatavana: https://www.vyr.fi/document/1/642/c1bcc10/semina_b3a4435_Miten_Suomen_maatalous_parjaa_kilpailussa_Kyo.pdf
- Arovuori, K. 2015. Political effectiveness of agricultural policies – An empirical analysis. Helsinki: Pellervon taloustutkimus PTT. PTT julkaisuja 23.
- Arovuori, K. 16.7.2018. Taloustutka: Maatalouden kannattavuus kuntoon – taas. [Verkkosivu]. Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos PTT. [Viitattu 10.12.2018]. Saatavana: <http://www.ptt.fi/julkaisut-ja-hankkeet/uutiset/taloustutka-maatalouden-kannattavuus-kuntoon-taas.html>
- Arovuori, K. 2005. Viljelijöiden lausutut preferenssit monivaikutteisista politiikkakeinoista. Helsinki: Helsingin yliopisto. Julkaisuja Nro 49, Maatalousekonomia.
- Burrell, A. & Oskam, A. 2000. Agricultural Policy and Enlargement of the European Union. Wageningen: Wageningen Pers.
- Csaba, J. 2018. Elintarviketeollisuus ja ulkomaankauppa. Teoksessa: J. Niemi & M. Väre (toim.) 2018. Suomen maa- ja elintarviketalous 2018. Helsinki: Luonnonvarakeskus (Luke). Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 34/2018, 19–22.

- Demarinuoret. 2019. Kohti päästötöntä hyvinvointivaltiota: Demarinuorten ilmasto- ja ympäristöpoliittinen ohjelma. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 23.3.2019]. Saatavana: <https://demarinuoret.fi/2019/03/01/demarinuoret-julkaisi-ilmasto-ja-ymparistoohjelmansa-askeleita-kohti-paastotonta-hyvinvointivaltiota-on-otettava-nyt/>
- Demarinuoret. 2018. Poliittinen ohjelma. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 6.10.2018]. Saatavana: <http://demarinuoret.fi/wp-content/uploads/sites/1/2018/06/poliittinen-ohjelma-nettiversio.pdf>
- Eduskunta. Ei päiväystä. Tietoa eduskunnasta. [Verkkosivu]. [Viitattu 20.3.2019]. Saatavana: <https://www.eduskunta.fi/FI/tietoeduskunnasta/sivut/default.aspx>
- Elintarviketeollisuusliitto. Ei päiväystä. Suomalaisia elintarvikkeita maailmalle. [Verkkosivu]. [Viitattu 29.1.2019]. Saatavana: <http://www.etl.fi/elintarviketeollisuus/vienti.html>
- ELY-keskus. 2.1.2019. Maataloustukien valvonta. [Verkkosivu]. [Viitattu 29.1.2019]. Saatavana: <https://www.ely-keskus.fi/web/ely/maataloustukien-valvonta>
- Eläinten hyvinvointikeskus. 2012. Eläinten hyvinvointi Suomessa – Kansallinen eläinten hyvinvointiraportti. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 31.1.2019]. Helsinki: Eläinten hyvinvointikeskus. Saatavana: https://www.elaintieto.fi/wp-content/uploads/2015/12/EHV_raportti_valmis_16.5.2012-27hf7uk.pdf
- Eläinten hyvinvointikeskus. 2016. Eläinten hyvinvointi Suomessa – Kansallinen eläinten hyvinvointiraportti II. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 31.1.2019]. Helsinki: Eläinten hyvinvointikeskus. Saatavana: https://www.elaintieto.fi/wp-content/uploads/2016/06/EI%C3%A4inten_hyvinvointi_Suomessa.pdf
- Euroopan komissio. 2018. Agri-food trade in 2017: another record year for EU agri-food trade. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 29.1.2019]. Saatavana: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/news/documents/agricultural-trade-report_map2018-1_en.pdf
- Euroopan komissio. 2015. Attitudes of Europeans Towards Animal Welfare. [Verkkajulkaisu]. Special Eurobarometer 442. [Viitattu 8.12.2018]. Saatavana: <http://eurogroub.cluster020.hosting.ovh.net/wp-content/uploads/Eurobarometer-2016-Animal-Welfare.pdf>
- Euroopan komissio. Ei päiväystä. The common agricultural policy at a glance. [Verkkosivu]. [Viitattu 11.1.2019]. Saatavana: <https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-glance>

- European Economic Community. 1957. The Treaty of Rome. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 3.9.2018]. Saatavana: http://ec.europa.eu/archives/emu_history/documents/treaties/rometreaty2.pdf
- Eurooppa-neuvosto. Ei päiväystä. EU:n kauppasopimukset. [Verkkosivu]. [Viitattu 29.1.2019]. Saatavana: <https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/trade-policy/trade-agreements/>
- Eurostat. 13.2.2019. Agriculture statistics – family farming in the EU. [Verkkosivu]. [Viitattu 24.3.2019]. Saatavana: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Agriculture_statistics_-_family_farming_in_the_EU#Farm_managers_by_age_.E2.80.94_an_analysis_for_the_EU-28
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uud. p. Helsinki: Kustannusyhtiö Tammi.
- Huan-Niemi, E. & Niemi, J. 2018. Toimiiko nykyinen maatalouspolitiikka? Teoksessa: M. Hakojärvi & T. Puhakainen. (toim.) 2018. Maataloustieteen Päivät 2018: Esitelmä- ja posteritivistelmät. [Verkkajulkaisu]. Suomen maataloustieteellisen seuran tiedote no 34, 97. [Viitattu 11.12.2018]. Saatavana: http://www.smts.fi/sites/smts.fi/files/MTP2018_Abstraktikirja.pdf
- Junkkari, M. 13.1.2019. Nuorisojärjestöjen odotetaan olevan ”sopivasti radikaaleja”, ja siitä oikeusministeri Antti Häkkänen on oiva esimerkki. [Verkkosivu]. Helsingin sanomat. [Viitattu 23.3.2019]. Saatavana: <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000005962624.html>
- Järvenranta, K., Virkajärvi, P. & Pulkkinen, H. 2016. Nurmituotanto sopii pohjoisiin oloihin. Pihvikarjaliiton tiedotuslehti (3) 8–11.
- Kansalliset maataloustuet. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 15.1.2019]. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö. Saatavana: <https://mmm.fi/kansalliset-maataloustuet>
- Karhula, T. & Niemi, J. 2018. Maatalouspolitiikka. Teoksessa: J. Niemi & M. Väre (toim.) 2018. Suomen maa- ja elintarviketalous 2018. Helsinki: Luonnonvarakeskus (Luke). Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 34/2018, 46–55.
- Karhula, T. 2018. Maatalous- ja elintarvikemarkkinat: Peltokasvituotanto. Teoksessa: J. Niemi & M. Väre (toim.) 2018. Suomen maa- ja elintarviketalous 2018. Helsinki: Luonnonvarakeskus (Luke). Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 34/2018, 28–31.

- Keskustanuoret. 2014a. Kohti luottamusyhteiskuntaa: Nuorkeskustalainen periaateohjelma. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 11.9.2018]. Saatavana: https://keskustanuoret.fi/files/179/periaateohjelma_netti.pdf
- Keskustanuoret. 2014b. Kohti vihreää kasvua – Nuorkeskustalainen vihreän talouden ohjelma. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 8.1.2019]. Saatavana: https://keskustanuoret.fi/files/192/puhdasta_lahelta-kohti_vihreaa_kasvua2014.pdf
- Kettunen, L. 1996. Suomen maatalous 1995. Helsinki: Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos. MTTL julkaisuja 79.
- Koikkalainen, K. & Miettinen, A. 2015. Maatalouden ympäristöohjaus. Teoksessa: J. Niemi & J. Ahlstedt (toim.) 2015. Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 2015. 2. korj. p. Helsinki: Luonnonvarakeskus. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 25/2015, 72–73.
- Koikkalainen, K. & Miettinen, A. 2018. Maatalous ja ympäristö. Teoksessa: J. Niemi & M. Väre (toim.) 2018. Suomen maa- ja elintarviketalous 2018. Helsinki: Luonnonvarakeskus. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 34/2018, 73–83.
- Kokoomusnuoret. 2018. Kokoomusnuorten tavoiteohjelma 2019–2020. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 7.12.2018]. Saatavana: <https://www.kokoomusnuoret.fi/wp-content/uploads/2018/11/Kokoomusnuorten-tavoiteohjelma-2019-2020.pdf>
- Kristillisdemokraattinuoret. 2017. Linjapaperi. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 9.3.2019]. Saatavana: <https://kdnuoret.fi/linjapaperi/>
- Kristillisdemokraattinuoret. 24.10.2015. Periaateohjelma. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.3.2019]. Saatavana: <https://kdnuoret.fi/periaateohjelma/>
- Kässi, P., Niskanen, O. & Lehtonen, H. 2015. Pellonhankinnan vaihtoehdot, kustannukset ja peltomarkkinoiden toimivuus. Helsinki: Luonnonvarakeskus. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 30/2015.
- Lahti, A. 2018. Valkuaisomavaraisuuden parantaminen: kyselytutkimus Etelä-Pohjanmaan maatilayrittäjille. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Ruoka-alan yksikkö, agrologin (AMK) koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Saatavana Theseus-tietokannasta.
- Laurila, I. P. 2004. Maaseutu EU-Suomessa. Teoksessa: P. Markkola. (toim.) 2004. Suomen maatalouden historia III: Suurten muutosten aika – Jälleenrakennuskaudesta EU-Suomeen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 914:3, 349–401.

- Lehtonen, H. 2003. Eläinten hyvinvointi suurissa yksiköissä. Teoksessa: J. Niemi & J. Ahlstedt (toim.). Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 2003. MTT Taloustutkimus. Julkaisuja 103, 22–23.
- Lehtonen, H & Niemi, J. 2009. Yhteisen maatalouspolitiikan terveystarkastus ja Suomi. Teoksessa: J. Niemi & J. Ahlstedt (toim.) 2009. Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 2009. Helsinki: Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus. Julkaisuja 109, 50–51
- Lehtonen, H., Niskanen, O., Karhula, T. & Csaba, J. 2017. Maatalouden rakennekehitys ja investointitarve vuoteen 2030. Helsinki: Luonnonvarakeskus. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 19/2017.
- Lehtonen, H., Pyykkönen, P & Niemi, J. 2004. CAP-uudistuksen vaikutukset kasvintuotantoon. Teoksessa: H. Lehtonen (toim.) 2004. CAP-uudistus Suomen maataloudessa. Helsinki: MTT Taloustutkimus. MTT:n selvityksiä 62, 25–42.
- Lehtonen, H. 2018. Maataloustukien vähenemisen vaikutukset Suomen maatalouden tuotantoon ja tuloihin 2020-luvulla. Teoksessa: M. Hakojärvi & T. Puhakainen (toim.) 2018. Maataloustieteen Päivät 2018: Esitelmä- ja posteritiivistelmät. [Verkojulkaisu]. Suomen maataloustieteellisen seuran tiedote no 34, 99. [Viitattu 11.12.2018]. Saatavana: http://www.smts.fi/sites/smts.fi/files/MTP2018_Abstraktikirja.pdf
- Lehtonen, H. 25.10.2017. Tukirakenteiden muutokset ja niiden vaikutukset Suomen maa- ja elintarviketalouteen. [Video]. [Viitattu 11.12.2018]. Saatavana: <https://www.youtube.com/watch?v=-pNURumbiM&t=2310s>
- Liesivaara, P. & Niemi, J. 2015. Maatalouspolitiikka. Teoksessa: J. Niemi & J. Ahlstedt (toim.) 2015. Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 2015. 2. korj. p. Helsinki: Luonnonvarakeskus. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 25/2015, 49–57.
- Luke. Ei päiväystä. Eläinten rehut ja ruokinta. [Verkkosivu]. [Viitattu 30.1.2019]. Saatavana: <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/maatalous-ja-maaseutu/elainten-ruokinta/>
- Luke. Ei päiväystä. Luomutuotanto ja luomuruoka. [Verkkosivu]. [Viitattu 21.3.2019]. Saatavana: <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/ruoka-ja-ravitsemus/luomutuotanto/>
- Luke. 1.2.2017. Luomun kannattavuus on parempi kuin tavanomaisen tuotannon. [Verkkosivu]. [Viitattu 24.3.2019]. Saatavana: <https://www.luke.fi/uutiset/luomun-kannattavuus-parempi-tavanomaisen-tuotannon/>

- Luke. 14.8.2018. Maatalouden kannattavuus kuivuu kokoon. [Verkkosivu]. [Viitattu 30.1.2019]. Saatavana: <https://www.luke.fi/uutiset/maatalouden-kannattavuus-kuivuu-kokoon/>
- Luke. 29.6.2018. Mitä Suomessa syötiin vuonna 2017. [Verkkosivu]. [Viitattu 25.1.2019]. Saatavana: <https://www.luke.fi/uutiset/mita-suomessa-syotiin-vuonna-2017/>
- Luke. 16.6.2017. Ohran ala pienin yli 40 vuoteen. [Verkkosivu]. [Viitattu 29.1.2019]. Saatavana: <https://www.luke.fi/uutiset/ohran-ala-pienin-yli-40-vuoteen/>
- Luke. 2018a. Ruoka- ja luonnonvaratilastojen e-vuosikirja 2018: Tilas Tilastoja maataloudesta, metsäsektorilta sekä kala- ja riistataloudesta. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 29.1.2019] Helsinki: Luonnonvarakeskus. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 59/2018. Saatavana: <http://jukuri.luke.fi/handle/10024/543214>
- Luke. 2017. Ruoka- ja luonnonvaratilastojen e-vuosikirja 2017: Tilastoja maataloudesta, metsäsektorilta sekä kala- ja riistataloudesta. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 29.1.2019]. Saatavana: http://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/540980/luke-luobio_81_2017.pdf?sequence=5&isAllowed=y
- Luke. 2018b. Eräiden elintarvikkeiden kulutus henkeä kohden vuosina 2007–2016, kg. Teoksessa: J. Niemi & M. Väre (toim.) 2018. Suomen maa- ja elintarviketalous 2018. Helsinki: Luonnonvarakeskus. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 34/2018, 12.
- Markkinajärjestelyt. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.1.2019.] Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö. Saatavana: <https://mmm.fi/ruoka-ja-maatalous/politiikka/markkinajarjestelyt>
- Maa- ja metsätalousministeriö. 19.1.2017. Eläinten hyvinvointikorvaukseen pieniä muutoksia. [Verkkosivu]. [Viitattu 31.1.2019]. Saatavana: https://mmm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/elainten-hyvinvointikorvaukseen-pienia-muutoksia
- Maa- ja metsätalousministeriö. 2015. Selvitys Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2007–2013 sisältyneen eläinten hyvinvoinnin tuen vaikutuksista. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 31.1.2019]. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö. Saatavana: <https://mmm.fi/documents/1410837/1720364/MMM-julkaisu-2015-8.pdf/c2afd355-bf99-4180-bc20-63337bbf710a>
- Mela. 4.5.2017. Lomituspalvelut. [Verkkosivu]. [Viitattu 1.2.2019]. Saatavana: <https://www.mela.fi/fi/maatalouslomitus/lomituspalvelut>

- Niemi, J., Liesivaara, P., Lehtonen, H., Huan-Niemi, E., Kettunen, L., Kässi, Pellervo. & Toikkanen, H. 2014. EU:n nykyinen maatalouspolitiikka vuosina 2014–2020 ja Suomen maatalous. Jokioinen: MTT. MTT raportti 130.
- Niemi, J. 2018. Kotieläintuotanto. Teoksessa: J. Niemi & M. Väre (toim.) 2018. Suomen maa- ja elintarviketalous 2018. Helsinki: Luonnonvarakeskus. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 34/2018, 35–40.
- Niemi, J. 2018. Maatalous- ja elintarvikemarkkinat: Maailmanmarkkinoiden kehitys. Teoksessa: J. Niemi & M. Väre (toim.) 2018. Suomen maa- ja elintarviketalous 2018. Helsinki: Luonnonvarakeskus (Luke). Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 34/2018, 25–28.
- Ollikainen, M., Järvelä, M., Peltonen-Sainio, P., Grönroos, J., Lötjönen, S., Kortetmäki, T., Regina, K., Hakala, K. & Palosuo, T. 2014. Ilmastopaneeli: Ympäristöllisesti ja sosiaalisesti kestävä ilmastopoliittika maataloudessa. [Verkkojulkaisu]. Suomen ilmastopaneeli. [Viitattu 14.10.2018]. Saatavana: https://www.ilmastopaneeli.fi/wp-content/uploads/2018/10/Ilmastopaneeli_Ymparistollisesti-ja-sosiaalisesti-kestava-ilmastopoliittika-maataloudessa.pdf
- Olson, K. D. 2010. Economics of Farm Management in a Global Setting. Minnesota: Department of Applied Economics College of Food, Agriculture, and Natural Resource Sciences University of Minnesota.
- Penson, J. B., Capps, O., Rosson, C. P. & Woodward, R. T. 2015. Introduction to Agricultural Economics. 6. uud. p. Edinburgh Gate: Pearson Education Limited.
- Perussuomalaiset nuoret. 2015. Periaateohjelma. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 14.10.2018]. Saatavana: <https://www.ps-nuoret.fi/itsenaisesti-ajattelevat/>
- Perälä, A. 2018. Hallitsemattomia ”hallittuja sukupolvenvaihdoksia”: poliittisten nuoriso- ja opiskelijajärjestöjen rooli poliittisessa rekrytinnissa keskustassa, kokouksessa ja SDP:ssä 1970–2015. Poliittika-Lehti 60 (3), 208–227. Saatavana: <https://journal.fi/politiikka/article/view/76324>
- Rajakorpi, J., Laitila, E. & Viljanmaa, M. (toim.) 2014. Esimerkkejä maatalousyriyten yhteistyöstä: Näkökulmia maitotilojen verkostoihin. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja C. Oppimateriaaleja 7.
- Remes, K., Seppälä, R., Kirkkari, A-M., Malkki, S., Kalliomäki, T. & Pentti, S. Tiivistelmä: Teoksessa: K. Remes, R. Seppälä, A-M. Kirkkari, S. Malkki, T. Kalliomäki & S. Pentti. 2003. Suurten tilojen talous Suomessa ja vertailuissa. Helsinki: Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus, 3–4.

- Ruokatieto. 2017. Tietohaarukka – Tilastotietoa elintarvikealasta 2017. Helsinki: Ruokatieto Yhdistys ry.
- Ryhänen, M. & Sipiläinen, T. 2017a. Maatalousyrittäjien johtaminen ja toiminnan kehittäminen – Tuotannon suunnittelu strategisen johtamisen tukena. Helsinki: Unigrafia.
- Ryhänen, M & Sipiläinen, T. 2017b. Maksimisadon tavoittelu ei ole aina perusteltua. Maaseudun tulevaisuus. 3.5.2017, 10.
- Ryhänen, M., Huhtanen, P., Sipiläinen, T. & Ylätaalo, M. Ei päiväystä. Maidontuotannon talouden tarkastelu maidon hinnan muuttuessa. Raportti ministerille. Julkaisematon.
- Sailas, R., Hemilä, K., Herlin, A., Kallio, J., Kola, J., von Limburg Stirum, M., Mattila-Sandholm, T., Vaittinen, J., Peltola, J. & Rikkonen, P. 2006. Maatalouspolitiikan vaihtoehdot. [Verkojulkaisu]. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö. [Viitattu 6.9.2018]. Saatavana: https://mmm.fi/documents/1410837/1721042/3_2007_Maatalouspolitiikan_vaihtoehdot.pdf/624fb376-fdbb-4034-96bf-c6efd22877e6/3_2007_Maatalouspolitiikan_vaihtoehdot.pdf.pdf
- Seppänen, M., Yli-Halla, M., Stoddard, F. & Mäkelä, P. 2016. Kasvutekijät. Teoksessa: P. Mäkelä, M. Yli-Halla, J. Helenius, M. Kallela, F. Stoddard, T. Teeri & M. Seppänen (toim.) 2016. Peltokasvien viljely. 3. uud. p. Helsinki: Opetushallitus.
- Silent Reportage XLIII. 2017. Ilmastonmuutos ja naudanlihan tuotanto Suomessa: Asiantuntijahaastatteluita 2016–2017. [Verkojulkaisu]. Helsinki: Newsbrokers. [Viitattu 10.9.2018]. Saatavana: <https://www.newsbrokers.fi/wp-content/uploads/2017/01/2017-01-10-Ilmastonmuutos-ja-naudanlihan-tuotanto-Suomessa-XLIII-1.pdf>
- Suomen virallinen tilasto. 21.3.2017. Maatilojen velan määrä kasvanut 2010-luvulla. [Verkojulkaisu]. Maa- ja metsätaloustaloustilasto. Helsinki: Tilastokeskus. [Viitattu 1.1.2019]. Saatavana: https://www.stat.fi/til/mmtal/2015/mmtal_2015_2017-03-21_tie_001_fi.html
- Suomen ympäristökeskus. 17.7.2018. Itämeren ravinnekuorma edelleen liian suuri, myös ilmaston lämpeneminen lisää sinileväkukintojen riskiä. [Verkkosivu]. [Viitattu 6.9.2018]. Saatavana: [http://www.syke.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Tiedotteet/Itameren_ravinnekuorma_edelleen_liian_su\(47414\)](http://www.syke.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Tiedotteet/Itameren_ravinnekuorma_edelleen_liian_su(47414))
- Suomen ympäristökeskus. 3.9.2018. Levätilanne. [Verkkosivu]. Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu [Viitattu 10.12.2018]. Saatavana: <http://www.ymparisto.fi/levatilanne>

- Suomen ympäristökeskus. 30.8.2018. Valtakunnallinen leväyhteenveto 2018: Helteinen kesä toi merialueille poikkeuksellisen runsaita sinileväkukintoja, järvillä sinileväkausi aikaistui. [Verkkosivu]. [Viitattu 6.9.2018]. Saatavana: [http://www.syke.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Levatilannekatsaukset/Vuosittaiset_levayhteenvedet/Valtakunnallinen_levayhteenveto_2018_Hel\(47750\)](http://www.syke.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Levatilannekatsaukset/Vuosittaiset_levayhteenvedet/Valtakunnallinen_levayhteenveto_2018_Hel(47750))
- Svensk Ungdom/RKP-nuoret. Ei päiväystä. Ympäristö ja maatalous. [Verkkosivu]. [Viitattu 4.3.2019]. Saatavana: <https://su.fi/fi/arvomme/ymparisto-ja-maatalous/>
- Tilastokeskus. 15.2.2018. Lannoitteiden hinnan nousu rokotti viljelijän palkkapussia. [Verkkosivu]. [Viitattu 29.1.2019]. Saatavana: https://tilastokeskus.fi/til/ttohi/2017/04/ttohi_2017_04_2018-02-15_tie_001_fi.html
- Tilastokeskus. 9.7.2008. 5. Tilaston vaihtuva teema: Perheviljelmien talous vuosina 2000–2006. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.9.2018]. Saatavana: https://www.tilastokeskus.fi/til/mmtal/2006/mmtal_2006_2008-07-09_kat_005_fi.html
- Tilastokeskus. 2018. Eräitä lukuja maatalouden rakenteesta. Teoksessa: J. Niemi & M. Väre (toim.) 2018. Suomen maa- ja elintarviketalous 2018. Helsinki: Luonnonvarakeskus (Luke). Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 34/2018, 93.
- Toikkanen, H. & Arovuori, K. 2017. Vuoden 2014 CAP-uudistus maatalouspolitiikan pitkän aikavälin kehityksen valossa. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos PTT [Viitattu 14.10.2018]. Saatavana: <http://www.ptt.fi/media/liitteet/tp183.pdf>
- Tukien osuus maatalouden kokonaistuotosta noin kolmanneksen. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 28.1.2019]. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö. Saatavana: <https://mmm.fi/maataloustukien-merkitys1>
- Tuotannosta riippumaton perustuki. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 15.1.2019]. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö. Saatavana: <https://mmm.fi/perustuki>
- Valtiovarainministeriö. 2014. EU:n Venäjä-pakotteiden ja Venäjän vastapakotteiden taloudelliset vaikutukset. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 14.1.2019]. Saatavana: https://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1058456/Venajapakotteet_SUOMI.pdf/adf852b5-7917-4396-9b6e-ec3c3fc072c5
- Valtiovarainministeriö. 2017. Suomen julkisen talouden näkymät ja haasteet. Helsinki: Valtiovarainministeriö. Valtiovarainministeriön julkaisu 7/2017.

- Varsinais-Suomen ELY-keskus. 4.9.2013. Maatalouden vesiensuojelu. [Verkkosivu]. Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu. [Viitattu 23.3.2019]. Saatavana: https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Vesiensuojelu/Maatalous?f=Uudenmaan_ELYkeskus
- Vasemmistonuoret. 24.5.2015. Poliittinen ohjelma. [Verkkosivu]. [Viitattu 6.10.2018]. Saatavana: <http://vasemmistonuoret.fi/politiikka/poliittinen-ohjelma/#s4>
- Vihreät nuoret. 2018. Vihreiden nuorten ympäristöpoliittinen ohjelma. [Verkkosivu]. [Viitattu 18.3.2019]. Saatavana: https://www.vihreatnuoret.fi/wp-content/uploads/2018/11/Vihreiden-nuorten-ympa%CC%88risto%CC%88poliittinen-ohjelma_rivnumeroitu.pdf
- Vihreät nuoret. Ei päiväystä. Lyhyet kannat. [Verkkosivu]. [Viitattu 6.10.2018]. Saatavana: <https://www.vihreatnuoret.fi/wp-content/uploads/2018/06/Lyhyet-kannat.pdf>
- Viljan laatu. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 21.3.2019]. Helsinki: Luonnonvarakeskus. Saatavana: https://www.luke.fi/ruokafakta/peltomaan_kasvit/viljan-laatu/
- VYR. 2014. Viljojen ja öljykasvien tuotanto Suomessa. Helsinki: Vilja-alan yhteistyöryhmä VYR.
- Väre, M. 2018. Maatalouden rakennekehitys. Teoksessa: J. Niemi & M. Väre (toim.) 2018. Suomen maa- ja elintarviketalous 2018. Helsinki: Luonnonvarakeskus (Luke). Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 34/2018, 59–68.
- Väänänen, A. & MTT:n tiedotus. Ei päiväystä. Tyytyväinen eläin tuottaa parhaiten. [Verkkosivu]. Luonnonvarakeskus. [Viitattu 10.12.2018]. Saatavana: <https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/www/Tietopaketti/Tuotantoel%C3%A4int%C3%A4n%20hyvinvointi>
- Wilkinson, G. 1980. Agriculture and the Problem of Surpluses. Luxemburg: Office for official publications of the European Communities.
- WWF. 25.8.2016. Itämeren rehevöityminen. [Verkkosivu]. [Viitattu 6.9.2018]. Saatavana: <https://wwf.fi/alueet/itameri/rehevoityminen/>
- Ympäristöministeriö. 18.3.2019. Ilmastobarometri 2019: Suomalaiset haluavat ilmastokriisin ratkaisut politiikan ytimeen. [Verkkosivu]. [Viitattu 20.3.2019]. Saatavana: [https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Ilmastobarometri_2019_Suomalaiset_haluavat\(49670\)](https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Ilmastobarometri_2019_Suomalaiset_haluavat(49670))

Ympäristöministeriö. 29.8.2018. Luonnon monimuotoisuus. [Verkkosivu]. [Viitattu 6.9.2018]. Saatavana: http://www.ymp.fi/fi-FI/Luonto/Luonnon_monimuotoisuus

LIITTEET

Liite 1. Teemahaastatteluiden kysymysrunko

Liite 1. Teemahaastatteluiden kysymysrunko

Maatalouspolitiikka

1. Mitkä ovat yhteisen maatalouspolitiikan keskeiset tavoitteet nykyään?
2. Mitä yhteisellä maatalouspolitiikalla mielestänne täytyy tulevaisuudessa tavoitella?
3. Mitä mieltä olette nykyisestä maatalouden tukipolitiikasta?
4. Mihin suuntaan maatalouden tukipolitiikkaa täytyy mielestänne viedä tulevaisuudessa?
5. Maatalousyritysten lukumäärä on laskenut ja samalla jäljelle jäävien keskimääräinen yksikkökoko on kasvanut. Mitä mieltä olette tästä kehityksestä?

Markkinat

6. Miltä maataloustuotteiden kansainväliset markkinat mielestänne tällä hetkellä näyttävät? Eli mitä kansainvälisillä markkinoilla tapahtuu ja miksi?
7. Mitkä ovat mielestänne suomalaisen maatalouden vahvuudet kansainvälisten markkinoiden näkökulmasta?
8. Mitkä ovat mielestänne suomalaisen maatalouden heikkoudet kansainvälisten markkinoiden näkökulmasta?
9. Mitkä ovat mielestänne suurimpia markkinariskejä maataloussektorin kannalta tulevaisuudessa kansainvälisillä markkinoilla?

Maatalouden ulkoisvaikutukset

10. Miten maatalous ja ilmastonmuutos mielestänne liittyvät toisiinsa?
11. Mitä mieltä olette nykyisestä maatalouden ympäristöpolitiikasta?
12. Mikä on maatalouden ympäristöpolitiikassa mielestänne keskeistä ja mihin resursseja täytyy mielestänne tulevaisuudessa kohdentaa?

Toimintatavat maatalousyrityksissä

13. Mitä mieltä olette suomalaisesta kotieläintaloudesta?
14. Mitä ajatuksia luonnonmukainen viljely teissä herättää?
15. Mitkä ovat olennaisimpia muutoksia, joita maatalouden toimintaympäristössä tapahtuu seuraavan 15 vuoden aikana?